

Suomalaista tietoyhteiskuntaa rakentamassa
– Hallituksen tietoyhteiskuntaohjelma
2003–2007

Loppuraportti

Julkaisija: Valtioneuvoston kanslia, tietoyhteiskuntaohjelma
Painotyö: Valtioneuvoston kanslia, Helsinki 2007
Taitto: Mira Teppana, tietoyhteiskuntaohjelma, valtioneuvoston kanslia
Raportin tilaukset: julkaisut@vnk.fi

Julkaisija:
VALTIONEUVOSTON KANSLIA

KUVAILEHTI
30.04.2007

Tekijät:
ohjelmajohtaja Katrina Harjuhahto-Madetoja, suunnittelija Ville-Veikko Ahonen, suunnittelija Susanna Hyvärinen ja sihteeri Mira Teppana

Julkaisun laji:
Julkaisu

Toimeksiantaja:
Valtioneuvoston kanslia, tietoyhteiskuntaohjelma

Julkaisun nimi (myös ruotsiksi):

Suomalaista tietoyhteiskuntaa rakentamassa – Hallituksen tietoyhteiskuntaohjelma 2003–2007. Loppuraportti.

Skapandet av ett finländskt informationssamhälle – Regeringens informationssamhällsprogram 2003–2007. Slutrapport.

Tiivistelmä:

Hallitus otti keväällä 2003 käyttöön ohjelmajohtamisen menettely, jonka tarkoituksena oli tehostaa poikkihallinnosta valmistelua ja päätöksentekoa. Vanhasen ykköshallituksen ohjelmaan sisältyi neljä politiikkaohjelmaa: yrittäjyyden, työllisyyden, tietoyhteiskunnan ja kansalaisvaikuttamisen politiikkaohjelmat.

Tietoyhteiskuntaohjelman loppuraportissa luodaan katsaus ohjelman tavoitteisiin, organisointiin ja toimenpiteisiin, yleiseen tietoyhteiskuntakehitykseen hallituskaudella sekä tulevaisuuden näkymiin.

Tietoyhteiskuntaohjelman toteuttamisessa ovat olleet mukana kaikki 13 ministeriötä sekä näiden lisäksi kuntasektori, useat yritykset ja kolmannen sektorin toimijat. Ohjelman edistämisen tueksi nimettiin pääministerin johtama, ministereistä ja yhteiskunnan eri toimijoista koostuva laajapohjainen tietoyhteiskuntaneuvosto sekä sille seitsemän jaostoa. Toimenpiteitä ja hankkeita on ohjelmassa ollut kaiken kaikkiaan noin 150. Tietoyhteiskuntaohjelman kuluessa käynnistettiin myös monia uusia, yhteistyötä ja poikkihallinnollisuutta edistäviä hankkeita.

Tietoyhteiskuntaohjelman keskeisenä tavoitteena on ollut lisätä yhteistyötä ja uudistaa julkishallinnon tietohallinnon rakenteita julkisten palveluiden saatavuuden ja laadun turvaamiseksi. Yhteistyötahto ja yhteistyö julkisen ja yksityisen sektorin välillä ja sisällä onkin selkeästi lisääntynyt. Ohjelma on saanut aikaan merkittävän paradigman muutoksen: Suomea voidaan tarkastella yhtenä kokonaisuutena tieto- ja viestintätekniikan hyödyntämisen näkökulmasta, ja esimerkiksi sähköisiä palveluita voidaan toteuttaa koko julkishallinnon tasolla.

Erillisistä, yksittäisistä hankkeista ollaan siirtymässä alueellisella ja kansallisella tasolla toteutettaviin ratkaisuihin. Hyvinä esimerkkeinä voidaan mainita sähköisen tunnistamisen ratkaisut, kuntien asiakkuudenhallinnan kehittäminen sekä sosiaali- ja terveydenhuollon kansallinen sähköinen arkistopalvelu, johon myös yksityinen sektori liittyy. Julkishallinnon tietohallinnon rakenteellinen uudistaminen on myös edennyt määrätietoisesti. Valtion IT-johtamisyksikkö käynnisti toimintansa vuonna 2005 ja kuntien tietohallintoyhteistyötä koordinoiva KuntaIT-yksikkö aloitti sisäasiainministeriössä 1.10.2006. Myös sosiaali- ja terveydenhuollon tietohallinnon ohjausresursseja on lisätty sosiaali- ja terveysministeriössä.

Kansalaisten ja yritysten tietoyhteiskuntavalmiudet ovat kehittyneet hallituskaudella positiivisesti ja laajakaistaverkko kattaa jo lähes 96 % suomalaisista. Suomi on ollut viimeaikaisissa kansainvälisissä ja EU-tason vertailuissa tietoyhteiskuntakehityksen kärkimaita. Esimerkiksi julkisten verkkopalveluiden käyttäjinä suomalaiset ovat maailman ykkösiä.

Avainsanat:

tietoyhteiskuntapolitiikka, politiikkaohjelma, tietoyhteiskunta, hallitusohjelma

Sarjan nimi ja numero:

ISSN:

ISBN:

Kokonaissivumäärä:

Kieli:

Hinta:

Luottamuksellisuus:

Fi

julkinen

Jakaja:

Valtioneuvoston kanslia, tietoyhteiskuntaohjelma,
julkaisut@vnk.fi

Kustantaja:

Valtioneuvoston kanslia, tietoyhteiskuntaohjelma

SISÄLLYS

ESIPUHE.....	1
1 TIETOYHTEISKUNTAOHJELMA.....	3
1.1 TAVOITTEET	3
1.2 ORGANISAATIO.....	4
1.3 TOIMISTO.....	5
1.4 TOTEUTUSSUUNNITELMA.....	6
1.5 KESKEISET UUDISTUKSET HALLITUSKAUDELLA.....	7
1.6 KESKEISET TOIMENPITEET JA HANKKEET HALLITUSKAUDELLA.....	9
2 TIETOYHTEISKUNTAOHJELMAN YHTEISKUNNALLINEN VAIKUTTAVUUS.....	13
2.1 YHTEISKUNNALLISEN VAIKUTTAVUUDEN MITTAAMINEN.....	13
2.2 VAIKUTTAVUUSTAVOITEKOHTAINEN ARVIO TILANTEESTA.....	13
3 TIETOYHTEISKUNTASTRATEGIA JA STRATEGIAN JALKAUTTAMISSUUNNITELMA.....	22
3.1 KANSALLINEN TIETOYHTEISKUNTASTRATEGIA 2007–2015.....	22
3.2 TIETOYHTEISKUNTASTRATEGIAN JALKAUTTAMINEN JA TOIMEENPANON KÄYNNISTÄMINEN	25
4 TIETOYHTEISKUNTAOHJELMAN VUOSITTAISET PÄÄTAPAHTUMAT.....	37
4.1 TIETOYHTEISKUNTAOHJELMAN AVAUSSEMINAARI 2003 JA PÄÄTÖSSEMINAARI 2007.....	37
4.2 PÄÄMINISTERIN PARHAAT KÄYTÄNNÖT -KILPAILU VUOSINA 2004 JA 2006.....	38
4.3 SUOMI VERKOSSA -KAMPANJA 2005.....	42
4.4 SUOMEN EU-PUHEENJOHTAJAKAUDEN VIRALLISET TIETOYHTEISKUNTA-AIHEISET KONFERENSSIT 2006.....	42
LIITTEET	45
LIITE 1 TIETOYHTEISKUNTANEUVOSTO JA SEN JAOSTOT.....	45
LIITE 2 TYÖRYHMÄT	57
LIITE 3 TIETOYHTEISKUNTAOHJELMA.FI -SIVUSTO.....	70
LIITE 4 RAPORTIT, TILASTOT JA MUUT JULKAISUT.....	86
LIITE 5 TIETOYHTEISKUNTAOHJELMALLE HALLITUSKAUDELLA KOHDISTETUT LISÄMÄÄRÄRAHAT	88
LIITE 6 TIETOYHTEISKUNTAOHJELMAN HANKKEISIIN KÄYTETYT MÄÄRÄRAHAT VUOSINA 2004–2006	91

ESIPUHE

Vanhasen ykköshallitus halusi vauhdittaa Suomen tietoyhteiskuntakehitystä ja käynnisti vuonna 2003 poikkihallinnollisen tietoyhteiskunnan politiikkaohjelman. Ohjelman toteuttamisessa ovat olleet mukana kaikki 13 ministeriötä sekä niiden lisäksi kuntasektori, useat yritykset ja kolmannen sektorin toimijat. Ohjelman edistämisen tueksi nimettiin pääministerin johtama, ministereistä ja yhteiskunnan eri toimijoista koostuva laajapohjainen tietoyhteiskunta-neuvosto sekä sille seitsemän jaostoa.

Tietoyhteiskuntaohjelman tavoitteena on ollut hallitusohjelman mukaisesti lisätä kilpailukykyä ja tuottavuutta sekä sosiaalista ja alueellista tasa-arvoa hyödyntämällä tieto- ja viestintätekniikkaa koko yhteiskunnassa. Ohjelman avulla on myös pyritty säilyttämään Suomen asema yhtenä tieto- ja viestintäteknologian johtavista tuottajista ja hyödyntäjistä maailmassa. Ohjelman missioksi valittiin koko kansan tietoyhteiskunta.

Tietoyhteiskuntaohjelmaa on päivitetty vuosittain, ja siinä tapahtuneet muutokset heijastavat ohjelman aikana tapahtunutta kehitystä. Valtion tietohallinnon sijaan on alettu tarkastella tieto- ja viestintätekniikan hyödyntämistä koko julkishallinnossa, sähköiset palvelut nähdään osana koko palvelutuotannon kehittämistä, sähköisen liiketoiminnan sijaan edistetään liiketoiminnan sähköistymistä, ja kokonaan uutena osa-alueena otettiin vuonna 2005 tarkasteluun kansainvälinen ulottuvuus.

Tietoyhteiskuntaohjelman keskeisenä tavoitteena on ollut lisätä yhteistyötä ja uudistaa julkishallinnon tietohallinnon rakenteita julkisten palveluiden saatavuuden ja laadun turvaamiseksi. Yhteistyötahto ja yhteistyö julkisen ja yksityisen sektorin välillä ja sisällä onkin selkeästi lisääntynyt. Ohjelma on saanut aikaan merkittävän paradigman muutoksen: Suomea voidaan tarkastella yhtenä kokonaisuutena tieto- ja viestintätekniikan hyödyntämisen näkökulmasta, ja esimerkiksi sähköisiä palveluita voidaan toteuttaa koko julkishallinnon tasolla.

Erillisistä, yksittäisistä hankkeista ollaan siirtymässä alueellisella ja kansallisella tasolla toteuttaviin ratkaisuihin. Hyvinä esimerkkeinä voidaan mainita sähköisen tunnistamisen ratkaisut, kuntien asiakkuudenhallinnan kehittäminen sekä sosiaali- ja terveydenhuollon kansallinen sähköinen arkistopalvelu, johon myös yksityinen sektori liittyy. Julkishallinnon tietohallinnon rakenteellinen uudistaminen on myös edennyt määrätietoisesti. Valtion IT-johtamisyksikkö käynnisti toimintansa vuonna 2005 ja kuntien tietohallintoyhteistyötä koordinoiva KuntaIT-yksikkö aloitti sisäasiainministeriössä 1.10.2006. Myös sosiaali- ja terveydenhuollon tietohallinnon ohjausresursseja on lisätty sosiaali- ja terveysministeriössä.

Kansalaisten ja yritysten tietoyhteiskuntavalmiudet ovat kehittyneet hallituskaudella positiivisesti, 84 prosenttia suomalaisista käyttää internetiä ja laajakaistaverkko kattaa lähes 96 prosenttia suomalaisista. Suomi on myös ollut viimeaikaisissa kansainvälisissä ja EU-tason vertailuissa tietoyhteiskuntakehityksen kärkimaita. Esimerkiksi julkisten verkkopalveluiden käyttäjinä suomalaiset ovat maailman ykkösiä.

Alivaltiosihteeri Juhani Turunen kuvasi tietoyhteiskuntaohjelman etenemistä valtion IT-johtoryhmän kokouksessa seuraavasti: "Tietoyhteiskuntaohjelma on hyvä esimerkki siitä, miten korkealla johdolla, hyvällä sidosryhmäyhteistyöllä ja vähäisillä resursseilla voidaan saada paljon aikaiseksi. Osin ohjelman roolina on ollut piiskurinakin toimiminen."

Tietoyhteiskuntaohjelman toimisto haluaa kiittää sitä aktiivisuutta ja sitoutumista, mitä eri sidosryhmät ovat ohjelman aikana osoittaneet, sekä ohjelman ministeriryhmää, joka on koontunut lähes kuukausittain ja tehnyt selkeitä poliittisia linjauksia ja päätöksiä.

Hallituskauden päättyessä on tärkeätä katsoa myös tulevaisuuteen. Osana tietoyhteiskuntaohjelman toteuttamista laadittiin vuonna 2006 kolmas kansallinen tietoyhteiskuntastrategia: Uudistuva, ihmisläheinen ja kilpailukykyinen Suomi. Strategian tähtäin on vuodessa 2015. Strategian jalkauttamissuunnitelma valmistui maaliskuussa 2007. Uusi strategia näkyy myös Vanhasen kakkoshallituksen hallitusohjelmassa, jossa on sitouduttu strategian toimeenpanoon.

Tietoyhteiskuntaohjelmalle asetettiin sen käynnistyessä kahdeksan vaikuttavuustavoitetta. Asiat etenivät kaikkien tavoitteiden osalta positiivisesti ohjelmakauden aikana, mutta samat tavoitteet ovat ajankohtaisia myös tulevalla hallituskaudella. (Tieto)yhteiskunta ei ole koskaan valmis.

Helsingissä 30. huhtikuuta 2007

Katrina Harjuhahto-Madetoja
ohjelmajohtaja

1 TIETOYHTEISKUNTAOHJELMA

1.1 Tavoitteet

Tietoyhteiskuntaohjelma on ollut yksi hallituksen neljästä poikkihallinnollisesta politiikkaohjelmasta. Tietoyhteiskuntaohjelman tavoitteena oli hallitusohjelman mukaisesti lisätä kilpailukykyä ja tuottavuutta sekä sosiaalista ja alueellista tasa-arvoa hyödyntämällä tieto- ja viestintäteknikkaa koko yhteiskunnassa. Ohjelman avulla pyrittiin myös säilyttämään Suomen asema yhtenä tieto- ja viestintäteknologian johtavista tuottajista ja hyödyntäjistä maailmassa.

Hallituksen strategia-asiakirjassa (HSA) asetettiin näiden lisäksi tavoitteeksi kansalaisten hyvinvoinnin ja elämänlaadun edistäminen. Ohjelman missioksi otettiin koko kansan tietoyhteiskunta. Koko kansan tietoyhteiskunta käsitti kansalaisnäkökulman (valmiudet hyödyntää tietoyhteiskunnan palveluita), julkishallinnon näkökulman (toimintamallien uudistaminen ja toiminnan tehostaminen tieto- ja viestintäteknikan avulla) ja yritys näkökulman (kilpailukykyyn edistäminen tieto- ja viestintäteknikan avulla).

Tietoyhteiskuntaohjelmalle asetettiin seuraavat kahdeksan vaikuttavuustavoitetta:

1. Kaikilla kansalaisilla on mahdollisuus hyödyntää tietoyhteiskunnan palveluita asuinpaikasta ja sosiaalisesta asemasta riippumatta.
2. Kaikilla kansalaisilla on mahdollisuus hankkia kuhunkin elämäntilanteeseen soveltuvat tietotekniikan perustaidot, medialukutaidot sekä valmiudet tietoyhteiskunnan palveluiden käyttämiseen.
3. Sähköisen asioinnin ja tietoverkkojen tietoturvallisuus sekä kansalaisten luottamus sähköisiin palveluihin on hyvällä tasolla.
4. Tieto- ja viestintäteknologiaa hyödynnetään kaikissa organisaatioissa tavoitteena palvelun parantaminen, toimintojen ja prosessien tehostuminen sekä kilpailukykyyn ylläpito ja kehittäminen.
5. Työntekijöiden tietoyhteiskuntaosaaminen on työtehtävästä ja alasta riippumatta korkealla tasolla ja tietoyhteiskuntakehityksen vaatima koulutetun työvoiman saatavuus ja laatu on taattu.
6. Julkishallinnon palvelut hoidetaan asiakaslähtöisesti ja taloudellisesti reaaliaikaisina yhteisinä prosesseina julkishallinnon sisällä ja yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa.
7. Tutkimus- ja tuotekehityspanostuksilla ja niiden tehokkaalla suuntaamisella Suomi pidetään edelläkävijöiden joukossa tietoyhteiskuntakehityksessä.
8. Suomalainen tietoyhteiskunta on kansainvälisissä vertailuissa huippuluokkaa ja suomalaisella tietoyhteiskuntapolitiikalla pystytään vaikuttamaan myös kansainväliseen kehitykseen.

Tietoyhteiskuntaohjelma hyväksyttiin valtioneuvostossa 25.9.2003 osana hallituksen strategia-asiakirjaa (HSA). Valtioneuvosto on tehnyt vuosittain periaatepäätöksen päivitetystä strategia-asiakirjasta, viimeisin tehtiin 20.4.2006 (HSA 2006). Ohjelman päivitysten yhteydessä on tehty sekä rakenteellisia uudistuksia että täydennetty vaikuttavuustavoitekohtaisia mittareita.

1.2 Organisaatio

Tietoyhteiskuntaohjelmaa on koordinoanut pääministeri Matti Vanhanen yhdessä ohjelman ministeriryhmän kanssa. Muut jäsenet ministeriryhmässä olivat liikenne- ja viestintäministeri Susanna Huovinen (vpj) (23.9.2005 asti ministeri Leena Luhtanen), puolustusministeri Seppo Kääriäinen, toinen valtiovarainministeri Ulla-Maj Wideroos ja opetusministeri Antti Kalliomäki (23.9.2005 asti ministeri Tuula Haatainen). Myös muilla ministereillä oli osallistumisoikeus ministeriryhmän ja tietoyhteiskuntaneuvoston kokouksiin ja he ovat tätä oikeutta käyttäneet. Ministeriryhmä kokoontui hallituskaudella 29 kertaa.

Pääministerin apuna ohjelmaa johti ja koordinoi ohjelmajohtaja Katrina Harjuhahto-Madetoja tukenaan valtioneuvoston kansliaan sijoitettu tietoyhteiskuntaohjelman toimiston henkilökunta.

Valtioneuvosto asetti ohjelmalle 4.9.2003 tietoyhteiskuntakehitystä ohjaavan, laajapohjaisen neuvottelu- ja koordinointielimen eli tietoyhteiskuntaneuvoston. Neuvosto kokoontui vuosina 2003–2006 kymmenen kertaa.

Tietoyhteiskuntaneuvosto asetti kokouksessaan 22.10.2003 neuvostolle seitsemän jaostoa:

1. Tietoliikenneyhteydet ja digitaalinen televisiotoiminta -jaosto
2. Kansalaisten tietoyhteiskuntavalmiuksien kehittämisjaosto
3. Koulutus, tutkimus ja tuotekehitys -jaosto
4. Työelämäjaosto
5. Julkishallinnon sähköinen asiointi -jaosto
6. Sosiaali- ja terveydenhuolto -jaosto
7. Liiketoiminnan ja sisältöjen sähköistyminen -jaosto

Asetetuilla jaostoilla on ollut oikeus tehdä tietoyhteiskuntaohjelmaa koskevia aloitteita sekä antaa tietoyhteiskuntakehitykseen ja ohjelmaan liittyviä lausuntoja. Jaostoaloitteita on tehty hallituskaudella seitsemän kappaletta.

Tietoyhteiskuntaneuvosto on raportoinut vuosittain hallitukselle Suomen tietoyhteiskuntakehityksestä. Neuvoston ensimmäinen raportti *Tulevaisuuden verkottuva Suomi* julkaistiin

15. helmikuuta 2005. Neuvoston jaostot työstivät kyseiseen raporttiin omaa osa-alueitaan käsittelevän luvun, joka sisälsi nyky- ja tavoitetilan kuvauksen sekä toimenpide-ehdotuksia tietoyhteiskuntakehityksen vauhdittamiseksi. Vuonna 2005 valmisteltiin myös neuvoston toinen raportti *Tulevaisuuden elinvoimainen Suomi*, joka julkaistiin 7. helmikuuta 2006.

Kuva: Tietoyhteiskuntaneuvoston kokous 31.5.2006

Ohjelman operatiivista johtoa ja koordinointia varten perustettiin ministeriöiden edustajista koostuva johto- ja seurantaryhmä. Ryhmässä olivat edustettuina kaikki 13 ministeriötä sekä asiantuntija Suomen Kuntaliitosta. Johto- ja seurantaryhmä on kokoontunut hallituskaudella 28 kertaa.

1.3 Toimisto

Tietoyhteiskuntaohjelman toimistossa työskenteli ohjelman käynnistysvaiheessa kolme henkilöä. Kaiken kaikkiaan toimistossa on vuosina 2003-2007 työskennellyt 12 henkilöä. Toimiston kokoonpano vuoden 2007 alussa oli:

Ohjelmajohtaja Katrina Harjuhahto-Madetoja
Suunnittelija Ville-Veikko Ahonen
Suunnittelija Susanna Hyvärinen
Tietoasiantuntija Jaana Kaakkola
Taloussuunnittelija Heikki Vienola
Sihteeri Mira Teppana

Tietoyhteiskuntaohjelman toimistossa työskentelivät ohjelmakauden aikana myös seuraavat henkilöt:

Taloussuunnittelija Sinikka Mustakari
Suunnittelija Päivi Mutanen-Pirttilä
Sihteeriharjoittelijat: Kati Jäntti, Laura Korkalainen, Shirin Namiq ja Heidi Sandholm

Kuva: Tietoyhteiskuntaohjelman toimisto, huhtikuu 2007. Henkilöt oikealta ohjelmajohtaja Katrina Harjuhahto-Madetoja, suunnittelija Susanna Hyvärinen, sihteeri Mira Teppana ja suunnittelija Ville-Veikko Ahonen.

1.4 Toteutussuunnitelma

Tietoyhteiskuntaohjelman toteutussuunnitelma jaettiin HSA 2006 -asiakirjassa seuraavaan seitsemään osa-alueeseen:

1. Tietoliikenneyhteydet ja digitaalinen televisiotoiminta
2. Kansalaisten tietoyhteiskuntavalmiudet ja turvallinen tietoyhteiskunta
3. Koulutus, työelämä, tutkimus ja tuotekehitys
4. Tieto- ja viestintätekniikan hyödyntäminen julkishallinnossa
Julkishallinnon palveluiden kehittäminen
Sosiaali- ja terveydenhuolto
Julkishallinnon tietohallinto
5. Liiketoiminnan ja sisältöjen sähköistäminen
6. Lainsäädännölliset toimenpiteet
7. Kansainvälinen ulottuvuus

Jokainen osa-alue sisälsi useita toimenpiteitä ja hankkeita, joita ohjelmassa on ollut kaiken kaikkiaan noin 150. Tietoyhteiskuntaohjelman kuluessa käynnistettiin myös uusia, yhteistyötä ja poikkihallinnollisuutta edistäviä hankkeita. Jokainen toimenpide kuvattiin tarkemmin ohjelman toteutussuunnitelmassa, jota päivitettiin vuosittain.

Tietoyhteiskuntaohjelman laajuuden vuoksi ohjelman ministeriryhmässä käytiin vuoden 2004 aikana syvälinen priorisointikeskustelu. Tietoyhteiskuntaohjelman ministeriryhmä hyväksyi

kokouksessaan 1.9.2004 tietoyhteiskuntaohjelman yleisprioriteetit sekä näiden alle sijoitetut keskeiset toimenpiteet ja hankkeet vuosille 2005–2007. Prioriteetit olivat seuraavat:

- horisontaalinen ja vertikaalinen yhteistyö
- palvelutuotannon tehostaminen (tieto- ja viestintätekniiikan avulla)
- koulutus ja tietoyhteiskuntaosaaminen
- tietoliikenneyhteydet
- lainsäädäntö ja toimintaympäristö

1.5 Keskeiset uudistukset hallituskaudella

Tietoyhteiskuntaohjelman keskeisenä tavoitteena on ollut lisätä yhteistyötä ja uudistaa julkishallinnon tietohallinnon rakenteita julkisten palveluiden saatavuuden ja laadun turvaamiseksi. Yhteistyötahto ja yhteistyö julkisen ja yksityisen sektorin välillä ja sisällä onkin selkeästi lisääntynyt.

Ohjelman aikaansaama merkittävä paradigman muutos on ollut se, että Suomea voidaan tarkastella yhtenä kokonaisuutena tieto- ja viestintätekniiikan hyödyntämisen näkökulmasta, ja esimerkiksi sähköisiä palveluita voidaan toteuttaa koko julkishallinnon tasolla. Erillisistä, yksittäisistä hankkeista ollaan enenevässä määrin siirtymässä alueellisella ja kansallisella tasolla toteutettaviin ratkaisuihin. Yhteentoimivat ja soveltuvin osin yhteiset tietojärjestelmät ja tietorakenteet toimivat myös kunta- ja palvelurakennemuutoksen perustana ja ovat sille välttämätön edellytys.

Valtion tietohallinnon menettelytapojen kehittämistä ja kokonaiskoordinaation parantamista valmistelleen TIME-työryhmän loppuraportin pohjalta käynnistettiin valtion tietohallinnon uudistamishanke (ValtIT). Keskeisenä tavoitteena uudistuksessa on, että valtion IT-toiminta tukee koko valtionhallinnon kehittämistä asiakaspalvelun parantamiseksi ja toiminnan tehostamiseksi. Keväällä 2005 valtiovarainministeriöön perustettiin valtion IT-johtamisyksikkö, palkattiin valtion IT-johtaja ja käynnistettiin valtion IT-johtoryhmän toiminta. Vuoden 2005 aikana valmisteltiin myös valtion IT-strategia sekä IT-toiminnan talousohjauksen uudistus.

TIME-työryhmän jatkoksi asetettiin työryhmä kehittämään kuntien ja valtion tietohallinnon yhteisiä menettelytapoja ja koordinoitua (KuntaTIME). Työryhmä keskittyi työssään neljään, yhteiskunnallisen vaikuttavuuden kannalta keskeiseen keihäänkärki-alueeseen:

1. Julkisen hallinnon tietohallinnon ohjausmekanismien kehittäminen
2. Sosiaali- ja terveydenhuollon kansallinen sähköinen arkistopalvelu sekä kansallisen toimijan perustaminen
3. Julkisen hallinnon strategisen ja operatiivisen hankintatoimen kehittäminen
4. Julkisen hallinnon yhteisen sähköisen asioinnin ja kansallisen sähköisen arkistoinnin kehittäminen

KuntaTIME-työryhmän esitysten pohjalta pääministeri asetti lokakuussa 2005 KuntaIT-työryhmän, jonka tehtävänä oli valmistella esitys kuntien yhteistyötä tiivistävän KuntaIT-yksikön organisoinnista, rahoituksesta ja tehtävistä, sekä kehityspolku kohti koko julkishallinnon tietohallinnon yhteistä toimijaa JulKIT:tä. Työryhmän esitysten pohjalta käynnistettiin

KuntaIT-hanke 1.2.2006 ja KuntaIT-yksikkö aloitti toimintansa 1.10.2006 sisäasiainministeriössä. KuntaIT-yksikön toimintaan on vuodelle 2007 osoitettu 7,5 miljoonan euron määräraha.

Tietoyhteiskuntaohjelman ministeriryhmä päätti maaliskuussa 2006 valita Kansaneläkelaitoksen sosiaali- ja terveydenhuollon kansallisen sähköisen arkistopalvelun hallinnoijaksi. Samalla päätettiin vahvistaa sosiaali- ja terveysministeriön ohjausvaltaa sosiaali- ja terveydenhuollon tietohallinnon osalta. Kansallisen arkistopalvelun tekninen määrittely valmistui helmikuussa 2007 ja käyttöönotto pilottikohteissa alkaa vuonna 2008.

Sähköinen asiointi on vahvasti tulossa julkishallintoon, mutta yksi kynnyksysymyksistä on ollut luotettava sähköinen tunnistautuminen. Pääkaupunkiseudun kuntien ja valtionhallinnon yhteistyönä valmisteltiin koko julkishallinnon käyttöön tulevan, kansalaisille suunnatun verkotunnistamisen ja -maksamisen palvelun (VETUMA) hankinta. Syksyn 2005 lisätalousarviossa hyväksyttiin 0,45 miljoonan euron lisämääräraha, jolla valtio rahoittaa VETUMA-palvelun keskitetyksi. Myös seurakunnat ovat ottamassa VETUMA-palvelun käyttöönsä.

Vastaavasti verohallinnon ja Kansaneläkelaitoksen toteuttama organisaatioiden tunnistuspalvelu KATSO on tarkoitus laajentaa koko julkishallinnon ja myös yksityissektorin käyttöön. Tätä laajennusta varten on vuodelle 2007 osoitettu 0,35 miljoonan euron lisämääräraha.

Osana Suomen EU-puheenjohtajakautta tietoyhteiskuntaohjelma järjesti kaksi virallista tietoyhteiskunta-aiheista konferenssia. Lokakuussa järjestetyn *Networked Business and Government – Something Real for the Lisbon Strategy* -konferenssin tulosten pohjalta valmisteltiin Helsinki-manifesti, jossa on esitetty konkreettisia toimenpiteitä Euroopan unionin kilpailukyvyyn ja innovatiivisuuden kehittämiseksi. Manifestin jalkauttaminen on paraikaa käynnissä. Marraskuun konferenssin yhteydessä käynnistettiin puolestaan euroopanlaajuinen Living Labs -verkosto, jonka eteenpäin viemiseen tulevat EU-puheenjohtajamaat ovat sitoutuneet.

Osana tietoyhteiskuntaohjelman toteuttamista laadittiin lisäksi järjestyksessään kolmas kansallinen tietoyhteiskuntastrategia *Uudistuva, ihmisläheinen ja kilpailukykyinen Suomi* vuosille 2007–2015. Strategiassa on määritelty kansallinen visio ja tahtotila sille, millainen tietoyhteiskunta Suomesta halutaan luoda. Strategiassa kuvataan myös suomalaisen tietoyhteiskunnan nykytilaa sekä kansallisen ja kansainvälisen toimintaympäristön muutoksia. Strategia sisältää hallituskaudelle 2007–2011 ulottuvan konkreettisen toimeenpano-ohjelman sekä 72 toimenpide-esitystä mahdollisine vastuutahoineen.

Tietoyhteiskuntastrategian julkaisemisen jälkeen käynnistettiin strategian jalkauttaminen ja toimeenpano. Osana strategian toimeenpano-ohjelmaa ohjelman toimisto työsti syksyn 2006 ja alkuvuoden 2007 aikana strategian jalkauttamissuunnitelman. Lisäksi tietoyhteiskuntaohjelma valmisteli yhdessä ministeriöiden kanssa ehdotuksen valtioneuvoston periaatepäätökseksi koskien strategian toimeenpanoa.

1.6 Keskeiset toimenpiteet ja hankkeet hallituskaudella

Tietoyhteiskuntaohjelmaan on sisältynyt kaikkiaan noin 150 erilaista toimenpidettä ja hanketta. Alla on listattu ohjelman keskeisiä toimenpiteitä ja hankkeita ohjelman osa-alueittain.

Tietoliikenneyhteydet ja digitaalinen televisiotoiminta

- 59-kohtaisen kansallisen laajakaistastrategian toteuttaminen
- Haja-asutusalueiden koulujen ja kirjastojen laajakaistoittaminen
- ArviD-klusteriohjelma (ohjelma digitv:n käytön edistämiseksi); toteutettu 14 palvelukehityshanketta ja tuotettu mm. oppaita kuluttajansuojasta ja palveluiden käytettävyydestä
- Valtioneuvoston periaatepäätös digitaaliseen televisiotoimintaan siirtymisestä 31.8.2007

Kansalaisten tietoyhteiskuntavalmiudet ja turvallinen tietoyhteiskunta

- Julkisten asiakaspäätteiden hankinta; tietoyhteiskuntaohjelman lisärahoituksella vuonna 2005 195 kpl ja vuonna 2006 330–340 kpl; yhteensä lähes 15 % lisäys kirjastojen asiakaspäätteisiin
- 21-kohtaisen tietoturvallisuusstrategian toteuttaminen
- Valtion tietoturvallisuuden kehittämisohjelman toimeenpano (julkaistu 3.3.2004)
- Mediakasvatusseminaari ja mediakasvatuksen kehittäminen yhteistyössä kansalaisvaikuttamisen politiikkaohjelman kanssa

Koulutus, työelämä, tutkimus ja tuotekehitys

- Opetushenkilöstön tietoyhteiskuntaosaamisen kehittäminen
- Koulutuksen ja tutkimuksen tietoyhteiskuntaohjelman 2004–2006 toteuttaminen
- Selvitys ja toimenpideohjelma (JUKOLA) valtionhallinnon verkko-oppimisen järjestämiseksi
- Noste-ohjelman toimet vähiten koulutusta saaneen aikuisväestön tietoteknisen osaamisen kohottamiseksi; vuosina 2003–2005 ohjelmassa on aloittanut 12.176 opiskelijaa, joista 41 prosenttia suorittanut tietokoneen ajokorttitutkinnon; yli 55-vuotiaista 68 prosenttia opiskeli vuonna 2005 suorittaakseen tietokoneen ajokorttitutkinnon
- Tutkimus- ja kehitysrahoituksen lisääminen hallituskauden aikana; valtion tutkimus- ja kehitysmenot olivat vuonna 2006 1.680 miljoonaa euroa, vuonna 2003 vastaava luku oli 1.452 miljoonaa euroa
- E-työn yhteistoimintaryhmä; valtioneuvoston periaatepäätös e-työn ja etätyön edistämisestä 5.10.2006

Tieto- ja viestintätekniiikan hyödyntäminen julkishallinnossa

Julkishallinnon palveluiden kehittäminen

- Tieto- ja viestintäteknikalla aikaansaadut tehostamishyödyt julkisessa hallinnossa -hanke (TEHO-TIVI) ja selvitysmiehen loppuraportti *Verkottumisella tehokkuutta*
- Julkishallinnon palvelustrategian laatiminen

- Julkiset palvelut verkkoon (JUPA) -hanke; myös yhteistyö Kansaneläkelaitoksen kanssa ja avoimien rajapintojen kehittäminen
- Sisäasiainministeriön ja sisäasiainhallinnon yhteinen verkkoasioinnin kehittämishanke (SM-on-line)
- VETUMA-palvelun toteuttaminen (julkishallinnon verkkotunnistamisen ja –maksamisen kansallinen alusta) ja keskitetty valtion rahoitus
- Kansaneläkelaitoksen palveluiden sähköistäminen (ml. samanniminen selvitys)
- Kansallinen Suomi verkossa -kampanja kirjastoissa ja yhteispalvelupisteissä 7.–11.11.2005 sekä kampanjaan liittyvä henkilöstökoulutus ja opetusmateriaalin tuottaminen
- Suomi.fi- ja YritysSuomi.fi-palveluiden jatkokehitys
- Perusrekisterien käytettävyyden ja yhteiskäytön kehittäminen
- Sähköisten työvoimapalveluiden kehittäminen

Sosiaali- ja terveydenhuolto

- Saumattomien palveluketjujen edistäminen sosiaali- ja terveydenhuollossa tavoitteena palvelutarpeen kokonaisvaltainen arviointi
- Laki sosiaali- ja terveydenhuollon saumattoman palveluketjun kokeilusta (22.9.2000/811) sekä selvitys kokeilulain toimeenpanosta (Stakesin raportteja 6/2005)
- Terveydenhuollon tietojärjestelmäarkkitehtuurin laadinta
- Terveydenhuollon sähköisten toimintamallien käytön edistäminen; esimerkkeinä digitaalinen kuvantaminen, sähköinen arkistointi, sähköinen potilaskertomus, lähete-palaute -käytännöt sekä terveydenhuollon ja sosiaalivakuutuksen yhteistyö
- Sähköisen lääkemääräyksen pilotointi ja tähän liittyvän lainsäädännön uudistaminen
- Kansalaisille suunnatun TerveSuomi.fi-palvelun kehittämishanke
- Sosiaali- ja terveydenhuollon kansallisen sähköisen arkistopalvelun kehittämishanke ja tähän liittyvä lainsäädännön uudistaminen
- Kansallinen sosiaalialan tietoteknologiahanke

Julkishallinnon tietohallinto

- Valtion tietohallinnon ohjausmallin uudistaminen (TIME-työryhmä): ValtIT-hanke, valtion IT-johtamisyksikkö ja muu uusi organisaatio, valtion IT-strategia ja tätä koskeva valtioneuvoston periaatepäätös
- Kuntien ja valtion tietohallinnon yhteisten menettelytapojen ja koordinoinnin kehittäminen (KuntaTIME-työryhmä)
- Kuntasektorin tietoyhteiskuntayhteistyön tiivistäminen: KuntaIT-työryhmä, KuntaIT-hanke ja KuntaIT-yksikön perustaminen
- Tieto- ja viestintäteknikan hyödyntämisen edistäminen opetustoimessa (OpetusTIME-työryhmä)
- Virkakortin käyttöönottohankeiden käynnistäminen ministeriöissä
- Tietoyhteiskuntaohjelman ja Tekesin yhteinen KuntaFenix-hanke sähköisten asiointipalveluiden kehittämiseksi kuntasektorilla
- KATSO-organisaatiotunnistuspalvelun laajentaminen koko julkishallinnon käyttöön
- Julkisen hallinnon sähköisen asiointin strategian laatiminen
- Verotukseen liittyvän asiointin mahdollistaminen sähköisesti (mm. verokortti verkossa)

- Palkka.fi-palvelun toteuttaminen
- Arkistolaitoksen sähköisen arkistointi- ja tietopalvelujärjestelmän kehittäminen (SÄHKE- ja VAPA-hankkeet)
- Valtion talous- ja henkilöstöhallinnon kehittämisohjelman (KIEKU-hanke) toteuttaminen
- Suurten kaupunkien tietoyhteiskuntayhteistyö: mobiili- ja tutkimustyöryhmät
- Julkishallinnon hankintatoimen sähköistäminen; *Tietotekniikan hyödyntäminen hankintatoimessa – Ehdotuksia tietotekniikan käytön tehostamiseksi valtion hankintatoimessa* -selvitys 6.9.2006
- Julkisten hankintojen ilmoitusjärjestelmän uusiminen

Liiketoiminnan ja sisältöjen sähköistäminen

- Liiketoiminnan sähköistymisen kansallisen edistämisstrategian valmistelu
- Pääministerin parhaat käytännöt -kilpailu 2004 ja 2006
- Tietotekniikan virallisen standardoinnin kansallinen järjestäminen SFS:n yhteyteen
- Matka.fi-palvelun toteuttaminen (Suomen joukkoliikenteen reittipalvelu)
- Tie- ja katuverkon tietojärjestelmän kehittäminen ja hyödyntäminen uusien palvelujen tuottamisessa (Digiroad)
- Alueelliset liikenteen hallintakeskukset
- Audiovisuaalisen sisältötuotannon edistäminen; kehitetty taiteen ja kulttuurialojen digitaalista sisältötuotantoa, erityisesti uuteen teknologiaan pohjautuvia kulttuurisia sisältöjä ja palveluita
- Sisältöliiketoiminnan edistäminen nelivuotisen projektin (SILE) avulla tarjoamalla yrityksille muun muassa jalostamopalveluita kasvun vauhdittamiseksi; jalostamoissa on käynyt kahden vuoden aikana lähes 400 yritystä
- Elintarviketalouden laatutietojärjestelmän kehittämisohjelma (ELATI)
- Kansallisen paikkatietostrategian laatiminen ja toimeenpano
- Pk-sektorin yritysten tieto- ja viestintäteknologian kehittäminen; mm. eAskel-ohjelma ja TIME-kiertue

Lainsäädännölliset toimenpiteet

- Sähköisen viestinnän tietosuojalaki, voimaan 1.9.2004
- Laki yksityisyyden suojasta työelämässä, voimaan 1.10.2004
- Tekijänoikeuslainsäädännön uudistaminen, voimaan 1.1.2006
- Laki kuntien valtionosuuslain muuttamisesta, voimaan 1.1.2007
- Laki sähköisestä lääkemääräyksestä, voimaan 1.4.2007
- Laki sosiaali- ja terveydenhuollon sähköisten asiakastietojen käsittelystä, voimaan 1.7.2007
- Laki julkisista hankinnoista, hallituksen esitys 28.4.2006, voimaan 1.6.2007

Kansainvälinen ulottuvuus

- YK:n tietoyhteiskuntahuippukokous (WSIS) 2003 ja 2005; neuvotteluihin osallistuminen, suomalaisen tietoyhteiskuntaosaamisen esittely messuosastoilla ja seminaareissa
- Euroopan komission i2010-tietoyhteiskuntaohjelman kansallinen valmistelu

- Suomen EU-puheenjohtajakauden tietoyhteiskuntatapahtumien valmistelu ja toteuttaminen
- Eurooppalaisen Living Labs -verkoston käynnistäminen osana Suomen EU-puheenjohtajakautta
- Helsinki-manifestin laadinta ja levittäminen (Euroopan kilpailukyvyn ja innovatiivisuuden kehittämisohjelma)

Muut

- Tietoyhteiskuntaneuvosto ja sen jaostot sekä jaostoaloitteet (7 kpl)
- Tietoyhteiskuntaneuvoston raportit: *Tulevaisuuden verkottuva Suomi* (02/2005) ja *Tulevaisuuden elinvoimainen Suomi* (02/2006)
- Tietoyhteiskunnan esteet ja haasteet -selvitys (01/2006)
- Tietoyhteiskuntakehityksen mittareiden kehittäminen ja uusien mittareiden luominen
- Kolmannen kansallisen tietoyhteiskuntastrategian *Uudistuva, ihmisläheinen ja kilpailukykyinen Suomi* laatiminen
- Kansallisen tietoyhteiskuntastrategian jalkauttamissuunnitelman laatiminen
- Tietoyhteiskuntaohjelman sivusto tietoyhteiskuntaohjelma.fi sekä uutiskirjeet
- Tietoyhteiskunta-aiheisten seminaarien järjestäminen
- Syksyn 2006 tietoyhteiskuntarahoituspaketti
- Tietotekniikkatoimittajille suunnatun IT-toimittajafoorumin käynnistäminen
- Valtioneuvoston työryhmäjärjestelmän käyttöönotto ja pilotointi

2 TIETOYHTEISKUNTAOHJELMAN YHTEISKUNNALLINEN VAIKUTTAVUUS

2.1 Yhteiskunnallisen vaikuttavuuden mittaaminen

Tietoyhteiskuntaohjelman kahdeksalle vaikuttavuustavoitteelle asetettiin HSA 2006 -asiakirjassa tavoitekohtaiset mittarit. Vaikuttavuustavoitteisiin liittyvien mittareiden valinnassa painotettiin olemassa olevia, mahdollisuuksien mukaan kansainvälisiä ja valmiita aikasarjoja sisältäviä mittareita.

Tietoyhteiskuntakehityksen mittaamiseen liittyy myös ongelmia, koska mittarit ovat osittain vakiintumattomia sekä kansallisella että kansainvälisellä tasolla, ja esimerkiksi valtioiden erilaiset yhteiskuntamallit ja erilaiset tavat toteuttaa tietoyhteiskuntaa vaikeuttavat yhteismitallisten mittareiden luontia. Kansainvälistä seuranta vaikeuttaa myös kansainvälisten tilastojen hitaus eli joiltakin osin vertailukelpoista tietoa on saatavissa vain useamman vuoden viiveellä. Lisäksi tietoyhteiskuntakehitystä mitataan pääasiassa tieto- ja viestintätekniisten välineiden ja niiden käytön yleistymistä kuvaavien mittareiden avulla.

Olemassa olevien mittareiden rinnalle onkin nostettu ohjelman aikana uusia mittareita, joiden toteutumista on alettu seurata syksystä 2004 alkaen teettämällä Tilastokeskuksella tätä varten erillinen seurantatutkimus.

Seuraavassa on esitetty valittujen mittareiden pohjalta arvio siitä, miten tietoyhteiskuntaohjelmalle asetetut tavoitteet ovat hallituskauden aikana toteutuneet.

2.2 Vaikuttavuustavoitekohtainen arvio tilanteesta

Kaikilla kansalaisilla on mahdollisuus hyödyntää tietoyhteiskunnan palveluita asuinpaikasta ja sosiaalisesta asemasta riippumatta.

Internetin käyttäjämäärät ovat kasvaneet tasaisesti hallituskaudella ja 84 prosenttia suomalaisista on joskus käyttänyt internetiä. E erityisen nopeaa kehitys on ollut yli 50-vuotiaiden ikäryhmässä. Alueellisesti tarkasteltuna maakuntakohtaiset erot internetin käytössä ovat pienentyneet. Sosiaaliset tekijät vaikuttavat edelleen siihen, hankitaanko kotiin internet-yhteys vai ei: mitä alhaisempi koulutustaso ja mitä pienemmät tulot, sitä harvemmin kotiyhteys hankitaan. Laajakaistayhteyksien määrä on lähes viisinkertaistunut hallituskaudella.

Laajakaistaliittymien määrä on kasvanut hallituskauden aikana noin 300.000:sta (07/03) noin 1.500.000:een (01/07) liittymään. Kansallisen laajakaistastrategian tavoite, 1.000.000 laajakaistaliittymää vuoden 2005 lopussa, saavutettiin puoli vuotta etuajassa.

Jo 56 prosentilla kotitalouksista on käytössään laajakaistaliittymä (01/07), kun keväällä 2003 laajakaista oli 15 prosentilla kotitalouksista. Kiinteän verkon laajakaistan alueellinen saavuus kotitalouksiin on noussut koko maassa noin 75 prosentista 96 prosenttiin. Etelä- ja Länsi-Suomessa yhteyksiä on tarjolla lähes kaikille kotitalouksille. Liittymien hinnat ovat las-

keneet vuosien 2004 ja 2005 aikana tuntuvasti, maantieteellisestä alueesta ja yhteysnopeudesta riippuen keskimäärin 45 prosenttia vuodessa. Samanaikaisesti tarjotut yhteysnopeudet ovat selvästi kasvaneet. Kansainvälisesti vertaillen hinnat ovat lähestyneet keskitasoa vaativista maantieteellisestä olosuhteista huolimatta.

Kotitalouksien internet-yhteyksiä alueellisesti tarkasteltaessa erot ovat huomattavasti kaventuneet hallituskaudella. Suuralueittain vertailluna kotiyhteyksien määrä on suurin Etelä-Suomessa ja pääkaupunkiseudulla. Vuonna 2006 kasvua on ollut eniten Pohjois-Suomessa. Maakunnittain tarkasteltuna internet-yhteys on yleisimmin käytössä Uudenmaan kotitalouksissa (74 %), kun heikoimmaksi vertailussa jää Keski-Pohjanmaa (54 %).

Kansainvälisesti tarkasteltuna kotitalouksien internet-yhteyksien määrä on OECD-maiden keskitasoa. Suomessa kotiyhteyksien hankkimiseen vaikuttaa muun muassa internetin avoin käyttöpolitiikka työpaikoilla ja oppilaitoksissa. Jopa 44 prosenttia 15–74-vuotiaista suomalaisista ilmoittaa, ettei kotiyhteyden hankinta tunnu tarpeelliselta, koska internet on käytössä jossain muualla, kuten työ- tai opiskelupaikalla.

Internetin käyttäjämäärät ovat kasvaneet kaikissa ikäluokissa 2000-luvulla. 15–74-vuotiaasta väestöstä 84 prosenttia on joskus käyttänyt internetiä (76 % vuonna 2004). Internetin käytöstä on myös tullut entistä säännöllisempää: kaksi kolmesta kotikäyttäjistä viettää aikaa internetissä päivittäin. Yli 50-vuotiaiden ikäryhmässä käyttö on lisääntynyt suhteellisesti eniten. Alle 40-vuotiaiden ikäryhmissä käyttäjäosuus on lähes sata prosenttia.

Kuntaryhmittäin tarkasteltuna internetiä käytetään eniten kaupunkimaisissa kunnissa. Esimerkiksi kuudessa suurimmassa kaupungissa internetin säännöllisiä käyttäjiä on 85 prosenttia asukkaista. Näissä kaupungeissa yli 50-vuotiaat käyttävät internetiä selvästi useammin kuin vastaavat ikäryhmät koko maassa. Selkein ero on 60–74-vuotiaiden naisten kohdalla: koko maassa prosenttiosuus on 31 ja kuudessa suurimmassa kaupungissa 47.

Sukupuolten väliset erot internetin käytössä ovat pienet. Suurin ero ikäryhmittäin syntyy 60 ikävuoden jälkeen, jolloin naisten internet-käyttö on miehiä vähäisempää. Toisaalta nuorten naisten (alle 35-vuotiaat) internetin käytöstä on tullut entistä säännöllisempää.

Internet-yhteys on kotitaloudessa sitä yleisempi, mitä korkeampi on kotitaloudessa elävien koulutusaste. Myös tuloilla ja perhekoolla on suuri merkitys internet-yhteyksien hankkimiseen. Ylimpään tuloneljännekseen kuuluvissa kotitalouksissa yli 90 prosentilla on kotiyhteys, kun taas alimman tuloneljänneksen kotitalouksissa se on vain vajaalla 40 prosentilla.

Kotiyhteyden hankkivat useimmiten yrittäjät, maatalousyrittäjät, ylemmät toimihenkilöt ja opiskelijat. Eläkeläistalouksissa kasvupotentiaali kotiyhteyksien hankkimiseen on edelleen suurin.

Helmikuussa 2007 1.493.000 kotitaloudessa, eli 66 prosentilla suomalaisista kotitalouksista, oli joko antenni-, kaapeli- tai satelliittivastaanottoon tarkoitettu digisovitin tai digitv. Antennitalouksissa digisovittimia on lähes 80 prosentilla ja kaapelitalouksissa noin 50 prosentilla.

Digitaalista televisiotoimintaa harjoitetaan loppuvuodesta 2006 kolmessa kanavanipussa (A, B, C). Näistä kanavaniput A ja B kattavat koko Suomen (99,9 % väestöstä) ja kanavanippu C kattaa 85 prosenttia väestöstä. Televisiotoiminnan käytössä olevan kapasiteetin määrä kasvaa, kun uusi kanavanippu E otetaan käyttöön. Kesäkuussa 2006 valtioneuvosto myönsi Digita Oy:lle toimiluvan mainittuun uuteen kanavanippuun (E), joka on tarkoitus avata syyskuus-

sa 2007. Kanavanippu D on varattu mobiilitelevisiotoimintaan, joka käynnistyi joulukuussa 2006.

Kaikilla kansalaisilla on mahdollisuus hankkia kuhunkin elämäntilanteeseen soveltuvat tietotekniikan perustaidot, medialukutaidot sekä valmiudet tietoyhteiskunnan palveluiden käyttämiseen.

Kansalaisten tietotekniikan ja internet-palveluiden käyttötaidot ovat kohentuneet voimakkaasti hallituskauden aikana. Internetin käyttö on kasvanut eniten yli 50-vuotiaiden ikäryhmässä.

Suomalaisista 15–74-vuotiaista yli kolme neljästä oli käyttänyt internetiä viimeisen kolmen kuukauden aikana (kevät 2006). Internetin käyttö ei enää lisääntynyt nuoremmilla ikäluokilla, vaan käytön lisääntyminen selittyy etenkin yli 50-vuotiaiden kasvaneella osuudella. Myös tietokoneen käyttäjien tietoyhteiskuntataidot kohenevat hyvää vauhtia. Esimerkiksi pankkiyhteiden käytön tunti hallitsevansa hyvin tai kohtalaisesti vuosituhannen vaihteen kynnyksellä 38 prosenttia tietokonetta käyttäneistä, kun keväällä 2005 vastaava luku oli jo 77 prosenttia. Vastaavasti internet-selaimen käytön tunti hallitsevansa 88, tekstinkäsittelyn 86 ja sähköpostin 85 prosenttia tietokonetta käyttäneistä.

Maailmanlaajuisesti vertaillen internetin käyttöluvut ovat Suomessa korkeat, mutta pohjoismaisessa vertailussa ikääntyneet suomalaiset käyttävät internetiä vähemmän kuin ikääntyneet muissa Pohjoismaissa. Tilannetta selittää osaltaan muita Pohjoismaita alhaisempi koulutustaso. Alkuvuonna 2006 internetiä käytti vähintään viikoittain 71–84 prosenttia 16–74-vuotiaista pohjoismaalaisista, kun EU-15 -maissa internetiä säännöllisesti käyttäviä oli 47 ja EU-25 -maissa 49 prosenttia väestöstä.

Suomalaiset käyttävät internetiä yleisimmin sähköpostin lähettämiseen ja vastaanottamiseen sekä tavaroita ja palveluita koskevaan tiedonetsintään. Internetiä käyttäneistä lähes yhdeksän kymmenestä oli käyttänyt internetiä edellä mainittuihin tarkoituksiin keväällä 2006. Pankkiasioitaan oli hoitanut internetin välityksellä 81 prosenttia ja lähes kaksi kolmannesta oli käyttänyt viranomaisten verkkosivuja. Samantapaiset käyttötarkoitukset ovat tärkeitä niin nuorille kuin vanhoille käyttäjille.

Julkisten asiakaspäätteiden tarjoaminen esimerkiksi kirjastoissa on yksi tapa tasata eri käyttäjäryhmien välistä kuilua, joka on havaittavissa muun muassa kotiyhteyksien yleisyydessä. Tietoyhteiskuntaohjelman lisärahoituksella voitiin vuonna 2005 hankkia 195 uutta asiakaspäätettä kirjastoille ja yhteispalvelupisteille (5 % lisäys). Vuonna 2006 päätteitä hankittiin 330–340 kappaletta (lähes 9 % lisäys). Kokonaislisäys päätteiden määrään oli vuosina 2005–2006 noin 15 prosenttia.

Suomessa oli vuonna 2004 tehdyn selvityksen mukaan noin 5.500–6.000 julkista asiakaspäätettä, joista reilut 3.600 kirjastoissa, vajaat 200 yhteispalvelupisteissä ja reilut 700 työvoimatoimistoissa. Päätteitä on myös muissa julkisissa tiloissa, kuten valtion ja kuntien virastoissa, kaupoissa, nuorisotiloissa, asukastuvissa, kirjastoautoissa ja kylätaloissa.

Sähköisen asiain ja tietoverkkojen tietoturvallisuus sekä kansalaisten luottamus sähköisiin palveluihin on hyvällä tasolla.

Suomalaisilla on kansainvälisesti tarkasteltuna luja luottamus sähköisiin palveluihin. Erityisesti pankkipalveluihin luotetaan laajasti. Luottokorttia ollaan valmiita käyttämään kotimaisessa internet-kaupassa, mutta luottokortin käyttö ulkomaisissa palveluissa arveluttaa kuluttajia. Tieto- ja viestintätekniikkaan liittyvät turvallisuusongelmat johtivat tietojen tai työajan menetyksiin 22 prosentilla yrityksistä vuonna 2005. Kotitalouksissa roskapostista tai viruksista ei yleisesti koeta olevan haittaa.

Luottamuksellisten asioiden hoitamiseen viranomaisten kanssa netin kautta suhtaudutaan varsin myönteisesti, joskin laskua on jonkin verran vuodesta 2004 (65 % vs. 72 %). Verkkopankkiin luotti syksyllä 2006 93 prosenttia ja viranomaisten antamaan nettitietoon sairauksista 79 prosenttia suomalaisista.

Vuonna 2006 useampi kuin kaksi kolmesta suomalaisesta oli valmis käyttämään luottokorttia kotimaisissa verkkopalveluissa, mutta vain alle kolmannes ulkomaisissa palveluissa. Hieman alle puolet yhtyi väitteeseen *Jätän kiinnostavankin tuotteen ostamatta, koska en halua maksaa internetin kautta*. Osuus kasvoi vuodesta 2004. Tämä viittaa siihen, että vaikka verkkopankkia pidetään turvallisena, niin etenkin ulkomaisten palvelujen välitön maksaminen internetissä epäilyttää huomattavan monia.

Verkkopalveluihin suhtautuvat optimistisimmin 15–39-vuotiaat. He suhtautuvat myönteisimmin myös luottokorttimaksamiseen sekä kotimaisissa että ulkomaisissa palveluissa. 60–74-vuotiaat suhtautuvat muita ikäryhmiä epäilevämmiin internetin turvallisuuteen, ja heidän joukossaan on selvästi muita ikäryhmiä enemmän niitä, jotka eivät osaa ottaa kantaa väitteisiin. Kotitalouksien roskaposti- ja tietokonevirusongelmista on kerätty säännöllisesti tietoa keväästä 2004 lähtien. Roskapostia tulee noin puoleen internet-liittymän omistavista kotitalouksista, mutta yleisesti vain 1–2 viestiä viikossa. Sähköposti- tai muita tietokoneviruksia on kotitalouksissa esiintynyt roskapostia harvemmin eli noin joka kolmannessa internet-liittymän omaavassa kotitaloudessa.

Pohjoismaisen vertailun mukaan Suomessa alle 70 prosenttia kotona internetiä käyttävistä oli hankkinut virustorjuntaohjelman, kun osuus muissa Pohjoismaissa oli noin 90 prosenttia. Sen sijaan palomuri on Suomessa Pohjoismaisittain vertaillen yleinen (Norja 88 %, Suomi 81 % sekä Ruotsi ja Tanska 70 %). Suomalaisissa, vähintään 10 henkeä työllistävissä yrityksissä tietoturva oli hoidettu hyvin: 99 prosentilla internetiä käyttävistä yrityksistä oli käytössään virustorjuntaohjelmisto.

Yrityksistä 22 prosenttia koki tietojen tai työajan menetyksiä tieto- ja viestintätekniikkaan liittyvien turvallisuusongelmien takia vuonna 2005. Mitä enemmän tietotekniikkaa käytetään, sitä enemmän ongelmia esiintyy riippumatta yrityksen toimialasta tai suuruusluokasta. Yritysten tietoisuus tietoturvaongelmista näkyy niiden panostuksissa turvaaviin tekniikoihin: 95 prosentilla yrityksistä on virustorjuntaohjelma ja 91 prosentilla palomuri. Kaksi viidestä yrityksestä säilytti tietojen varmuuskopioita käyttöpaikan ulkopuolella.

Verkkokaupassa on tapahtunut läpimurto hallituskauden aikana ja verkkokauppaan käytetty rahamäärä on nopeassa ja tasaisessa kasvussa. Neljännes suomalaisista teki verkko-ostoksia vuonna 2006, kun vuonna 2003 verkko-ostajien osuus oli 16 prosenttia. Internetin käyttäjistä 32 prosenttia teki hankintoja verkosta syksyllä 2006. Vuonna 2006 kuluttajaverkkokaupan arvon arvioidaan olevan noin 3,3 miljardia euroa. Vastaava luku vuonna 2003 oli 1,4 miljardia euroa.

Kotitalouksien käymässä verkkokaupassa ei ole juuri ollut ongelmia. Niiden osalta, jotka eivät ole tehneet ostoksia verkkokaupasta, keskeisin nettiostamisen este on, että henkilö- ja luotokorttitietojen antaminen internetissä epäilyttää. Verkko-ostamisen suosio on kuitenkin kasvanut: vuonna 2005 siihen ei kokenut olevan tarvetta 63 prosenttia internetin käyttäjistä, kun vastaava luku vuonna 2004 oli 74 prosenttia.

Tieto- ja viestintäteknologiaa hyödynnetään kaikissa organisaatioissa tavoitteena palvelun parantaminen, toimintojen ja prosessien tehostuminen sekä kilpailukyvyn ylläpito ja kehittäminen.

Suomi on Belgian ja muiden Pohjoismaiden ohella kärjessä Euroopan komission sähköisen liiketoiminnan valmiuksien vertailussa. Myös yritysten internet-käytössä Suomi on OECD-maiden kärkeä. Terveystieteiden osalta on siirrytty käyttämään sähköistä potilaskertomusta lähes kattavasti. Palvelusektorilla tieto- ja viestintäteknikan hyödyntäminen on pääosin vielä alkuvaiheessa.

Yritysten internet-käytössä Suomi on OECD-vertailun kärkipäässä. Myös pohjoismaisessa vertailussa Suomi sijoittuu hyvin. Yrityksiä, joilla on internet-yhteys, kotisivut ja jotka käyttävät internet-yhteyttä vuorovaikutukseen julkisen sektorin kanssa, pankkiyhteyksiin tai tavaroiden ja palveluiden internet-tilauksiin oli 91 prosenttia vuonna 2005 (Tanskassa 93 %, Ruotsissa 92 % ja Norjassa 85 %).

Sekä tietokoneen että internetin käyttö on kasvanut yrityksissä nopeasti 2000-luvulla. Tilastokeskuksen yritystutkimuksen mukaan keväällä 2006 laajakaistayhteys oli 76 prosentilla vähintään viisi henkilöä työllistävistä yrityksistä, kun vuonna 2003 laajakaista oli 41 prosentilla yrityksistä. Laajakaista on yleistynyt nopeasti kaiken kokoisissa yrityksissä. Yli kymmenen henkilöä työllistävässä yrityksissä laajakaista oli käytössä 89 prosentilla.

Omat kotisivut oli keväällä 2005 67 prosentilla vähintään viisi henkilöä työllistävistä yrityksistä. Niiden yritysten määrä, joilla oli kotisivut, oli lisääntynyt 9 prosenttiyksikköä vuodesta 2003. Isoilla yrityksillä on selvästi useammin kotisivut kuin pienillä yrityksillä. Pienissä 5–9 henkilöä työllistävässä yrityksissä 54 prosentilla oli kotisivut, 10–19 henkilöä työllistävässä jo 73 prosentilla, 20–49 henkilöä työllistävässä 83 prosentilla ja vähintään 50 henkilöä työllistävässä yrityksissä useammalla kuin yhdeksällä kymmenestä.

Toimialoittain tarkasteltuna kotisivuja oli yleisimmin tukkukaupan, teollisuuden ja yrityspalvelujen toimialoilla (noin neljällä viidestä yrityksestä). Vähiten kotisivuja oli rakentamisen ja liikenteen toimialoilla, noin puolella yrityksistä.

Vuonna 2005 myyntiä internetissä harjoitti 11 prosenttia kaikista vähintään viisi henkeä työllistävästä yrityksistä ja 16 prosenttia niistä yrityksistä, joilla on kotisivut. Internet-myyntin arvo oli vuonna 2005 noin 12 miljardia euroa (10 mrd. vuonna 2003). EDI-myyntin arvo vuonna 2005 oli 23 miljardia (18 mrd. vuonna 2003) ja sähköisen kaupan kokonaisarvo 35

miljardia euroa. Internet-myyntistä suurin osa tapahtuu yritysten välillä (86 %). Sähköisen kaupan myynnin volyyymi kasvaa nopeasti kaikissa asiakasryhmissä.

Vuoden 2005 keväällä kaikista työllisistä 80 prosentilla oli tietokone käytössä työpaikalla. Internet oli käytössä 71 prosentilla työntekijöistä. Luvut eivät ole kasvaneet edelliseen vuoteen verrattuna. Internetiä koskeva luku on jopa hieman laskenut (75 % keväällä 2004).

Terveydenhuollossa on 2000-luvulla siirrytty kattavasti käyttämään sähköistä potilaskertomusta: vuonna 2005 se oli tuotantokäytössä lähes kaikissa sairaanhoitopiireissä ja terveyskeskuksissa. Perusterveydenhuollon ja erikoissairaanhoidon välinen sähköinen lähete- ja palautejärjestelmä on myös edennyt ripeästi: vuonna 2005 sitä käytti melkein puolet terveyskeskuksista ja 76 prosenttia sairaanhoitopiireistä.

Sähköisten järjestelmien käyttöönoton edellytyksiä ovat muun muassa terveydenhuoltohenkilöstön tietotekniset taidot ja tietoliikenneyhteydet. Sekä sosiaali- että terveydenhuollon henkilöstöstä noin 80 prosenttia on saanut viimeisen vuoden aikana tieto- ja viestintätekniikan peruskoulutusta. Tietosuoja- ja tietoturvakoulutusta terveydenhuollon henkilöstö on sen sijaan saanut selvästi enemmän kuin sosiaalialan henkilöstö.

Tieto- ja viestintäsektorin yritysten liikevaihto oli vuonna 2005 noin 50 miljardia euroa eli noin 15 prosenttia koko yritystoiminnasta ja ne työllistivät runsaat 160.000 henkilöä. ICT-alan 250 suurimman yrityksen liikevaihto kasvoi samana vuonna 13,3 prosenttia ja ne työllistivät noin 9.000 henkeä enemmän kuin vuotta aiemmin. Vuonna 2005 viidesosa koko Suomen viennistä oli tieto- ja viestintätekniisten laitteiden vientiä.

Työntekijöiden tietoyhteiskuntaosaaminen on työtehtävästä ja alasta riippumatta korkealla tasolla ja tietoyhteiskuntakehityksen vaatima koulutetun työvoiman saatavuus ja laatu on taattu.

Panostuksia tieto- ja viestintätekniikan hyödyntämiseen opetuskäytössä on jatkettu, jotta opettajien taitoja vastata tietoyhteiskuntakehityksen haasteisiin voitaisiin parantaa. Kohderyhminä on ollut opettajia kaikilta eri kouluasteilta varhaiskasvatuksesta yliopistoihin, aikuiskoulutukseen ja vapaaseen sivistystyöhön.

Opetusministeriö on yhdessä lääninhallitusten kanssa tukenut kansalaisjärjestöjen, vapaan sivistystyön oppilaitosten sekä kirjastojen järjestämää tietoyhteiskunnan tuki- ja neuvontahenkilöstön (vertaiskouluttaja) koulutusta noin 300.000 eurolla per vuosi. Koulutukseen on osallistunut vuosittain noin 1.000 henkilöä.

Opetushallitus on puolestaan ohjannut vuosina 2004–2005 2,9 miljoonaa euroa per vuosi opettajien tieto- ja viestintätekniikan opetuskäytön koulutukseen. Vuonna 2006 tuki oli 2.200.000 euroa. Lisäksi ESR-rahoituksella on toteutettu monia alueellisia hankkeita, joilla on varmistettu opetushenkilöstön osaamista. Opetushallituksen arvion mukaan noin 30.000:lla opettajalla taidot ovat edelleen puutteelliset. Vuonna 2003 tieto- ja viestintätekniikan opetuskäytön täydennyskoulutukseen osallistui 4.579 opettajaa, vuonna 2004 4.282, vuonna 2005 3.295 ja vuonna 2006 arviolta 3.500 opettajaa.

Opettajista 36 prosenttia ilmoittaa hyödyntävänsä tieto- ja viestintätekniikkaa opetustyössään aktiivisesti. Kohtalaisesti hyödyntää 41 ja vähän 20 prosenttia. Tieto- ja viestintätekniikkaa ei

hyödynnä lainkaan 3 prosenttia opettajista. Vuonna 2005 prosentti opettajista ilmoitti olevansa kokonaan vailla tieto- ja viestintätekniiikan perustaitoja.

Työnantajakyselyn mukaan lähes 70 prosenttia työtehtävistä edellyttää jonkinasteista tieto- ja viestintäteknistä osaamista. Noin puolet työnantajista kokee lisäksi tieto- ja viestintäteknisen osaamisen vaikuttavan rekrytoitavan henkilön valintaan. Muita kuin varsinaisia ICT-alan työntekijöitä rekrytoitaessa työnantajat yleensä edellyttävät ja kysyvät rekrytointitilanteessa rekrytoitavien perusvalmiuksia, kuten tavallisimpien tietokoneohjelmien hallintaa, ja kokevat taitojen myös olevan pääosin riittävät.

Eri tutkimuksissa on havaittu, että tietoyhteiskuntataitojen kehittyminen noudattaa yleistä koulutustason nousua. Kansainvälisenä tietoyhteiskuntataitojen vertailumittarina voidaankin pitää eri maiden yleistä koulutustasoa.

Vuonna 2004 korkea-asteen tutkinnon suorittaneiden osuus 25–64-vuotiaasta väestöstä oli Suomessa 34 prosenttia OECD:n keskiarvon ollessa 31 prosenttia. 25–34-vuotiaiden ikäluokassa korkeakoulututkinnon suorittaneiden määrä on Suomessa sama kuin OECD:n keskiarvo, 24 prosenttia. Korkeakoulututkinnon suorittavien osuuden kasvu on Suomessa ollut viime vuosina maltillista useimpiin OECD-maihin verrattuna.

Vuonna 2004 Suomessa oli pohjoismaisessa vertailussa eniten korkea-asteen opiskelijoita suhteessa väkilukuun. Tämä koski erityisesti luonnontieteiden ja tekniikan alan opiskelijoita.

Julkishallinnon palvelut hoidetaan asiakaslähtöisesti ja taloudellisesti reaaliaikaisina yhteisinä prosesseina julkishallinnon sisällä ja yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa.

Suomi on pärjännyt hyvin kansainvälisissä sähköisen hallinnon vertailuissa. Sähköisten palveluiden kehittämisessä ollaan kuitenkin siirtymässä uuteen vaiheeseen, jossa pääpaino on prosessien ja toimintamallien uudistamisessa sekä viranomaisten ja muiden toimijoiden yhteistoiminnan lisäämisessä. Tiedonjakajana suomalainen julkishallinto on kansainvälisesti vertaillen huippuluokkaa.

Kansainvälinen konsultointiyritys Accenture on julkaissut 2000-luvulla vuosittain eri maiden sähköisen hallinnon kehittyneisyyttä arvioivan tutkimuksen. Viimeisin julkaistiin vuoden 2006 kesäkuussa (Leadership in Customer Service: Building the Trust). Suomi on kyseisen vertailun mukaan yksi uudistumisen edelläkävijöistä. Suomea nostavat erityisesti kehittyvä konsernitason IT-ohjaus sekä aktiivinen tietoyhteiskuntaohjelma- ja strategiatyö. Suomalaiset ovat selvityksen mukaan maailman innokkaimpia julkishallinnon sähköisten palveluiden käyttäjiä (73 %). Suomalaiset ovat myös tyytyväisiä julkisten palveluiden sähköiseen saatavuuteen.

Tilastokeskuksen mukaan 60 prosenttia internetiä joskus käyttäneistä oli vuoden 2006 elokuun alun jälkeen käynyt kunnan, valtion laitosten tai Kansaneläkelaitoksen internet-sivuilla. Heistä 63 prosenttia sai hoidettua asiansa kokonaan ja 32 prosenttia osittain internetin kautta.

Kuntien internet-palveluita käytetään julkisista verkkopalveluista eniten ja Suomen Kuntaliiton selvityksen mukaan niihin ollaan pääosin tyytyväisiä. Keskimäärin 50 prosenttia kuntalaisista on käynyt kotikuntansa internet-sivuilla. Internet-sivuja pidetään myös helppokäyttöisinä (76 % tutkimukseen vastanneista), ajantasaisina (63 %) ja niiden palveluja laajoina (62 %).

Lisääntyneen tarjonnan, sähköisen tunnistamispalvelun käyttöönoton, parantuneiden tietoyhteiskuntavalmiuksien sekä laajakaistan leviämisen ansiosta esimerkiksi Kansaneläkelaitoksen verkkopalveluiden käyttö oli syksyllä 2005 kasvanut kolminkertaiseksi vuoden takaiseen verrattuna. Henkilökohtaista tunnustautumista vaativiin palveluihin oli kirjaututtu elokuussa 2006 yhteensä yli 125.000 kertaa, kun vastaava luku vuonna 2004 oli noin 8.100.

Eurostat vertaili internetin käyttöä viranomaistiedon hankinnassa ja julkisten palveluiden saatavuudessa vuonna 2004 ja totesi viranomaistietoa olevan parhaiten saatavilla Suomessa (62 %). Vertailussa toisena oli Tanska (56 %). Tulostettavia lomakkeita oli eniten tarjolla luxemburgilaisille, jotka myös pystyivät parhaiten palauttamaan täytetyt lomakkeet viranomaisille suoraan internetin välityksellä. Yrityksille viranomaistietoa tarjosi eniten Ruotsi (94 %) Suomen ollessa toinen (90 %). Myös yritysten ja viranomaisten välisessä lomakeliikenteessä Ruotsi ja Suomi ovat sähköistäneet palvelunsa parhaiten.

Tutkimus- ja tuotekehityspanostuksilla ja niiden tehokkaalla suuntaamisella Suomi pidetään edelläkävijöiden joukossa tietoyhteiskuntakehityksessä.

Tutkimus- ja kehittämistoiminnan menot ovat kasvaneet koko hallituskauden. Suomen suhteellinen panostus tutkimus- ja kehittämistoimintaan on kansainvälistä huippua.

Suomen investoinnit tutkimus- ja kehitystoimintaan olivat vuonna 2005 yli 5,3 miljardia euroa eli 3,52 prosenttia bruttokansantuotteesta. Suhteellinen panostus on huippuluokkaa maailmassa. Tieto- ja viestintäsektorin yritysten tutkimus- ja kehittämismenot olivat noin 2,5 miljardia euroa eli yli 60 prosenttia yksityisen sektorin panostuksista. Valtion vuoden 2006 talousarviossa tutkimus- ja kehittämistoimintaan kohdennettiin lähes 1,7 miljardia euroa. Valtioneuvoston toimin on voitu vaikuttaa siihen, että julkishallinnon panostukset tutkimukseen ja tuotekehitykseen ovat viime vuosina olleet kasvussa.

Kansainvälisessä vertailussa Suomi oli vuonna 2003 t&k-panostuksissa maailmanlaajuisesti kolmannella sijalla (3,5 % bkt:sta) Israelin (4,9 % bkt:sta) ja Ruotsin jälkeen (4,3 % bkt:sta). Vertailukohtana mainittakoon, että Barcelonan Eurooppa-neuvosto asetti vuonna 2002 tavoitteeksi nostaa EU-alueen tutkimus- ja kehittämismenojen osuus 3 prosenttiin bruttokansantuotteesta vuoteen 2010 mennessä.

Suomessa jätettiin vuonna 2005 kaikkiaan 2.061 patenttihakemusta. Määrä oli 164 hakemusta vähemmän kuin edellisenä vuonna. Patentti- ja rekisterihallitukselle suoraan ulkomailta tehtyjä hakemuksia oli 226 kappaletta, yksitoista edellisvuotta enemmän. Ulkomaisista hakemuksista suurin osa tuli Yhdysvalloista (69 kpl), Ruotsista (41 kpl) ja Saksasta (23 kpl). Vuonna 2006 hakemusten määrä on kääntynyt jälleen kasvuun. Suomalaiset yritykset toimivat kuitenkin globalisoituvassa toimintaympäristössä, ja kun patenttisuojaa haetaan yhä useammin korkean teknologian innovaatioille, on kansallisen patentoinnin merkitys vähentymässä. Suomi onkin OECD:n tuoreen tutkimuksen mukaan yhä maailman vahvin patenttimaa sekä väkilukuun että bruttokansantuotteeseen suhteutettuna. Tämä koskee erityisesti niin sanottuja triadic-patentteja, jotka antavat suojan samanaikaisesti USA:n, Japanin ja EU:n alueella. Myös korkean teknologian patentoinnissa Suomi on ykkönen yhdessä USA:n kanssa.

Suomalainen tietoyhteiskunta on kansainvälisissä vertailuissa huippuluokkaa ja suomalaisella tietoyhteiskuntapolitiikalla pystytään vaikuttamaan myös kansainväliseen kehitykseen.

Suomi on menestynyt hyvin kansainvälisissä kilpailukyky- ja tietoyhteiskunta-vertailuissa. Suomen tietoyhteiskuntakehitys ja tietoyhteiskuntaohjelma ovat saaneet laajaa kansainvälistä huomiota, ja ohjelmalla on kyetty vaikuttamaan kansainväliseen kehitykseen ja yhteistyöhön.

Suomi oli syksyllä 2006 toisena vuonna peräkkäin World Economic Forumin kilpailukyky-vertailun kakkossijalla. World Economic Forum arvioi myös eri maiden tieto- ja viestintätekniikan käytön valmiuksia kehittämänsä Networked Readiness Indexin (NRI) avulla. Kevään 2007 vertailussa Suomi sijoittui neljänneksi kaikkiaan 122 maan vertailussa. NRI-indeksin avulla mitataan maiden kykyä hyödyntää tieto- ja viestintätekniikan suomia mahdollisuuksia sekä osallistua teknisen kehityksen edistämiseen.

Laajakaistayhteyksien määrä OECD-maissa kasvoi yhteensä 181 miljoonaan vuoden 2006 alkupuoliskolla. Laajakaista on nyt keskimäärin 15,5 asukkaalla 100 asukasta kohti. Tanska on syrjäyttänyt Korean vertailun ykkösenä. Suomi on OECD-maista 6. sijalla laajakaistayhteyksien määrässä (yhteyksiä sataa asukasta kohti). Euroopan komission mukaan laajakaistaliit-tymien yleistyminen on ollut Suomessa nopeinta maailmassa. Suomen lisäksi laajakaistayhteydet ovat yleistyneet nopeimmin Alankomaissa, Norjassa, Islannissa ja Iso-Britanniassa. Vuonna 2006 Suomessa oli maailman seitsemänneksi eniten laajakaistaisia internet-yhteyksiä väkimäärään nähden. Kolme vuotta sitten Suomi oli sijalla 15.

Eurooppalaisessa vertailussa Suomi on noussut hallituksen tavoitteiden mukaisesti eturivin maaksi kuudennelta sijalta kolmanneksi Ruotsin, Itävallan ja Belgian ohi. EU-maista vain Tanska ja Alankomaat ovat Suomea edellä. Nämä maat ovat alueeltaan ja väestöolosuhteiltaan laajakaistatarjonnan kannalta olennaisesti Suomea edullisemmassa asemassa ja niissä on lähes täydellinen kaapelitelevisioverkon peitto (Suomessa 51 % kotitalouksista).

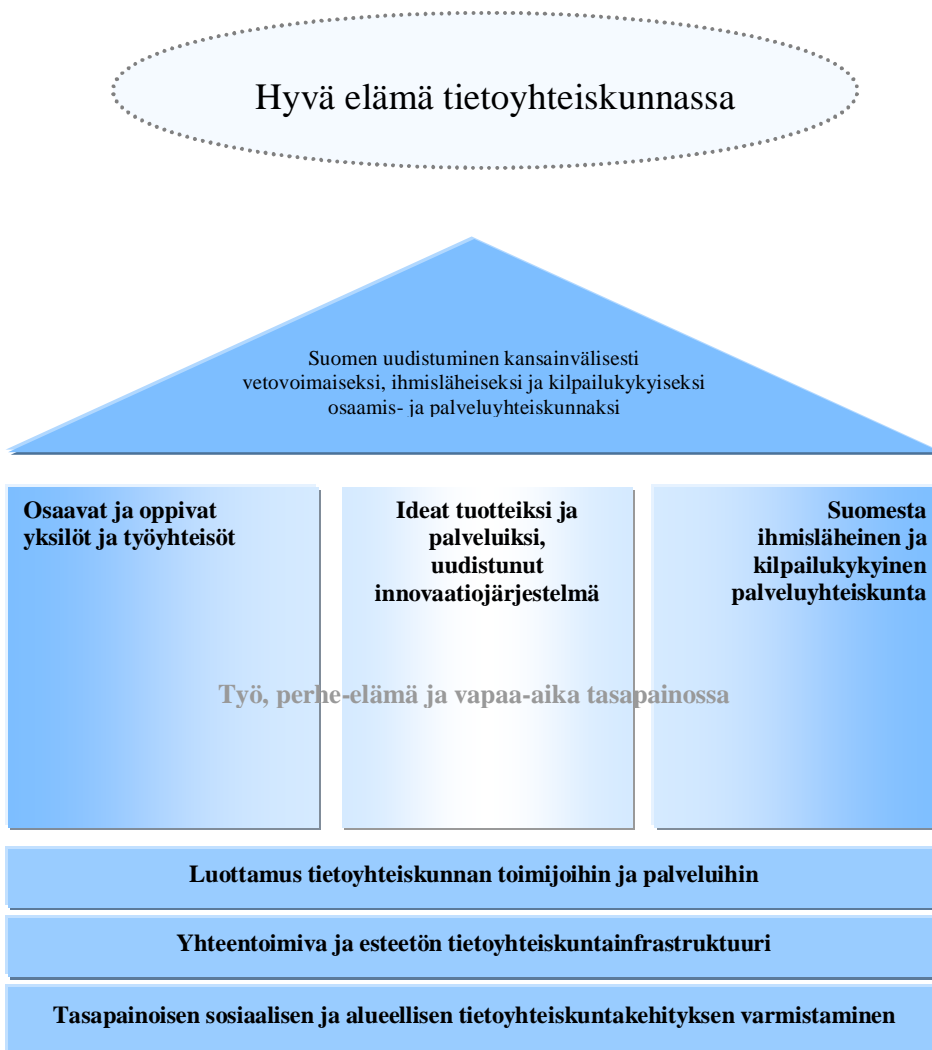
Suomen tietoyhteiskuntakehitys ja tietoyhteiskuntaohjelma on myös huomioitu kansainvälisesti. Ohjelman toimistoon on tullut yhteydenottoja yli 40 eri maasta ympäri maailmaa, ja ohjelmaa ja sen hankkeita on esitelty laajasti kansainvälisissä seminaareissa ja julkaisuissa sekä merkittävälle määrälle ulkomaisia delegaatioita. Lisäksi tietoyhteiskuntaneuvoston raportit ja kansallinen tietoyhteiskuntastrategia on käännetty englanniksi, ja niitä on toimitettu muun muassa lähetystöihin eri puolilla maailmaa.

3 TIETOYHTEISKUNTASTRATEGIA JA STRATEGIAN JALKAUTTAMISSUUNNITELMA

3.1 Kansallinen tietoyhteiskuntastrategia 2007–2015

Osana hallituksen tietoyhteiskuntaohjelman toteuttamista laadittiin vuoden 2006 aikana kansallinen tietoyhteiskuntastrategia vuosille 2007–2015. Syyskuussa 2006 julkaistussa strategiassa on määritelty kansallinen visio ja tahtotila sille, millainen tietoyhteiskunta Suomesta halutaan luoda. Strategiassa kuvataan lisäksi suomalaisen tietoyhteiskunnan nykytilaa sekä kansallisen ja kansainvälisen toimintaympäristön muutoksia. Strategia sisältää hallituskaudelle 2007–2011 ulottuvan konkreettisen toimeenpano-ohjelman sekä kaikkiaan 72 toimenpideesitystä mahdollisine vastuutahoineen.

Kansallisen tietoyhteiskuntastrategian visio ja painopistealueet on esitetty alla olevassa kuviossa.

Strategia on laadittu tukemaan Suomi-ilmiön syntymistä eli Suomen uudistumista kansainvälisesti vetovoimaiseksi, ihmisläheiseksi ja kilpailukykyiseksi osaamis- ja palveluyhteiskunnaksi. Osaamista ja luovuutta kehittämällä, rakenteita ja toimintamalleja rohkeasti uudistamalla sekä teknologiaa tehokkaasti hyödyntämällä tämä on mahdollista myös kiristyneen globaalien kilpailun olosuhteissa.

Kansallisessa tietoyhteiskuntastrategiassa keskeisessä asemassa ovat palvelusektorin uudistamiseen, ihmisten elämänlaatuun sekä kansakunnan ja yritysten kestävästi kilpailukykyyn kehittämiseen tähtäävät linjaukset ja toimenpiteet. Strategiassa näitä teemoja lähestytään osaamisen kehittämisen, olemassa olevan ja uuden tiedon soveltamisen, luovuuden ja innovatiivisuuden, rakenteellisten ja toiminnallisten uudistusten, verkostoitumisen sekä teknologian hyödyntämisen ja kehittämisen näkökulmista.

Tietoyhteiskuntakehityksen perustan muodostavat tasapainoinen sosiaalinen ja alueellinen tietoyhteiskuntakehitys, yhteentoimiva ja esteetön tietoyhteiskuntainfrastruktuuri sekä vahva luottamus (tieto)yhteiskunnan toimijoihin ja palveluihin.

Edellä mainittujen tavoitteiden saavuttamiseksi strategiatyössä määriteltiin vuosille 2007–2011 ajoittuvat keskeiset kärkihankkeet, joilla Suomi-ilmiö luodaan.

- § Julkishallinnon palvelurakenteiden uudistaminen asiakas- ja prosessilähtöisesti sekä tieto- ja viestintätekniikkaa laajamittaisesti hyödyntäen
- § Tietoverkkojen yhteysnopeuksien kasvattaminen sekä tietoyhteiskuntainfrastruktuurin yhteentoimivuuden ja tietoturvallisuuden varmistaminen
- § Elinikäisen oppimisen edellytysten varmistaminen
- § Työelämän toimintamallien uudistaminen sekä johtamisen ja esimiestyön kehittäminen
- § Innovaatiojärjestelmän uudistaminen
- § Tekijänoikeusjärjestelmän jatkokehittäminen
- § Pk-sektorin yritysten liiketoiminnan sähköistymisen edistäminen
- § Kansainvälinen vaikuttaminen, erityisesti EU-tasolla, sekä tiivis yhteistyö Aasian maiden ja lähialueiden kanssa

Strategian valmistelu toteutettiin yhteistyössä yhteiskunnan eri toimijoiden ja päättäjien sekä muiden käynnissä olleiden strategiaprosessien kanssa. Strategiaproessin käynnistämisestä ja yleisistä suuntaviivoista vastasi tietoyhteiskuntaohjelman ministeriryhmä. Tietoyhteiskunta-neuvosto ja sen jaostot seurasivat työn edistymistä ja kommentoivat strategian eri versioita. Tietoyhteiskuntaneuvoston jäsenistä ja asiantuntijoista koostuneen johtoryhmän tehtävänä oli ohjata käytännön valmistelutyötä ja päättää strategian keskeisistä linjauksista. Ministeriöiden edustajista koostunut projektiryhmä vastasi valmistelu- ja organisointityöstä yhteistyössä tietoyhteiskuntaohjelman toimiston kanssa.

Strategiaa valmisteltiin tulevaisuusverstaissa ja työpajoissa, joihin osallistui lähes 150 eri alojen asiantuntijaa. Tulevaisuusverstaissa hahmoteltiin, millainen Suomi on vuonna 2015 yhteiskunnan eri toimijoiden silmin. Työpajoissa pureuduttiin strategian painopistealueita

koskeviin tahtotiloihin ja toimenpide-ehdotuksiin. Strategiaprosessin aikana järjestettiin myös erillisiä työpajatilaisuuksia rajatuille kohderyhmille, kuten ammattiyhdistysliikkeelle ja audiovisuaalisen sisältötuotannon järjestöille. Strategiaprosessiin osallistui kaikkiaan noin 400 asiantuntijaa.

Kuva: Tietoyhteiskuntastrategian työpajatilaisuus 24.5.2006.

Kansallisia tietoyhteiskuntastrategioita on julkaistu aiemmin kaksi: *Suomi tietoyhteiskunnaksi – kansalliset linjaukset* (VM, 1995) sekä *Elämänlaatu, osaaminen ja kilpailukyky* (SITRA, 1998). Kansalliset strategiat ja ohjelmat muodostavat ajallisen jatkumon: uusi strategia sisältää ainesosia myös aiemmista strategioista.

Kuva: Strategian julkistamistilaisuuden panelistit 26.9.2007.

3.2 Tietoyhteiskuntastrategian jalkauttaminen ja toimeenpanon käynnistäminen

Tietoyhteiskuntastrategian julkaisemisen jälkeen käynnistettiin strategian jalkauttaminen ja toimeenpano. Osana strategian toimeenpanoa tietoyhteiskuntaohjelman toimisto työsti syksyn 2006 ja alkuvuoden 2007 aikana strategian jalkauttamissuunnitelman. Tähän prosessiin sisältyi muun muassa laaja sidosryhmäkierros.

Maaliskuussa 2007 valmistuneessa suunnitelmassa on täsmennetty ja täydennetty strategian kärkihankkeita, niihin sisältyviä toimenpide-esityksiä sekä vastuutahoja ja rahoitustilannetta. Jalkauttamissuunnitelmaan on lisätty kuusi uutta toimenpide-esitystä, minkä seurauksena toimenpide-esitysten kokonaismäärä on 78. Jalkauttamissuunnitelma sisältää myös strategian viestintäsuunnitelman.

Strategian toimeenpanoa, seuranta, arviointia ja päivittämistä varten esitetään seuraavia toimenpiteitä hallituskaudelle 2007–2011.

1. Tietoyhteiskuntapolitiikkaosion sisällyttäminen hallitusohjelmaan. (hallitusneuvottelijat)
2. Kansallisen tietoyhteiskuntastrategian toimeenpanoa koskevan valtioneuvoston periaatepäätöksen viimeistely ja hyväksyminen. (valtioneuvosto, VNK)
3. Viestintäministerin johtaman, tietoyhteiskuntastrategian toteutusta johtavan neuvottelukunnan asettaminen. Elimeen kutsutaan keskeiset ministerit sekä julkisen hallinnon, elinkeinoelämän ja kolmannen sektorin toimijoita. Neuvottelukunta keskittyy strategian toimeenpanoon, seurantaan ja päivittämiseen sekä konkreettisiin aloitteisiin tietoyhteiskuntapolitiikan edistämiseksi. Toimielin asettaa itselleen jaostoja strategian toimeenpanovaiheessa priorisoiduille osa-alueille. (valtioneuvosto)
4. Toimintaohjelman laatiminen tietoyhteiskuntastrategian toimenpide-esitysten pohjalta. Ohjelman laadinnassa hyödynnetään maaliskuussa 2007 valmistunutta strategian jalkauttamissuunnitelmaa. (neuvottelukunta, ministeriöt, VM/ValtIT, SM/KuntaIT, Kuntaliitto)
5. Tietoyhteiskuntakehityksen mittareiden määrittelemine ja jatkokehittäminen. Penetraatiomittareiden ohella kiinnitetään nykyistä enemmän huomiota vaikuttavuuden, tuottavuushyötyjen, osaamisen sekä työelämän tietoyhteiskuntakehityksen mittaamiseen. (neuvottelukunta, Tilastokeskus, tutkimuslaitokset, korkeakoulut, ministeriöt, kansainvälinen yhteistyö)
6. Selvityksen laatiminen tietoyhteiskuntakehityksen keskeisistä lainsäädännöllisistä esteistä ja haasteista. (neuvottelukunta, valtioneuvosto)
7. Strategian päivittämistarpeen ja toteuttamisvaiheen arviointi hallituskauden puolivälissä ja päättyessä sekä seuraavan hallituskauden alussa. (neuvottelukunta, valtioneuvosto)

Strategian kärkihankkeet

Jalkauttamissuunnitelmassa strategian toimenpide-esitykset on luokiteltu strategian kärkihankkeiden mukaisesti. Kärkihankkeisiin liittyvät toimenpide-esitykset on esitetty taulukossa, jossa on toimenpiteiden ja niiden vastuutahojen lisäksi mainittu toimenpide-esityksen tärkeys (otsikossa T) ja mahdollinen tietoyhteiskuntaneuvoston jaostojen tekemä priorisointi (otsikossa *). Arviointiasteikko on 1-3 (3 tärkein). Jaostojen priorisoinnissa on käytetty yhtä tai useampaa *-merkintää sen mukaan, kuinka moni jaosto on priorisoinut kyseistä toimenpide-esitystä.

KÄRKIHANKE: Julkishallinnon palvelurakenteiden uudistaminen asiakas- ja prosessilähtöisesti, teknologiaa hyödyntäen

Kärkihankkeessa kehitetään julkishallinnon palveluita ja palveluiden tuotantotapoja asiakas- ja prosessilähtöisesti sekä monikanavaisesti. Uudistamistyössä hyödynnetään laajamittaisesti tieto- ja viestintäteknikkaa sekä olemassa olevia tietovarantoja. Tavoitteena on turvata julkisten palveluiden saatavuus ja laatu sekä edistää asiakaslähtöistä ajattelua. Monikanavaisen yhteispalvelun kehittäminen on keskeinen osa tätä työtä.

Kärkihankkeeseen liittyvät toimenpide-esitykset

Toimenpide-esitys	T	*
Julkishallinnon palvelurakenteiden uudistaminen. Palveluita ja palveluiden tuotantotapoja arvioidaan koko julkishallinnon tasolla asiakas- ja prosessilähtöisesti, tieto- ja viestintäteknikan ja olemassa olevien tietovarantojen hyödyntämisen sekä rakenteiden ja toimintamallien uudistamisen näkökulmasta. (valtioneuvosto)	3	
Monikanavaisen, asiakas-, prosessi- ja aluelähtöisen yhteispalvelu-uudistuksen toteuttaminen julkishallinnossa. Uudistus jakaantuu kahdeksi hankkeeksi: kansalaisille suunnatut ja yrityksille suunnatut yhteispalvelut. (SM, KTM, SM/KuntaIT, VM, Kuntaliitto)	3	*
Julkishallinnon palveluarkkitehtuurin ja sen toteuttamisen tiekartan laatiminen. Hankkeessa käydään läpi julkishallinnon tuottamat palvelut asiakas- ja prosessinäkökulmasta. Kehittämistyötä on suunnattava erityisesti vuorovaikutteisten, ennakoivien ja mobiiliteknologiaa hyödyntävien palveluiden tuottamiseen. (VM/ValtIT, SM/KuntaIT, STM, TM, Kansaneläkelaitos, OPM, Verohallitus, Kuntaliitto)	3	*
Kansallisen digitaalisen kirjaston perustaminen sekä Kansalliskirjaston digitointiyksikön toiminnan vahvistaminen ja laajentaminen. Vapaakappalelain uudistaminen opetusministeriön työryhmän ehdotuksen mukaisesti. Sähköisten aineistojen pitkäaikaissäilytyksen järjestäminen. Sähköisten aineistojen aktiivissäilytyksen järjestäminen. Radio- ja televisioaineiston pysyväissäilytyksen järjestäminen Suomen elokuva-arkiston yhteyteen. (OPM, Kansallisarkisto, Kansalliskirjasto, Museovirasto, Suomen elokuva-arkisto, muut muistiorganisaatiot, SM/KuntaIT, yleiset kirjastot, viranomaiset)	3	
Selvitys ja toimeenpanosuunnitelma julkisen sektorin tuottaman tiedon uudelleenkäytöstä ja kaupallisesta hyödyntämisestä. (VM, KTM, OPM, Kuntaliitto)	3	*
Lähilogistiikkapalveluiden yhdistelyyn ja sähköistämiseen liittyvän kansallisen kehittämissuunnitelman toteuttaminen tavoitteena eri palveluntuottajien lähipalveluihin liittyvän logistiikan yhdistäminen. (LVM, STM, YM, KTM, Kuntaliitto, kuntasektori, kaupungit, pankkisektori, Suomen Posti)	2	*
Kaikkien kirjastotyyppien yhteisen kansallisen tietoportaalin toteuttaminen. (OPM, Kuntaliitto)	2	
Terveyden edistämiseen keskittyvän kansalaisten terveystietoportaalin (Terveystieto.fi) toteuttaminen. Samaa palvelua voivat hyödyntää myös eri viranomaiset, kuten terveydenhuollon ammattilaiset ja opetushenkilöstö. Toteutetaan suomi.fi ja terveystieto.fi -työn pohjalta. Palvelun rakentamisessa tulisi ottaa huomioon kansainväliset ratkaisut ja standardit. Kansallisen sähköiselle tunnistamiselle tulisi olla geneerinen ratkaisu. (KTL, STM, Kela, Stakes, Tekes, Suomen Akatemia, alan toimijat)	2	*

Toimenpide-esitys	T	*
Kansalaisille ja yrityksille suunnattujen julkishallinnon sähköisten palvelujen järjestäminen keskitetysti saataville. Toteutetaan osittain Suomi.fi- ja YritysSuomi.fi -portaalien jatkokehitystyönä. Keskitettyjen sähköisten palvelujen markkinoinnin tehostaminen ja käytön tukeminen. (KTM, VM, SM, SM/KuntaIT, Kuntaliitto, VRK, kaikki palveluja tuottavat viranomaiset)	2	*
YritysSuomi.fi-palveluiden kehittäminen YritysSuomi-palvelujärjestelmä uudistuksen tavoitteiden mukaisesti. (KTM)	2	
Sähköisen tullauksen ja ilmoitusmenettelyjen kehittäminen tavarankuljetusten tehostamiseksi sekä yhtenäisen tavaraliikenteen informaatiopalvelun toteuttaminen ammattiliikenteen käyttöön. (LVM, Tullilaitos, elinkeinoelämä)	2	
Julkishallinnon organisaatioiden siirtyminen sähköiseen laskutukseen viimeistään vuoden 2008 aikana. Tämä koskee osto- ja myyntilaskuja (ml. kuluttajalaskutus). (VM, SM, SM/KuntaIT, KTM, Valtiokonttori, Talhal-palvelukeskukset, Kuntaliitto, kuntasektori, pankkisektori)	2	*
Yritysten ja viranomaisten välisten tietovertojen sähköistäminen ja päällekkäisen tiedonkeruun poistaminen. (VM/ValtIT, SM/KuntaIT, KTM, muut viranomaiset)	2	
Liikenteen turvallisuutta parantavien ja kestävästi kehitystä edistävien älykkäiden palveluiden kehittäminen. Matkustamisen kaikissa vaiheissa on mahdollisuus saada tietoja sää- ja keliolosuhteista, liikennehäiriöistä sekä joukkoliikenteen aikatauluista ja reiteistä. Liikennesääntöjen noudattamista edistetään liikkujille suunnattujen, älykkäiden tukijärjestelmien avulla. (LVM, elinkeinoelämä)	2	*
Liikenneinfrastruktuurin tuottavuuden ja tehokkuuden parantaminen. Tehostetaan nykyisen liikenneinfrastruktuurin käyttöä soveltamalla tieto- ja viestintäteknologiaa liikenteen hinnoitteluun, ajantasaiseen keli- ja sääohjaukseen sekä liikennehäiriöiden hallintaan. Tehostetaan myös eri liikenne-muotojen toimintaa ja yhteistyötä teknologian keinoin. (LVM, VM, YM, Kuntaliitto, kuntasektori, liikennesektorin virastot ja laitokset)	2	*
Päätöksentekoa tukevien, kansalaisille / kuntalaisille suunnattujen mielipidekyselyjen järjestäminen mobiili- ja internet-teknologiaa hyödyntämällä. Asiakasnäkökulman huomiointi julkisten palveluiden kehittämisessä mobiili- ja internet-teknologiaa hyödyntämällä. (viranomaiset)	2	
Kiinteistönvaihdon prosessien kokonaisvaltainen sähköistäminen. (OM, MMM, Kuntaliitto)	1	*
Sähköisten palvelujen kehittäjien ja rakenneuudistajien yhteistyöfoorumin perustaminen hallinnon sähköistämisen tueksi. Foorumin kautta tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntävät toimijat voivat vaihtaa kokemuksia sekä saada asiantuntija-apua palvelu- ja rakenneuudistusten suunnittelussa sekä merkittävien tieto- ja viestintäteknikkainvestointien toteutuksessa. (valtionneuvosto, VM/ValtIT, SM/KuntaIT, STM, KTM, TM, OPM, SM, Väestörekisterikeskus, Kansaneläkelaitos)	0	*

KÄRKIHANKE: Tietoverkkojen yhteysnopeuksien kasvattaminen; tietoyhteiskuntainfrastruktuurin yhteentoimivuuden ja tietoturvallisuuden varmistaminen

Kansallisen toimintasuunnitelman avulla varmistetaan että kotitalouksille, yrityksille ja julkisen sektorin organisaatioille on kattavasti tarjolla nopeita, 100 Mb/s, laajakaistayhteyksiä. Uudisrakennuksissa ja peruskorjauskohteissa laajennetaan valokuidun käyttöä. Tietoyhteiskunnan haavoittuvuuteen liittyvät riskit kartoitetaan ja niihin varaudutaan kaikessa toiminnassa. Eri-tyistä huomiota kiinnitetään käytettävyyteen, tietoturvallisuuteen sekä tietoinfrastruktuuriin ja

sen semanttiseen yhteentoimivuuteen. Julkishallinnon tietohallintoa ohjataan konserniajattelun pohjalta (JulkIT).

Kärkihankkeeseen liittyvät toimenpide-esitykset

Toimenpide-esitys	T	*
Kansallisen digitaalisen kirjaston perustaminen ja Kansalliskirjaston digitointiyksikön toiminnan vahvistaminen ja laajentaminen. Vapaakappalelain uudistaminen opetusministeriön työryhmän ehdotuksen mukaisesti. Sähköisten aineistojen pitkäaikaissäilytyksen järjestäminen. Sähköisten aineistojen aktiivissäilytyksen järjestäminen. Radio- ja televisioaineiston pysyväissäilytyksen järjestäminen Suomen elokuva-arkiston yhteyteen. (OPM, Kansallisarkisto, Kansalliskirjasto, Museovirasto, Suomen elokuva-arkisto, muut muistiorganisaatiot, SM/KuntaIT, yleiset kirjastot, viranomaiset)	3	
Kansalliseksi tavoitteeksi asetetaan, että kotitalouksille, yrityksille ja julkisen sektorin organisaatioille on kattavasti tarjolla 100 Mb/s laajakaistayhteyksiä. Asian toteuttamisen varmistamiseksi laaditaan kansallinen toimintasuunnitelma. Uudisrakennuksissa ja peruskorjauskohteissa laajennetaan valokuidun käyttöä, jolloin päästään aina 1 Gb/s yhteyksiin. (valtioneuvosto, LVM, Kuntaliitto, Tekes)	3	*
Tietoyhteiskunnan haavoittuvuuteen liittyvien riskien kartoittaminen ja toimenpidesuunnitelma tämän pohjalta. Sisältää tietoverkkojen ja tietojärjestelmien käytettävyyden sekä muun kriittisen infrastruktuurin määrittelyn ja varmistamisen. (LVM, VM, SM, SM/KuntaIT, PLM, STM, Kansaneläkelaitos, Tekes, kaikki organisaatiot)	3	
Julkishallinnon tietohallinnon uudistusten toimeenpano sekä tulosten jatkuva arvioiminen TIME-, KuntaTIME-, KuntaIT- ja OpetusTIME-työryhmien linjausten sekä valtioneuvoston valtionhallinnon IT-toiminnan kehittämistä koskevan periaatepäätöksen (15.6.2007) perusteella suunnitellussa aikataulussa. (Julkisen hallinnon tietohallinnon neuvottelukunta JUHTA, JulkIT-verkosto, VM/ValtIT, SM/KuntaIT, STM, Kansaneläkelaitos, OPM, Kansallisarkisto, Kuntaliitto, kuntasektori)	3	
Sosiaali- ja terveydenhuollon kansallisen sähköisen arkistopalvelun perustaminen sekä kansalaisen oman näkymän toteuttaminen sen pohjalta. (STM, Kansaneläkelaitos)	3	
Perusrekisteritietojen yhteiskäytön tehostaminen ja laajentaminen julkishallinnon palvelutuotannossa uudistamalla toimintamalleja ja lainsäädäntöä. (SM, VM, MMM, Kuntaliitto)	3	*
Kansalaisten, organisaatioiden ja työntekijöiden sähköisen tunnistamisen ja verkkomaksamisen kansallisen tason palveluiden käyttöönotto julkisella ja yksityisellä sektorilla, sekä kansallisen tason ohjeistuksen laatiminen. (VM/ValtIT, Verohallitus, Kansaneläkelaitos, SM/KuntaIT, SM, STM, Terveydenhuollon oikeusturvakeskus, KTM, Kuntaliitto, elinkeinoelämä)	3	**
Julkisen sektorin teknologia- ja palveluinnovaatioiden sekä standardien ja avoimien rajapintojen käyttöönottoa tehostavan innovaatiopankin ja tähän liittyvän portaalin toteuttaminen. (VM/ValtIT, SM/KuntaIT, STM, OPM, KTM, Tekes, Kuntaliitto, kuntasektori, VTT)	2	
Turvallisuudesta vastaavien viranomaisten viestintä- ja tietojärjestelmien varmistaminen ja kehittäminen. (SM, PLM, STM, VM, LVM)	2	*
Tietotekniikan standardoinnin kansallisen koordinoinnin järjestäminen. (KTM, SFS, SM)	2	
Julkisen hallinnon sisäisiä tietoluovutuksia koskevien maksujen määräytymisperusteiden uudistaminen. Työssä otetaan huomioon tuloksellisen ja asiakaslähtöisen palvelutuotannon kehittämistarpeet sekä asiaa koskevan EU-direktiivin (2003/98/EY) säännökset. (VM, SM)	2	*

Toimenpide-esitys	T	*
Kansallisen paikkatietoinfrastruktuurin kehittäminen ja paikkatietoportaalien käyttöönotto osana INSPIRE-direktiivin toimeenpanoa. (MMM, YM, LVM, SM, KTM, OPM, VM, Kuntaliitto, kuntasektori, Tekes, Museovirasto)	2	*
Kansalaisten sähköisen asiointin edistäminen siten, että kansalaisvarmenteen vuonna 2008 hankkivalta kansalaiselta tai hänelle sellaisen omalle alustalleen hankkivalta taholta ei peritä ensimmäisen varmenteen tuottamisesta tai rekisteröinnistä maksua. Edellyttää varmenteen vastikkeettomasta luovuttamisesta ja varmennepalvelun käytöstä aiheutuvien kustannusten ja rahoitusmahdollisuuksien selvittämistä. Lisäksi selvittävä kansalaisvarmenteen tuottamisen ja ylläpitämisen toimintojen mahdollinen eriyttämistarve varsinaisesta viranomaistoiminnasta. (SM, VM, Väestörekisterikeskus)	1	* * *

KÄRKIHANKE: Elinikäisen oppimisen edellytysten varmistaminen

Kärkihankkeella tuetaan elinikäisen oppimisen toimintamallien kehittymistä ja vakiintumista työyhteisöissä ja yksilötasolla. Tavoitteena on, että työyhteisöt huolehtivat työntekijöidensä osaamisen ylläpitämisestä ja kehittämisestä yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa yksilön omaa vastuuta unohtamatta. Tämä edellyttää muun muassa aikuiskoulutusjärjestelmän, palkitsemis- ja kannustejärjestelmien sekä tietoverkkoja hyödyntävien oppimisympäristöjen ja -aineistojen kehittämistä.

Kärkihankkeeseen liittyvät toimenpide-esitykset

Toimenpide-esitys	T	*
Kansallisen digitaalisen kirjaston perustaminen ja Kansalliskirjaston digitointiyksikön toiminnan vahvistaminen ja laajentaminen. Vapaakappalelain uudistaminen opetusministeriön työryhmän ehdotuksen mukaisesti. Sähköisten aineistojen pitkäaikaissäilytyksen järjestäminen. Sähköisten aineistojen aktiivissäilytyksen järjestäminen. Radio- ja televisioaineiston pysyvässäilytyksen järjestäminen Suomen elokuva-arkiston yhteyteen. (OPM, Kansallisarkisto, Kansalliskirjasto, Museovirasto, Suomen elokuva-arkisto, muut muistiorganisaatiot, SM/KuntaIT, yleiset kirjastot, viranomaiset)	3	
Elinikäisen oppimisen rakenteiden uudistaminen. (TM, OPM, STM, Kuntaliitto, ammattijärjestöt, vapaan sivistystyön järjestöt, elinkeinoelämä)	3	
Tieto- ja viestintäteknikan hyödyntäminen opetuksessa integroidaan tiiviisti opettajien perus- ja täydennyskoulutukseen. (OPM, OPH, korkeakoulut, koulutuksen järjestäjät, Kuntaliitto)	3	*
Oppilaitosten ja muiden työyhteisöjen kannustaminen ottamaan käyttöön uusia, innovatiivisia oppimisen tapoja ja menetelmiä. (OPM, TM, KTM, OPH, Kuntaliitto)	2	
Tietotyötä tekeville tarkoitettujen näyttötutkintojen ja oppisopimustoiminnan kehittäminen ja käyttöönoton edistäminen. (OPM, OPH, korkeakoulut, Kuntaliitto, kuntasektori, Tiede)	2	
Syrjäytymisvaarassa olevien mahdollisuuksia suorittaa tieto- ja viestintäteknikan hallintaan liittyviä opintoja ja tutkintoja lisätään. (TM, OPM, OPH, vapaan sivistystyön järjestöt)	2	
Laaditaan kansalaisten tietohuollon strategia ja tietohuollon infrastruktuurin malli. Koska yleiset kirjastot huolehtivat arkielämässä kansalaisten tietohuollosta, turvataan ajantasaisen laitteiston saatavuus kirjastoissa ja yleisten kirjastojen henkilöstön täydennyskoulutus. Toteutetaan kaikkien kansalaisten käyttöön verkkotelevision kirjastopalvelut -hanke. Kehitetään kirjaston matkapuhelinpalveluja ja kirjaston valtakunnallinen mobiili käyttöliittymä. Toteutetaan oppijan tietohuolto-strategia osana kansalaisen tietohuoltostrategiaa. Kehitetään palveluiltaan yhtenäinen valtakunnallinen kirjastoverkko osana kansalaisten tietohuollon strategiaa. (OPM, SM, OPH, Kuntasektori, Kuntaliitto)	2	

Toimenpide-esitys	T	*
Työelämässä olevien ammatillisen kehittymisen ottaminen korkeakoulujen yhteiskunnallisen vaikuttavuuden keskeiseksi painopistealueeksi. (OPM, korkeakoulut, kuntasektori)	1	*
Edellytysten luominen henkilökohtaisen sisältötuotannon, itseilmaisun ja osallistumisen vaatiman motivaation ja osaamisen kehittämiseksi muun muassa mediakasvatuksen keinoin. Edistetään lasten ja nuorten medialukutaiton kehittämistä. (OPM, OPH, OM/demokratiayksikkö, KTM, Yleisradio)	1	
Tietoyhteiskuntaolympialaisten järjestäminen koululaisille. (alan toimijat)	1	*

KÄRKIHANKE: Työelämän toimintamallien uudistaminen sekä johtamisen ja esimiestyön kehittäminen

Kärkihankkeessa kehitetään tietotyön johtamis- ja esimiesvalmiuksia sekä myötävaikutetaan työprosessien, -käytäntöjen ja -kulttuurien uudistamiseen siten, että ne tukevat nykyistä paremmin tietotyön, liikkuvan työn, projektityön ja elinikäisen oppimisen vaatimuksia. Erityistä huomiota kiinnitetään työ- ja perhe-elämän sekä vapaa-ajan yhteensovittamiseen.

Kärkihankkeeseen liittyvät toimenpide-esitykset

Toimenpide-esitys	T	*
Työelämän kestävä kehityksen ohjelman laatiminen ja sisällyttäminen osaksi Tykes-ohjelmaa. Työelämän kehittämiseen kohdennettavan rahoituksen erityiskohteeksi otetaan työyhteisöjen prosessien ja toimintamallien kehittäminen. (TM, elinkeinoelämä, ammattijärjestöt)	3	*
Korkean tason työelämän tulevaisuusfoorumien perustaminen. Tarkoituksenmukaista olisi hyödyntää olemassa olevia toimielimiä. (valtioneuvosto, TM, elinkeinoelämä, ammattijärjestöt)	2	
Tietoperusteiseen kasvuun keskittyvän johtamisen ja vuorovaikutteisen esimiestyöskentelyn kehittäminen. (TM, työmarkkinajärjestöt, yksittäiset organisaatiot)	2	*
Verkkokoulutuksen ja -opiskelun pelisääntöjen ja toimintamallien määrittäminen sekä niistä sopiminen. (OPH, TM, työmarkkinajärjestöt, Kuntaliitto)	2	
Liikkuvan työn ja muun mobiilikäytön edistäminen tarjoamalla joukkoliikennematkustajille langattomat laajakaistayhteydet liikennevälineissä, terminaaleissa ja pysäkeillä. Tämä edellyttää työajan ja sopimusmallien uudelleenmäärittelyä (LVM, TM, työmarkkinajärjestöt, Kuntaliitto, kuntasektori, VR, elinkeinoelämä)	2	*
Korkeakoulujen tutkimuksen ja osaamisen suuntaaminen nykyistä enemmän työprosessien kehittämiseen työpaikoilla. Työyhteisöjen ja koulutuslaitosten yhteistyöhankkeiden toteuttaminen uuden osaamisen synnyttämiseksi toimialojen rajapintoihin. (OPM, OPH, TM, KTM, korkeakoulut, ammattijärjestöt, elinkeinoelämä)	2	*

KÄRKIHANKE: Innovaatiojärjestelmän uudistaminen

Kärkihankkeella edistetään strategialähtöistä innovaatiotoimintaa, jossa koulutus, tutkimus ja tuotekehitys sekä näiden tulosten hyödyntäminen muodostavat tasapainoisen kokonaisuuden. Tutkimus- ja kehitystoiminta on innovatiivista ja markkinalähtöistä. Hankkeen myötä

luodaan edellytyksiä teknologia-, tuote-, palvelu- ja prosessi-innovaatioiden syntymiselle, hyödyntämiselle, levittämiselle ja kaupallistamiselle.

Kärkihankkeeseen liittyvät toimenpide-esitykset

Toimenpide-esitys	T	*
Ikääntyvän ja ikääntyneen väestön hyvinvointipalveluiden kehittämiseen tähtäävän 65+ - innovaatio-ohjelman käynnistäminen. (Stakes, Tekes, Sitra, Suomen Akatemia)	3	
Sosiaali- ja terveydenhuollon palveluiden kehittämiseen kohdistuvan innovaatio-ohjelman käynnistäminen. (valtioneuvosto, STM, KTM, Stakes, Sitra, Tekes, alan toimijat)	2	
Julkisten rahoitusmallien, strategioiden ja toimintatapojen luominen yksityiselle ja julkiselle sektorille palveluinnovaatioiden kehittämiseen, tuotteistamiseen ja levittämiseen. Tavoitteena myös kansainväliset palvelumarkkinat. (VM, SM, KTM, Tekes, Sitra, elinkeinoelämä, Finpro, Suomen Akatemia)	2	*
Selvitys ja toimeenpanosuunnitelma julkisten hankintojen mahdollisuuksista tuotekehitystoiminnan edistäjinä. (KTM, VM, EU-komissio, Kuntaliitto, Tekes, elinkeinoelämä)	2	
LUMOUS-ohjelman (luova, monimuotoinen oppiminen uudistuvassa Suomessa) toimeenpano: strategisen ajattelun ja johtamisen kehittäminen koulutuksen, tutkimuksen ja tuotekehityksen kokonaisuuden ja yhteistyön edistämiseksi; kärkihankkeiden valinta ja käynnistäminen; perustoiminnan vahvistaminen ja kärkihankkeiden tulosten hyödyntäminen. (OPM, OPH, KTM, TM, Tekes, TKK Dipoli, Kuntaliitto, elinkeinoelämä)	2	*
Liiketoimintaosaamisen vahvistamiseen sekä teknologia- ja palveluinnovaatioiden tuotteistamiseen, levittämiseen, kaupallistamiseen ja kansainvälistämiseen suunnatun julkisen T&K-rahoituksen suhteellisen osuuden kasvattaminen. (KTM, Tekes, Sitra, OPH)	2	*
Tietoyhteiskunnan toimintamalleihin, palveluihin ja tuotteisiin liittyvään tutkimus-, arviointi- ja kehitystoimintaan panostaminen (sähköinen hallinto ja liiketoiminta, sähköiset palvelut, asiakaslähtöiset toimintamallit, johtaminen, palveluiden tuotteistaminen, hyötyvaikutukset). (Suomen Akatemia, Tekes, korkeakoulut, tutkimuslaitokset, elinkeinoelämä)	2	
Rahoitustuen suuntaaminen mikroyritysten ja kolmannen sektorin pienille ja innovatiivisille tietoyhteiskunnan kehittämishankkeille. (rahoittajatahot)	2	
Strategisen huippuosaamisen keskittymien perustaminen tiede- ja teknologianeuvostossa linjatuille osa-alueille (energia ja ympäristö; metallituotteet ja koneenrakennus; metsäklusteri; terveys ja hyvinvointi; tieto- ja viestintäteollisuus ja -palvelut). (tiede- ja teknologianeuvosto, KTM, OPM, MMM, Suomen Akatemia, Tekes, elinkeinoelämä)	2	*
Osaamiskeskusohjelma tukee tiede- ja teknologianeuvoston määrittelemien huippuosaamisen keskittymien muodostumista. Osaamiskeskusohjelman ohjelmakaudella 2007 – 2013 keskitytään kansallisesti merkittävien osaamisklustereiden ja kansainvälisesti kilpailukykyisten osaamiskeskusten kehittämiseen. (SM, KTM, OPM, TM, MMM, STM, korkeakoulut, Suomen Akatemia, Tekes, elinkeinoelämä)	2	*
Aktiivinen osallistuminen eurooppalaiseen Living Labs –verkostoon. (EU-komissio, valtioneuvosto, julkishallinto, elinkeinoelämä, korkeakoulut)	2	*
Korkeakoulujen ohjausjärjestelmän kehittäminen ja yhteistyön tiivistäminen. (korkeakoulut)	2	
Innovaatioyliopiston perustaminen pääkaupunkiseudulle. (valtioneuvosto, OPM, HKKK, TAIK, TKK)	2	

Toimenpide-esitys	T	*
Toisen asteen yleissivistävän ja ammatillisen koulutuksen yhteistyö- ja innovaatioverkostojen luominen sekä niiden kytkeminen innovaatio- ja osaamiskeskusten toimintaan. (OPH, kuntasektori, koulut, koulutuksen järjestäjät)	2	
Kansallisten ja EU-tasojen testialustojen luominen. (Tekes, Dimes ry, EU-komissio)	2	
Innovaatiopalveluiden, erityisesti innovaatioympäristöjen ja –verkostojen kehittäminen YritysSuomi-palvelujärjestelmästä tehdyn valtioneuvoston periaatepäätöksen mukaisesti. Avainasemassa on tieto- ja viestintätekniikkaa hyödyntävien innovatiivisten ratkaisujen ja innovaatio toimijoiden yhteistyön edistäminen. (KTM)	2	
Suomalaisen hyvinvointipalveluosaamisen tuotteistaminen ja vienti maailmalle. (Stakes, OPM, OPH, elinkeinoelämä, UM)	2	
Korkeakoulujen tuottaman tutkimusaineiston (mm. pro gradut, väitöskirjat) sähköinen julkaiseminen sekä tähän liittyvien toimintamallien ja avoimen portaalin kehittäminen. (OPM, korkeakoulut)	2	
Jatkuva benchmarkingprosessi parhaisiin kansainvälisiin innovaatiokäytäntöihin ja tarvittavien toimenpiteiden käynnistäminen vertailun pohjalta. Kansainvälisesti vertailukelpoisten tilastojen tuotanto tämän tueksi. (tiede- ja teknologianeuvosto, Tilastokeskus)	2	
Sisältötuotantoyritysten kasvumahdollisuuksien hyödyntäminen elämysteollisuudessa tuotekehitystoimintaan panostamalla. Tavoitteena lisätä kulttuurisia sisältöjä ja palveluita, pelejä, viihdettä sekä älykkäitä materiaaleja digitaalisiin päätelaitteisiin myös monikanavajakeluna. Ennakoidaan luovien toimialojen yritysten kansainvälistymisen kehittämistä globaalissa taloudessa. Vahvistetaan pienten sisältötuotantoyritysten toimintaedellytyksiä ja edistetään digitaalisen sisällöntuotannon uusiin teknologisiin alustoihin ja järjestelmiin tuotettujen sisältöjen ja palveluiden kehittämistä. (OPM, KTM)	2	
Yhteiskuntatutkimuksen infrastruktuurin kehittäminen tutkimusaineistojen käytettävyyden lisäämiseksi. (Tilastokeskus, OPM, Suomen Akatemia, VM)	1	

KÄRKIHANKE: Tekijänoikeusjärjestelmän jatkokehittäminen

Immateriaalioikeusjärjestelmää (sis. tekijän- ja teollisoikeudet) kehitetään kaikkia toimijoita hyödyttävällä tavalla. Erityisesti huomioidaan tietoyhteiskuntakehityksen ja liiketoiminnan sähköistymisen tarpeet. Suomeen luodaan vahva sisältötuotanto- ja tekijänoikeusteollisuus, jonka kehittämiseksi sisällöntuottajat ja palveluntarjoajat tekevät tiivistä yhteistyötä ja joka on merkittävä työllistäjä. Pienten ja keskisuurten sisältötuotantoyritysten toimintaedellytyksiä vahvistetaan.

Kärkihankkeeseen liittyvät toimenpide-esitykset

Toimenpide-esitys	T	*
Tekijänoikeuksia koskevien toiminta- ja sopimusmallien sekä soveltuvin osin lainsäädännön uudistaminen vastaamaan tietoyhteiskuntakehityksen tarpeita sekä tukemaan kotimaista sisältötuotantoteollisuutta. Erityistä huomiota kiinnitetään työsuhdetekijänoikeuksiin sekä aineistojen monikanavajakeluun liittyviin kysymyksiin. Opetusministeriö tukee tarvittavin keinoin sisällöntuottajien ja palveluntarjoajien yhteistyönä tehtävää pelisääntöjen uudistamista. (OPM, KTM, sisällöntuottajat, palveluntarjoajat)	3	* *

KÄRKIHANKE: Pk-sektorin yritysten liiketoiminnan sähköistymisen edistäminen

Kärkihankkeella edistetään pk-sektorin yritysten liiketoiminnan sähköistymistä. Tavoitteena on yritysten verkostoituminen, asiakaskunnan ja liiketoiminnan laajentaminen sekä kasvun mahdollistaminen. Kärkihanke kytkeytyy tiiviisti strategian muihin kärkihankkeisiin ja se on otettava huomioon niiden toteutuksessa.

Globaali toimintaympäristö, keskittyminen ydinosaamiseen sekä verkostoituminen muiden yritysten ja palveluntuottajien kanssa ovat liiketoiminnan peruslähtökohtia. Merkittävää kilpailuetua voi syntyä vain osaamisen, luovuuden ja yrittäjyyden pohjalta, mitä toimintaympäristön rakenteet tukevat. Esimerkkejä tukevista rakenteista ovat yritysten ja viranomaisten välisen tietovirtojen sähköistäminen ja kehittäminen, elinikäisen oppimisen mahdollisuuksien edistäminen, työelämän toimintamallien uudistaminen ja innovaatioiden vahvempi tukeminen ideasta markkinoille.

Kärkihankkeeseen liittyvät toimenpide-esitykset

Toimenpide-esitys	T	*
Monikanavaisen, asiakas-, prosessi- ja aluelähtöisen yhteispalvelu-uudistuksen toteuttaminen julkishallinnossa. Uudistus jakaantuu kahdeksi hankkeeksi: kansalaisille suunnatut ja yrityksille suunnatut yhteispalvelut. (SM, KTM, SM/KuntaIT, VM, VM/ValtIT, Kuntaliitto)	3	*
Sähköisen laskutuksen ja tiedonsiirron käyttöönoton edistäminen pk-sektorilla. Konkreettisen viestinnän suuntaaminen laajasti pk-yrityksille sähköisen laskutuksen ja tiedonsiirron käyttöönoton edistämiseksi. Taloushallinnon ohjelmistojen toimittajien kannustaminen integroimaan sähköinen laskutus osaksi ohjelmistoja. (Tieke, ohjelmistoyritykset, pankisektori, elinkeinoelämän järjestöt, KTM)	3	
Pk-yritysten henkilöstön osaamistason kehittäminen. Koulutusta tulee suunnata erityisesti aloittaville yrittäjille, mutta myös toiminnassa olevien yritysten henkilöstölle. Tärkeätä on tuoda esille yritystoimintaa edistäviä tieto- ja viestintätekniikan käyttötapoja. (KTM, TM, korkeakoulut, ammattijärjestöt, elinkeinoelämä)	3	*
Pk-sektorin yritysten kannustaminen käyttämään nykyistä laajamittaisemmin julkishallinnon sähköisiä asiointipalveluja. Tämän helpottamiseksi julkisen hallinnon tulee kehittää palvelujaan nykyistä helppokäyttöisemmiksi. (VM, SM, KTM, viranomaiset)	2	
Liiketoimintaosaamisen vahvistamiseen sekä teknologia- ja palveluinnovaatioiden tuotteistamiseen, levittämiseen, kaupallistamiseen ja kansainvälistämiseen suunnatun julkisen T&K-rahoituksen suhteellisen osuuden kasvattaminen. (KTM, Tekes, Sitra, OPH)	2	*
Rahoitustuen suuntaaminen mikroyritysten ja kolmannen sektorin pienille ja innovatiivisille tietoyhteiskunnan kehittämishankkeille. (rahoittajatahot)	2	
Sisältötuotantoyritysten kasvumahdollisuuksien edistäminen tuotekehitystoimintaan panostamalla. Tavoitteena on kehittää monikanavajakeluun soveltuvia, digitaalisia kulttuurisia sisältöjä ja palveluita, pelejä sekä elämyspalveluita. Tämän mahdollistamiseksi vahvistetaan pienten sisältötuotantoyritysten toimintaedellytyksiä ja kansainvälistymismahdollisuuksia. (OPM, KTM)	2	
Kansallisen yhteentoimivuuden kompetenssikeskuksen toiminnan laajentaminen. Tavoitteena erityisesti pk-sektorin liiketoiminnan sähköistymisen edistäminen. (Tekes, Tieke, elinkeinoelämä, KTM)	1	

KÄRKIHANKE: Kansainvälinen vaikuttaminen, erityisesti EU-tasolla, sekä tiivis yhteistyö Aasian maiden ja lähialueiden kanssa

Suomi ja suomalaiset toimijat ovat valituilla sektoreilla halutuimpia kumppaneita muille maille ja toimijoille, mikä osaltaan mahdollistaa osaamisintensiivisen, korkean jalostusarvon työn säilymisen Suomessa. Suomi toimii Euroopan unionin tietoyhteiskuntakehityksen ja -politiikan yhtenä suunnannäyttäjänä. Suomalaiset osallistuvat entistä laajemmin EU:n tietoyhteiskunta-, innovaatio- ja kilpailukyky politiikan valmisteluun ja toimeenpanoon sekä EU:n yhteiseen kannanmuodostukseen. Suomen vahvuuksia ovat vahva kansallinen tahtotila ja laaja-pohjainen yhteistyö kannanmuodostuksessa. Suomi tekee myös tiivistä yhteistyötä Aasian maiden ja lähialueiden kanssa tietoyhteiskuntakysymyksissä. Tietoyhteiskunnan globaali edistäminen on kiinteä osa Suomen kehitysyhteistyöpolitiikkaa.

Valtioneuvoston periaatepäätöstä vaativat toimenpiteet

Seuraavassa on esitetty ne toimenpide-esitykset, joiden on arvioitu vaativan valtioneuvoston periaatepäätöstä toteutuakseen.

Toimenpide-esitys	T	*
Julkishallinnon palvelurakenteiden uudistaminen. Palveluita ja palveluiden tuotantotapoja arvioidaan koko julkishallinnon tasolla asiakas- ja prosessilähtöisesti, tieto- ja viestintätekniikan ja olemassa olevien tietovarantojen hyödyntämisen sekä rakenteiden ja toimintamallien uudistamisen näkökulmasta. (valtioneuvosto)	3	
Monikanavaisen, asiakas-, prosessi- ja aluelähtöisen yhteispalvelu-uudistuksen toteuttaminen julkishallinnossa. Uudistus jakaantuu kahdeksi hankkeeksi: kansalaisille suunnatut ja yrityksille suunnatut yhteispalvelut. (SM, KTM, SM/KuntaIT, VM, VM/ValtIT, Kuntaliitto)	3	*
Julkishallinnon palveluarkkitehtuurin ja sen toteuttamisen tiekartan laatiminen. Hankkeessa käydään läpi julkishallinnon tuottamat palvelut asiakas- ja prosessinäkökulmasta. Kehittämistyötä on suunnattava erityisesti vuorovaikutteisten, ennakoivien ja mobiiliteknologiaa hyödyntävien palveluiden tuottamiseen. (VM/ValtIT, SM/KuntaIT, STM, Kansaneläkelaitos, OPM, Verohallitus)	3	*
Kansallisen digitaalisen kirjaston perustaminen sekä Kansalliskirjaston digitointiyksikön toiminnan vahvistaminen ja laajentaminen. Vapaakappalelain uudistaminen opetusministeriön työryhmän ehdotuksen mukaisesti. Sähköisten aineistojen pitkäaikaissäilytyksen järjestäminen. Sähköisten aineistojen aktiivisäilytyksen järjestäminen. Radio- ja televisioaineiston pysyväissäilytyksen järjestäminen Suomen elokuva-arkiston yhteyteen. (OPM, Kansallisarquivo, Kansalliskirjasto, Museovirasto, Suomen elokuva-arkisto, muut muistiorganisaatiot, SM/KuntaIT, yleiset kirjastot, viranomaiset)	3	
Kotitalousvähennyksen ulottaminen koskemaan myös tieto- ja viestintätekniikkaan liittyviä tukipalveluita. (valtioneuvosto, VM)	3	*
Tekijänoikeuksia koskevien toiminta- ja sopimusmallien sekä soveltuvin osin lainsäädännön uudistaminen vastaamaan tietoyhteiskuntakehityksen tarpeita sekä tukemaan kotimaista sisältötuotantoteollisuutta. Erityistä huomiota kiinnitetään työsuhtetekijänoikeuksiin sekä aineistojen monikanavajakeluun liittyviin kysymyksiin. Opetusministeriö tukee tarvittavin keinoin sisällöntuottajien ja palveluntarjoajien yhteistyönä tehtävää pelisääntöjen uudistamista. (OPM, KTM, sisällöntuottajat, palveluntarjoajat)	3	**
Elinikäisen oppimisen rakenteiden uudistaminen. (TM, OPM, STM, Kuntaliitto, ammattijärjestöt, vapaan sivistystyön järjestöt, elinkeinoelämä)	3	

Toimenpide-esitys	T	*
Kansalliseksi tavoitteeksi asetetaan, että kotitalouksille, yrityksille ja julkisen sektorin organisaatioille on kattavasti tarjolla 100 Mb/s laajakaistayhteyksiä. Asian toteuttamisen varmistamiseksi laaditaan kansallinen toimintasuunnitelma. Uudisrakennuksissa ja peruskorjauskohteissa laajennetaan valokuidun käyttöä, jolloin päästään aina 1 Gb/s yhteyksiin. (valtioneuvosto, LVM, Kuntaliitto, Tekes)	3	*
Tietoyhteiskunnan haavoittuvuuteen liittyvien riskien kartoittaminen ja toimenpidesuunnitelma tämän pohjalta. Sisältää tietoverkkojen ja tietojärjestelmien käytettävyyden sekä muun kriittisen infrastruktuurin määrittelyn ja varmistamisen. (LVM, VM, SM, SM/KuntaIT, PLM, STM, Kansaneläkelaitos, Tekes, kaikki organisaatiot)	3	
Vuodesta 2007 lähtien julkisen sektorin hallinnon ja tietohallinnon kehittämisestä vastaavan ministerin nimittäminen sekä asiaa koordinoivan ministerityöryhmän asettaminen. (valtioneuvosto)	3	
Julkishallinnon tietohallinnon uudistusten toimeenpano sekä tulosten jatkuva arvioiminen TIME-, KuntaTIME-, KuntaIT- ja OpetusTIME-työryhmien linjausten sekä valtioneuvoston valtionhallinnon IT-toiminnan kehittämistä koskevan periaatepäätöksen (15.6.2007) perusteella suunnitellussa aikataulussa. (Julkisen hallinnon tietohallinnon neuvottelukunta JUHTA, JulkIT-verkosto, VM/ValtIT, SM/KuntaIT, STM, Kansaneläkelaitos, OPM, Kansallisarkisto, Kuntaliitto, kuntasektori)	3	
Sosiaali- ja terveydenhuollon kansallisen sähköisen arkistopalvelun perustaminen sekä kansalaisen oman näkymän toteuttaminen sen pohjalta. (STM, Kansaneläkelaitos)	3	
Asetetaan tietoyhteiskuntastrategian toteutusta johtava neuvottelukunta. Siihen kutsutaan tietoyhteiskuntakehityksen kannalta keskeiset ministerit sekä julkisen hallinnon, elinkeinoelämän ja kolmannen sektorin toimijoita. Neuvottelukunta keskittyy strategian toimeenpanoon, seurantaan ja päivittämiseen sekä konkreettisiin aloitteisiin tietoyhteiskuntapolitiikan edistämiseksi. Toimielin asettaa itselleen jaostoja strategian toimeenpanovaiheessa priorisoiduille osa-alueille. (valtioneuvosto)	3	
Julkishallinnon organisaatioiden siirtyminen sähköiseen laskutukseen viimeistään vuoden 2008 aikana. Tämä koskee osto- ja myyntilaskuja (ml. kuluttajalaskutus). (VM, SM, SM/KuntaIT, KTM, Valtiokonttori, Talhal-palvelukeskukset, Kuntaliitto, kuntasektori, pankkisektori)	2	*
Korkean tason työelämän tulevaisuusfoorumien perustaminen. Tarkoituksenmukaisinta on hyödyntää olemassa olevia toimielimiä, kuten työ- ja koulutusasiainneuvostoa. (valtioneuvosto, TM, elinkeinoelämä, ammattijärjestöt)	2	
Tietoyhteiskuntavaikutusten arvioinnin liittäminen vakiintuneeksi osaksi säädösvalmisteluprosessia. (valtioneuvosto)	2	
Julkisen hallinnon sisäisiä tietoluovutuksia koskevien maksujen määräytymisperusteiden uudistaminen. Työssä otetaan huomioon tuloksellisen ja asiakaslähtöisen palvelutuotannon kehittämistarpeet sekä asiaa koskevan EU-direktiivin (2003/98/EY) säännökset. (VM, SM)	2	*
Kansallisen paikkatietoinfrastruktuurin kehittäminen ja paikkatietoportaalien käyttöönotto osana INSPIRE-direktiivin toimeenpanoa. (MMM, YM, LVM, SM, KTM, OPM, VM, Kuntaliitto, kuntasektori, Tekes, Museovirasto)	2	*
Sisältötuotantoyritysten kasvumahdollisuuksien edistäminen tuotekehitystoimintaan panostamalla. Tavoitteena on kehittää monikanavajakeluun soveltuvia, digitaalisia kulttuurisia sisältöjä ja palveluita, pelejä sekä elämispalveluita. Tämän mahdollistamiseksi vahvistetaan pienten sisältötuotantoyritysten toimintaedellytyksiä ja kansainvälistymismahdollisuuksia. (OPM, KTM)	2	

Toimenpide-esitys	T	*
Kansallisen tietostrategian laatiminen. Strategiassa määritellään kansalliset perustietovarannot, niiden omistajuus, työnjako sekä tietovarantojen hallinnointi-, ylläpito- ja rahoitusmallit. Siinä linjataan myös julkishallinnon keskeisissä palveluissa tarvittavien tietojen keräämisen, arkistoinnin ja levittämisen periaatteet sekä yhteentoimivuuden edistämisen kannalta keskeiset toimenpiteet. (Kansallisarkisto, SM/Rekisteriasioiden neuvottelukunta, VM, STM, OPM, MMM, Kuntaliitto, Kansaneläkelaitos)		
Selvityksen laatiminen sekä kansallisen tason päätöksen tekeminen kansalaisten sähköisesti tunnistamisesta ja sähköisestä allekirjoituksesta. (SM, VM, valtioneuvosto)		

4 TIETOYHTEISKUNTAOHJELMAN VUOSITTAISET PÄÄTAPAHTUMAT

4.1 Tietoyhteiskuntaohjelman avausseminaari 2003 ja päätösseminaari 2007

Kuva: Päätösseminaarin osallistujat hakemassa materiaalia 6.2.2007.

Tietoyhteiskuntaohjelman virallinen avausseminaari järjestettiin 25. marraskuuta 2003 Säätytalossa. Tilaisuuden avasivat pääministeri Matti Vanhanen sekä liikenne- ja viestintäministeri Leena Luhtanen. Ohjelmajohtaja Katrina Harjuhahto-Madetoja kertoi ohjelman tavoitteista, sisällöstä ja toteutuksesta. Eri ministeriöiden näkökulmia tietoyhteiskuntaohjelmaan ja -kehitykseen esittelivät ylijohtajat Harri Pursiainen (LVM), Jorma Karjalainen (VM), Arvo Jäppinen (OPM), Pekka Kilpi (SM) ja Kari Välimäki (STM).

Tietoyhteiskuntaneuvoston toimintaa ja toimintaympäristöä arvioivat tietosuojavaltuutettu Reijo Aarnio, toimitusjohtaja Vuokko Skyttä (Atkos Oy), toimitusjohtaja Veli-Matti Mattila (Elisa Oyj) sekä kehittämisspäällikkö Eija Hietanen (SAK). Päivän aikana pääministeri osallistui myös kansalaisille suunnattuun online-keskusteluun Otakantaa.fi-keskustelufoorumissa aiheena tietoyhteiskunta ja työurien pidentäminen. Avausseminaarissa oli mukana runsaat 200 tietoyhteiskuntavaikuttajaa ja median edustajaa.

Tietoyhteiskuntaohjelman päätösseminaari järjestettiin puolestaan 6. helmikuuta 2007 Säätytalossa. Tilaisuuden avasi liikenne- ja viestintäministeri Susanna Huovinen. Tietoyhteiskuntaohjelman toteutumista ja sen vaikutuksia oman sidosryhmänsä näkökulmasta arvioivat puheenvuoroissaan ohjelmajohtaja Katrina Harjuhahto-Madetoja, arkistoneuvos Markku Nenonen (Kansallisarkisto), alivaltiosihteeri Juhani Turunen (VM), kehittämisspäällikkö Pentti Itkonen (STM), tietoyhteiskunta-asiain päällikkö Heikki Lunnas (Kuntaliitto) sekä viestintäjohtaja Tarja Virkala (Teknologiatoiminta). Katseen tulevaisuuteen loivat pääministeri Matti Vanhanen ja suunnittelija Ville-Veikko Ahonen. Tilaisuuteen osallistui yli 200 tietoyhteiskuntaohjelman toimijaa, tietoyhteiskuntavaikuttajaa ja median edustajaa.

Kuva: Päätösseminaarin osallistujia 6.2.2007.

Tietoyhteiskuntaohjelman toimisto järjesti lisäksi ohjelman toteuttamiseen aktiivisesti osallistuneille tahoille iltajuhlan 7. maaliskuuta 2007 Vanhalla ylioppilastalolla. Juhlaa vietettiin iloisissa, mutta myös hieman haikeissa tunnelmissa. Juhlassa palkittiin ohjelman aktiivisia toimijoita tietoyhteiskuntavaikuttajamitalilla. Mitalin saivat (suluissa sarja):

- Arkistoneuvos Markku Nenonen, Kansallisarkisto (120-prosenttinen sitoutuja)
- Tiedotuspäällikkö Päivi Paasikoski, valtioneuvoston viestintäyksikkö (Toimiston tuki ja turva)
- Tauno Heikkilä (Sparraaja)
- Tietoyhteiskunta-asiain päällikkö Heikki Lunnas, Suomen kuntaliitto (Avarakatseinen kuntamies)
- Kulttuuriasianneuvos Kirsti Kekki, opetusministeriö (Taistelija)
- Toimitusjohtaja Reijo Svento, FiCom ry (Aina valmis talkoisiin)
- Research Fellow Aimo Maanavilja, Elisa Oyj (Jokapaikan höylä)
- Alivaltiosihteeri Juhani Turunen, valtiovarainministeriö (JulKIT:n takuumies)
- Kaupunginjohtaja Marketta Kokkonen, Espoon kaupunki (Soihdunkantaja)
- Johtaja Seija Kulkki, Helsingin kauppakorkeakoulun tiedon ja innovaatioiden tutkimusyksikkö CKIR (Kansainvälinen vaikuttaja)

Päätösjuhlaan osallistui reilut kaksisataa ohjelman ja neuvoston hankkeissa ja toiminnassa mukana ollutta toimijaa.

4.2 Pääministerin Parhaat Käytännöt -kilpailu vuosina 2004 ja 2006

Tietoyhteiskuntaohjelma järjesti toimikautensa aikana kaksi Pääministerin parhaat käytännöt -kilpailua. Vuosina 2004 ja 2006 järjestettyjen kilpailujen tarkoituksena oli lisätä tietoisuutta olemassa olevista hyvistä suomalaisista tietoyhteiskuntakäytännöistä. Tavoitteena oli myös edistää hyvien käytäntöjen leviämistä koko yhteiskunnassa sekä kannustaa innovatiivisuuteen ja käytäntöjen jatkokehitykseen.

Vuonna 2004 pääpalkinto ja 20.000 euron palkintosumma luovutettiin Plusdial Oy:n tuottamalle kännykkälippupalvelulle. Kännykkälippu on käytössä Helsingin alueen joukkoliikenteessä. Palvelu valikoitui ihmisten arkea eniten helpottavaksi tietoyhteiskuntakäytännöksi 266 ilmoittautuneen käytännön joukosta. Kilpailun palkintosumma oli yhteensä 80.000 euroa. Palkintojenjakotilaisuus järjestettiin Espoon Dipolissa.

Vuoden 2006 kilpailuun osallistui 79 käytäntöä eri puolelta Suomea. Palkintosumma oli yhteensä 35.000 euroa. Palkintojenjakotilaisuus järjestettiin IST 2006 –tapahtuman päätösjuhlassa Helsingin Messukeskuksessa, yhteistyössä Euroopan komission ja Tekesin kanssa. IST 2006 oli Suomen EU-puheenjohtajakauden suurin yleisötapahtuma.

Vuoden 2004 palkinnon saajat

Pääministeri palkitsi marraskuun 23. päivänä 2004 tietoyhteiskunnan parhaita käytäntöjä. Käytännöt arvioitiin tietoyhteiskuntaneuvoston jaostoissa ja kilpailun tuomariston puheenjohtajana toimi liikenne- ja viestintäministeri Leena Luhtanen. Muut tuomariston jäsenet olivat opetusministeri Tuula Haatainen, sisältöjohtaja Harri Saukkomaa (Yhtyneet Kuvalehdet Oy), kehittämisjohtaja Matti Korkeela (Osuuspankkikeskus), maakuntajohtaja Esko Lotvonen (Lapin Liitto) ja pääjohtaja Vappu Taipale (Stakes). Tuomariston sihteerinä toimi ohjelmajohtaja Katrina Harjuhahto-Madetoja. Palkitut käytännöt olivat esillä muun muassa vuonna 2005 Tunisissa järjestetyn YK:n tietoyhteiskuntahuippukokouksen (WSIS) Suomen osastolla.

Palkintosarja: Arjen tietoyhteiskunta (Grand Prix) - Voittaja: Kännykkälippupalvelu (Plusdial Oy)

Plusdial Oy ja Helsingin Kaupungin Liikennelaitos (HKL) tarjoavat ensimmäisinä maailmassa matkustajille mahdollisuuden ostaa metro- ja raitiovaunuliikenteen lippuja tekstiviestin välityksellä Helsingissä. Marraskuun 2004 alusta lähtien lipun käyttömahdollisuus on laajentunut myös metron liityntäliikenteeseen, kahdelle satamalinjalle ja lähijuniin Helsingin alueella. Lippu nopeuttaa niin matkustajien kuin julkisessa liikenteessä työskentelevien arkea. GSM-puhelimella reaaliajassa välitettävän matkalipun ostajille lippuluukulla tai -automaatilla jonottaminen on historiaa. Helppokäyttöisten tekstiviestilippujen käyttö tekee palvelusta joustavampaa ja nopeampaa.

Palkintosarja: Sosiaali- ja terveydenhuolto - Voittaja: Innovatiiviset langattomat sovellukset terveydenhuollon ajanhallinnan apuna (Langaton Lahden alue, Lahden tiede- ja yrityspuisto Oy)

Lahden alueella kehitetään tuoteperhettä, jossa asiakaspalveluissa käytetään automaattisia tekstiviestejä. Niillä tehostetaan sosiaali- ja terveystietojen toimintaa sekä helpotetaan hoitoon pääsyä samoin kuin henkilökunnan työpaineita. Sosiaali- ja terveydenhuollon uudet tekstiviestipohjaiset asiakaspalvelut kasvavat merkittäväksi palvelumuodoksi. Kehitettävällä tuoteperheellä säästetään kuntien menoja ja toisaalta tuotetaan uusia, alueen kilpailukykyä parantavia tuotteita.

Sarjan kunniamaininta: Esteetön etätulkkaukset (Kuurojen Liitto ry)

Palkintosarja: Koulutus ja oppiminen - Voittaja: Käspaikka - käsityön virtuaaliluokat (Tietokone opetuksessa - TOP-keskus, Turun koululaitos)

Käspaikka - käsityön virtuaaliluokat on valtakunnallinen verkkoyhteisö, joka yhdistää oppilaat, opiskelijat, opettajat ja alan tutkijat. Sen tavoitteena on tukea käsityö- ja muotoilualan uusimman tiedon jakamista ja saattaa se kaikkien ulottuville. Käspaikka-sivustossa on laaja valikoima opettajien ja opiskelijoiden tuottamaa materiaalia opetuksen ja harrastajien vapaaseen käyttöön. Käspaikka on edustava malli tavasta yhdistää useissa ja toisistaan eroavissa työyhteisöissä työskentelevät henkilöt, niin opettajat kuin oppilaat, toimivaksi yhteistyöverkostoksi. Käsityötiede ja tutkimus sekä alan opettajien koulutus ovat myös merkittävässä asemassa Käspaikassa, jossa yhdistyvät luontevasti teoria ja käytäntö.

Sarjan kunniamaininnat: www.x-sajting.net (Opetushallitus) sekä Tikas - tietotekniikkaa erityisryhmille (Kehitysvammaliitto ry)

Palkintosarja: E-työ - Voittaja: Strategisella kehitystyöllä uusia yrityksiä ja työpaikkoja (Kuusamon kaupunki)

Kuusamossa tietoyhteiskuntakehityksen voidaan katsoa alkaneen vuonna 1987, jolloin kunnanhallituksen asettama työryhmä valmisti tietoyhteiskuntastrategian, jota kutsuttiin *Viiden kohdan ohjelmaksi*. KUUSAMOON-projektissa 1988–1990 aloitettiin strategian toteutus, jonka tuloksena alkutuotantoon, metsään ja matkailuun perustuvien liiketoiminta-alojen lisäksi on syntynyt neljäs tukijalka, tietoyhteiskunta-ammattit. Merkittävin tulos strategisesta työstä on ollut yli 200 uuden työpaikan syntyminen lähes 20 uuteen yritykseen. Näistä 150 on toteutunut kuuteen erilaiseen yhteyskeskukseen, joita kutsutaan myös Call Centereiksi tai asiakaspalvelukeskuksiksi. Uusien työpaikkojen myötä Kuusamon työttömyysprosentti on laskenut kolmisen prosenttiyksikköä.

Sarjan kunniamaininta: Ekohallittu etätyö (VTT)

Palkintosarja: Yhteistyöhankkeet - Voittaja: YTV Reittiopas (Pääkaupunkiseudun yhteistyövaltuuskunta YTV)

Pääkaupunkiseudun yhteistyövaltuuskunnan (YTV) Reittiopas on pääkaupunkiseudun joukkoliikenteen ovelta ovelle -reittineuvontapalvelu, jonka tarkoituksena on auttaa matkustajaa löytämään matkalleen sopivin joukkoliikennelinja tai linjojen yhdistelmä käyttäjän määrittämänä ajankohtana. Palvelun tavoitteena on parantaa joukkoliikenteen palvelutasoa helpottamalla matkojen suunnittelua ja siten lisätä joukkoliikenteen käyttöä pääkaupunkiseudulla. Palvelu hyödyntää eri osapuolien (YTV, Espoon kaupunki, Helsingin kaupunki, Vantaan kaupunki, VR) aikataulu- ja paikkatietoja.

Sarjan kunniamaininta: eTampere-tietoyhteiskuntaohjelma (eTampere)

Palkintosarja: Sähköinen liiketoiminta - Voittaja: ProCountor (ProCountor International Oy)

ProCountor.Com on internetissä toimiva sähköisen taloushallinnon palvelu, jolla voi hoitaa taloushallinnon kaikki toimet ajasta ja paikasta riippumatta. Pienten ja keskisuurten yritysten, yhdistysten ja taloyhtiöiden on helppo siirtyä sähköiseen taloushallintoon, heidän tarvitsee tehdä vain yksi sopimus saadakseen käyttöönsä laskukanavat kuten verkkolaskut, finvoice-laskut ja E-kirjeet. Kun laskujen tiedot on kertaalleen tallennettu järjestelmään, niin ne siirtyvät ilman uutta tallennusta maksuunpanoon ja ProCountor.Comissa voidaan seurata ajan-

tasalla olevaa reskontraa ja kirjanpitoa. Sähköiset viranomaisilmoitukset kuten arvonlisäveroilmoitus, työnantajasuoritusilmoitus, palkkojen vuosi-ilmoitukset ja ilmoitukset vakuutusyhtiöille onnistuvat myös ProCountor.Comin avulla.

Sarjan kunniamaininta: MobiRouter - kutsujoukkoliikenteen ohjausjärjestelmä (Mobisoft Oy)

Vuoden 2006 palkinnon saajat

Pääministeri palkitsi marraskuun 23. päivänä 2006 tietoyhteiskunnan parhaita käytäntöjä. Käytännöt arvioitiin tietoyhteiskuntaneuvoston jäsenistä ja ulkopuolisista asiantuntijoista koostuneissa arviointitiimeissä. Palkittavista käytännöistä päätti tietoyhteiskuntaneuvoston jäsenistä koostunut tuomaristo, jonka puheenjohtajana toimi liikenne- ja viestintäministeri Susanna Huovinen. Muut tuomariston jäsenet olivat tietosuojavaltuutettu Reijo Aarnio (Tietosuojavaltuutetun toimisto), tietohallintojohtaja Jouni Keronen (Fortum Oyj), toimitusjohtaja Tarja Virkala (Tietoalojen liitto) ja toimitusjohtaja Reijo Svento (Tietoliikenteen ja tietotekniikan keskusliitto FiCom ry). Tuomariston sihteerinä toimi esittelijä Heikki Vienola.

Palkintosarja: Uudet innovaatiot - Voittaja: Kulutuskapula (Kulutuskapula ry)

Kulutuskapula on kuluttajan uusi paras kaveri. Sen avulla kuluttaja voi tarkistaa minkä tahansa kulutustavaran eettisen pohjan. Matkapuhelimissa toimivan Kulutuskapulan toiminta pohjautuu kulutustavaroista löytyviin viivakoodeihin, kun sellaisen skannaa Kulutuskapulaan, saa luettavakseen ruuduntäydeltä eettistä faktaa. Kulutuskapula on luotu käytettäväksi kaupassa, ennen ostopäätöksen tekemistä, ennen kuin vahinko ehtii tapahtua.

Sarjan kunniamaininta: Palkka.fi (Verohallitus)

Palkintosarja: Tehokkuus ja tuottavuus - Voittaja: Esitäytetty veroilmoitus (Verohallitus)

Esitäytetty veroilmoitus jatkaa kiitetyn veroehdotuksen viitoittamaa tietä. Kaikki kansalaiset saivat keväällä 2006 ensimmäistä kertaa esitäytetyn veroilmoituksen. Kansalaisen tehtäväksi jää tarkistaa verohallinnon esitäyttämät tiedot. Jos kaikki on kunnossa, enempiä ei tarvitse vaivoitella: veroilmoitus on annettu. Jos taas tiedoissa on korjattavaa, kansalainen palauttaa veroilmoituksensa korjattuna. Yli puolella kansalaisista verotus tuli tehtyä kerralla valmiiksi tietoyhteiskunnan tuomin mahdollisuuksin. Verohallinto keräsi esitäyttötiedoista jo 95 prosentilla sähköisesti suoraan tiedon synty lähteiltä: työnantajilta ja muilta suorituksen maksajilta.

Kunniamaininta: Pingviini pulpettiin - Nyt (Noormarkun kunta, sivistystoimi)

Palkintosarja: Tietoturvan edistäminen ja soveltaminen - Voittaja: Pk-yrityksen riskienhallinta (VTT)

Toimintaympäristön kiihtyvän muutosnopeuden myötä riskienhallinnan merkitys liiketoiminnassa korostuu. Riskikentän muuttuessa yrityksissä tarvitaan keinoja, joiden avulla hallitaan esimerkiksi tieto-, henkilö-, rikos- ja ympäristöriskejä. Pk-yrityksen riskienhallinta (PK-RH®) -työvälineet tarjoavat konkreettisia välineitä kokonaisvaltaiseen riskienhallintaan. Taustalla on yli kymmenen vuoden kehitystyö, joka on tehty tutkimuslaitosten ja pk-yritysten yhteistyönä. Työvälinesarjan käyttäjiä on tuhansia ja sen käyttö yrityksissä ja julkisessa hallinnossa kasvaa hyvää vauhtia. Välinesarjan pohjalta on myös luotu toimiala- ja yrityskohtaisia sovelluksia. Työvälineet on julkaistu CD-ROM sovelluksena ja parhaillaan on menossa kehitystyö, jonka tuloksena työvälineet tulevat sähköisesti käytettäväksi portaalipalveluksi.

Sarjan kunniamaininta: Kansalaisen mikrotuki (Turun ammattikorkeakoulu)

Tuomariston erikoispalkinto - Voittaja: Päihdelinkki (A-klinikkasäätiö)

Suurin osa ihmisistä vähentää tai lopettaa ongelmallisen päihteiden käytön itse ilman ammattiapua. A-klinikkasäätiön verkkopalvelu Päihdelinkki on jo kymmenen vuotta auttanut ihmisiä hyödyntämään omat voimavaransa ja toisaalta madaltanut kynnyistä avun hakemiseen. Vuosien varrella Päihdelinkki on kasvanut tietopalvelusta useiden vuorovaikutteisuutta hyödyntävien palvelujen avulla Suomen suosituimmaksi päihdeaiheiseksi palvelukokonaisuudeksi. Vuonna 2005 Päihdelinkissä vieraili kuukausittain keskimäärin 34.000 eri kävijää ja parhaimmillaan eri kävijöitä on ollut tammikuussa 2006 yli 60.000 (Taloustutkimuksen Web Traffic Monitor). Palvelulla on pystytty tavoittamaan päihteitä käyttävä suuri yleisö.

4.3 Suomi verkossa -kampanja 2005

Tietoyhteiskuntaohjelman puitteissa toteutettiin 7.-11. marraskuuta 2005 valtakunnallinen Suomi verkossa -kampanja, jonka aikana kirjastoissa ja yhteispalvelupisteissä opastettiin tehostetusti sähköisten palveluiden käytössä, tuettiin palveluihin liittyvissä kysymyksissä ja ongelmatilanteissa sekä tarjottiin maksutta tietotekniikkaan ja sähköisiin palveluihin liittyvää koulutusta. Tapahtuma oli suunnattu erityisesti työikäiselle ja ikääntyneille väestölle. Tapahtuma sai liikkeelle tuhansia kansalaisia.

Kampanjassa oli mukana kirjastoja ja yhteispalvelupisteitä yli 280 kunnasta. Kampanjaviikon onnistumisen varmistamiseksi kirjastojen ja yhteispalvelupisteiden henkilökunnalle järjestettiin syksyn 2005 aikana useita koulutustilaisuuksia, joissa annettiin ohjeistusta sähköisten palveluiden opastamiseen. Koulutuksiin osallistui noin 1.500 henkilöä. Kirjastoille ja yhteispalvelupisteille tuotettiin lisäksi maksuton koulutus- ja opastusmateriaalipaketti.

Kampanjan tavoitteena oli lisätä ihmisten tietämystä, rohkeutta ja valmiuksia käyttää verkosta löytyviä palveluita ja sisältöjä. Kampanjan viesti tiivistettiin seuraavasti: *Tietoyhteiskunta on arkipäivää. Sähköiset palvelut, tietokoneet, kännykät ja internet helpottavat ihmisten elämää ja auttavat ylläpitämään hyvinvointia ja palveluita Suomessa.*

Kampanja toteutettiin tiiviissä yhteistyössä yritysten, kuntien, maakuntaliittojen, valtion eri organisaatioiden ja kansalaisjärjestöjen kanssa.

4.4 Suomen EU-puheenjohtajakauden viralliset tietoyhteiskunta-aiheiset konferenssit 2006

Suomen EU-historian toinen puheenjohtajakausi alkoi heinäkuussa ja päättyi joulukuussa 2006. Puheenjohtajakaudella järjestettiin viisi virallista tietoyhteiskunta-aiheista tapahtumaa sekä kaksi oheistapahtumaa. Tietoyhteiskuntaohjelman vastuulla oli kahden Suomen EU-puheenjohtajakauden virallisen tietoyhteiskunta-aiheisen konferenssin toteuttaminen.

Networked Business and Government – Something Real for the Lisbon Strategy -konferenssi 23.–24.10.2006

Hallituksen tietoyhteiskuntaohjelma järjesti Euroopan komission ja Helsingin kauppakorkeakoulun Center for Knowledge and Innovation Research (CKIR) -yksikön sekä yritysten ja kolmannen sektorin toimijoiden kanssa yhteistyössä 23.–24. lokakuuta 2006 *Networked Business and Government – Something Real for the Lisbon Strategy* -konferenssin. Tapahtumapaikkana oli Säätytalo Helsingissä.

Teemana tapahtumassa olivat julkisen ja yksityisen sektorin yhteistyö, liiketoimintojen sähköistyminen, tuottavuus ja julkishallinnon tietoyhteiskuntakehitys Lissabonin strategian tavoitteiden toteuttamiseksi. Teema näkyi myös tapahtumapaikalla esillä olleiden näytteilleasettajien case-esimerkeissä. Tapahtuma oli samalla uuden eurooppalaisen Living Labs -verkoston lanseerauksen esiseminaari. Puhujina konferenssissa olivat muun muassa pääministeri Matti Vanhanen, yliasiamies Esko Aho Sitrasta ja Gertrude Tumpel-Gugerell Euroopan Keskuspankin johtokunnasta. Tapahtumaan osallistui noin 250 toimijaa useasta Euroopan maasta. Konferenssin lopputuloksena julkistettiin Helsinki-manifesti.

European Network of Living Labs – A Step Towards New European Innovation System -konferenssi 20.11.2006

European Network of Living Labs – A Step Towards New European Innovation System -konferenssi järjestettiin hallituksen tietoyhteiskuntaohjelman, Euroopan komission ja Helsingin kauppakorkeakoulun Center for Knowledge and Innovation Research (CKIR) -yksikön yhteistyönä 20. marraskuuta. Järjestelyihin osallistui aktiivisesti toimijoita myös Ruotsista. Tapahtumapaikkana oli Dipoli Espoossa.

Tapahtumassa lanseerattiin uusi eurooppalainen innovaatioverkosto European Network of Living Labs (ENoLL). Puhujina tilaisuudessa olivat muun muassa Hans Ulrich Maerki IBM EMEAsta, puheenjohtaja Richard Straub AMI@Work policy groupista, tiede-, koulutus- ja teknologiaministeri Jure Zupan Sloveniasta sekä johtaja Markku Mattila opetusministeriöstä. Konferenssiin osallistui noin 350 eurooppalaista toimijaa.

Molemmat tietoyhteiskuntaohjelman konferenssit olivat hyvin kansainvälisiä. Tapahtumat kiinnostivat niin koti- kuin ulkomaisia tietoyhteiskunta-asioista vastaavia yritys- ja julkisen sektorin toimijoita. Tapahtumissa oli mukana myös Euroopan komission edustajia tietoyhteiskunnan ja viestimien, yritys- ja teollisuustoiminnan sekä sisämarkkinoiden ja palveluiden pääosastoilta. Ulkomaisten osallistujien määrä oli merkittävä molemmissa tapahtumissa. Lokakuun konferenssissa ulkomaalaisten osuus ilmoittautuneista oli 41 prosenttia ja marraskuussa 60 prosenttia. Myös Euroopan eri maat olivat kattavasti edustettuina molemmissa tietoyhteiskuntatapahtumissa: lokakuussa ilmoittautuneita oli 20 ja marraskuussa 25 Euroopan maasta.

Tietoyhteiskuntaohjelman yhteistyössä eri toimijoiden kanssa järjestämät konferenssit onnistuivat kaiken kaikkiaan hyvin. Tapahtumien käytännön järjestelyt, ohjelmien sisältö, puhujien asiantuntemus sekä mielenkiintoiset puheenvuorot ja case-esimerkit saivat kiitosta osallistujilta. Erityistä huomiota sai lokakuun konferenssissa toteutettu interaktiivinen äänestys, jossa yleisö pääsi aidosti osallistumaan päivän kulkuun ja lopputuloksen muotoutumiseen.

Lokakuun tilaisuuden tulosten pohjalta valmisteltiin laajapohjaisena eurooppalaisena yhteistyönä konferenssin loppupäätelmät sisältävä *Helsinki-manifesti*, johon sisällytettiin myös yleisäänestysten tulokset. Manifestissä konferenssin keskeiset, Euroopan kilpailukykyä edistävät

toimenpide-esitykset koottiin seitsemäksi toimenpidekokonaisuudeksi, joita tulisi edistää tulevina vuosina Euroopassa:

1. *Opening EU-wide procurement of R&D for innovation within public services*
2. *Creation of EU-wide standardized and harmonized banking and financial eServices*
3. *European Network of Living Labs as a way to enhance European innovativeness*
4. *Increasing interoperability and creating EU-wide standards and eServices*
5. *Setting up a Strategic Task Force over the Presidencies in 2007-2008*
6. *The horizontal programme within the 7th framework programme for EU-wide knowledge-intensive service society development*
7. *Enabling working environment*

Helsinki-manifesti julkistettiin tietoyhteiskuntaohjelman *European Network of Living Labs – A Step Towards New European Innovation System* -konferenssin yhteydessä 20. marraskuuta. Helsinki-manifestin toimenpidekokonaisuuksien toteuttamiseen lupautuivat sitoutumaan monet eri julkisen hallinnon, tutkimusmaailman ja yrityselämän tahot.

Myös marraskuun konferenssin tavoitteet toteutuivat odotetusti. Uusi eurooppalainen Living Labs -verkosto otettiin hyvin vastaan ja verkoston toiminta jatkuu seuraavien EU-puheenjohtajamaiden Saksan, Portugalin ja Slovenian vetämänä.

Tietoyhteiskuntaohjelman tapahtumat toimivat kolmen päivän ajan kohtauspaikkana eurooppalaisille korkean tason tietoyhteiskuntavaikuttajille ja -asiantuntijoille. Tietoyhteiskuntaohjelman luonteeseen on koko hallituskauden ajan kuulunut poikkihallinnollinen lähestymistapa asioihin ja yhteistyö. Nämä perusominaisuudet näkyivät myös tietoyhteiskuntaohjelman toteuttamisessa konferensseissa: tapahtumat ja tapahtumien lopputulemat valmisteltiin laaja-pohjaisena yhteistyönä.

Kuva: Lokakuun seminaarin osallistujia 23.-24.10.2006.

LIITTEET

LIITE 1 TIETOYHTEISKUNTANEUVOSTO JA SEN JAOSTOT

Tietoyhteiskuntaneuvostosta ja sen jaostoista on esitetty viimeisin kokoonpano.

TIETOYHTEISKUNTANEUVOSTO

Toiminnan kuvaus

Tietoyhteiskuntaneuvosto toimi tietoyhteiskunnan kehittämistä ohjaavana neuvottelu- ja koordinointielimenä sekä hallinnonalojen välillä että hallinnon, järjestöjen ja elinkeinoelämän kesken.

Neuvoston tehtävänä on ollut erityisesti:

- käsitellä tietoyhteiskunnan kehittämisen päälinjauksia
- ennakoida, seurata ja arvioida tietoyhteiskuntakehitystä ja sen vaikutuksia, mahdollisuuksia ja uhkia sekä tehdä niihin liittyviä sektorien välistä yhteistyötä edistäviä aloitteita
- seurata ja käsitellä tietoyhteiskuntakehitykseen liittyviä horisontaalisia aloitteita ja lain-säädäntöesityksiä sekä niiden toteutumista
- seurata tietoyhteiskuntakehitystä koskevia kansainvälisiä asioita ja tehdä ehdotuksia Suomen toimintalinjoiksi
- kehittää elinkeinoelämän ja hallinnon vuorovaikutusta tietoyhteiskunnan kehityshankkeissa
- arvioida tietoyhteiskuntaohjelmaa ja sen edistymistä sekä raportoida maan tietoyhteiskuntakehityksestä hallitukselle.

Uuden tietoyhteiskuntaneuvoston asettamisesta sovittiin hallitusohjelmassa ja se korvasi tietoyhteiskunta-asiain neuvottelukunnan.

Toimikausi

Valtioneuvosto asetti tietoyhteiskuntaneuvoston 4.9.2003. Neuvoston toimikausi kesti pääministeri Matti Vanhasen hallituskauden loppuun.

Jäsenet

Puheenjohtaja

Pääministeri Matti Vanhanen

Liikenne- ja viestintäministeri Susanna Huovinen, varapuheenjohtaja

Puolustusministeri Seppo Kääriäinen

Toinen valtiovarainministeri Ulla-Maj Wideroos

Opetusministeri Antti Kalliomäki

Varatoimitusjohtaja Timo Kietäväinen, Suomen Kuntaliitto

Puheenjohtaja, kansanedustaja Astrid Thors, Svenska Finlands Folkting
Maakuntajohtaja Esko Lotvonen, Lapin liitto
Pääsihteeri Eeva Kuuskoski, Mannerheimin Lastensuojeluliitto
Toimitusjohtaja Reijo Svento, Tietoliikenteen ja tietotekniikan keskusliitto FiCom ry
Toimitusjohtaja Lauri A. Laitinen, Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiiri
Pääjohtaja Vappu Taipale, Sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskus Stakes
Pääjohtaja Jorma Huuhtanen, Kansaneläkelaitos
Pääjohtaja Kirsi Lindroos, Opetushallitus
Toiminnanjohtaja Paula Yliselä, Maaseudun Sivistysliitto ry
Pääsihteeri Jorma Turunen, Työväen Sivistysliitto TSL ry
Johtaja Kristiina Laurila, Teknologian ja innovaatioiden kehittämiskeskus Tekes
Pääjohtaja Heli Jeskanen-Sundström, Tilastokeskus
Toiminnanjohtaja Aatto J. Repo, Tietoyhteiskunnan kehittämiskeskus Tiede ry
asiantuntija Veijo Turunen, Elinkeinoelämän Keskusliitto EK
Toimitusjohtaja Tarja Virmala, Tietoalojen liitto
Valtuuston varapuheenjohtaja Markku Markkula, Tekniikan akateemisten liitto TEK
Kehittämispäällikkö Eija Hietanen, Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry
Tiedottaja Minna Sirkka, Toimihenkilökeskusjärjestö STTK ry
Johtaja Risto Suominen, Suomen Yrittäjät
Pääsihteeri Sinikka Turunen, Suomen Kuluttajaliitto ry
Televisiotoiminnan johtaja Olli-Pekka Heinonen, Yleisradio Oy
Vice President Kaisa Olkkonen, Nokia Group
Toimitusjohtaja Juho Lipsanen, TeliaSonera
Toimitusjohtaja Veli-Matti Mattila, Elisa Oyj
Johtaja Kimmo Koivisto, WM-data Oy
Tietoyhteiskuntajohtaja Ritva Elonen, TietoEnator Oyj
Kehittämisojohtaja Matti Korkeela, Osuuspankkikeskus
Hallintojohtaja Riitta Laitasalo, Kesko Oyj
Johtaja Kerstin Rinne, SanomaWSOY Oyj
Johtaja Jorma Miettinen, Alma Media Oyj/MTV Oy
Toimitusjohtaja Marko Filenius, Arena Partners Oy
Tietohallintojohtaja Jouni Keronen, Fortum Oyj
Toimitusjohtaja Jukka Alho, Suomen Posti Oyj
Toimitusjohtaja Seppo Toivonen, Finnet-liitto ry

Pysyvät asiantuntijat

Tietosuojavaltuutettu Reijo Aarnio, Tietosuojavaltuutetun toimisto
Pääjohtaja Rauni Hagman, Viestintävirasto
Hallituksen puheenjohtaja Harri Saukkomaa, Susamuru Oy
KHT Pauli Vahtera
Professori Jarmo Viteli, Tampereen yliopisto
Valtiosihteeri Risto Volanen, valtioneuvoston kanslia
Kansliapäällikkö Ritva Viljanen, sisäasiainministeriö

Sihteeristö

Ohjelmajohtaja Katrina Harjuhahto-Madetoja, valtioneuvoston kanslia, pääsihteeri
Suunnittelija Ville-Veikko Ahonen, valtioneuvoston kanslia
Suunnittelija Susanna Hyvärinen, valtioneuvoston kanslia
Projektipäällikkö Ralf Ekebom, sosiaali- ja terveysministeriö
Kaupallinen neuvos Antti Eskola, kauppa- ja teollisuusministeriö
Ylitarkastaja Tiina Hanhike, työministeriö

Neuvotteleva virkamies Eino Hosia, sisäasiainministeriö (varajäsen pääsihteeri Markku Nenonen, sisäasiainministeriö)
Neuvotteleva virkamies Juhani Korhonen, valtiovarainministeriö
Opetusneuvos Marja Kylämä, opetusministeriö
Johtaja Jukka Liedes, opetusministeriö
Tietohallintojohtaja Tuija Kuusisto, puolustusministeriö
Neuvotteleva virkamies Päivi Antikainen, liikenne- ja viestintäministeriö
Neuvotteleva virkamies Risto Yrjönen, maa- ja metsätalousministeriö (varajäsen tietohallintopäällikkö Tarmo Maunu)

TIETOYHTEISKUNTANEUVOSTON JAOSTOT

Tietoyhteiskuntaneuvosto asetti ensimmäisessä kokouksessaan toimintaansa varten seitsemän jaostoa. Jaostojen tehtävänä oli tukea tietoyhteiskuntaneuvoston työtä.

Tietoyhteiskuntaneuvoston jaostojen tehtävänä oli käsitellä tietoyhteiskunnan kehittämisen päälinjauksia sekä seurata ja arvioida tietoyhteiskuntakehityksen mahdollisuuksia ja uhkia. Jaostot arvioivat myös tietoyhteiskuntakehitystä koskevia kansainvälisiä asioita ja osallistuvat Suomen kannan muodostamiseen. Ne arvioivat myös tietoyhteiskuntaohjelman toteutumista sekä osallistuvat tietoyhteiskuntaneuvoston vuotuisten raporttien ja kansallisen tietoyhteiskuntastrategian laadintaan.

Jaostoilla oli lisäksi oikeus tehdä tietoyhteiskuntaohjelmaa koskevia aloitteita ja antaa tietoyhteiskuntakehitykseen ja -ohjelmaan liittyviä lausuntoja.

Jaostot toimivat käytännössä hyvin eri tavoin. Ne vastasivat itse tehtäviensä kannalta sopivimman työskentelytavan valinnasta. Ne myös valmistelivat vuosittain toimintasuunnitelman tietoyhteiskuntaneuvostoa varten.

Tietoliikenneyhteydet ja digitaalinen televisiotoiminta –jaosto

Toimikausi

Tietoyhteiskuntaneuvosto asetti Tietoliikenneyhteydet ja digitaalinen televisiotoiminta -jaoston 8.12.2003.

Jäsenet

Puheenjohtaja

Reijo Svento, toimitusjohtaja, Tietoliikenteen ja tietotekniikan keskusliitto FiCom ry

Varapuheenjohtaja/sihteeri

Kirsi Miettinen, neuvotteleva virkamies, liikenne- ja viestintäministeriö

Esa Blomberg, toimitusjohtaja, Blomberg Consulting Oy

Marianne Hynninen, kehityspäällikkö, Digita Oy

Ritva Kivi, yli-insinööri, Opetushallitus

Klaus Lindberg, teknologiajohtaja, Tieteen tietotekniikan keskus CSC

Esko Lotvonen, maakuntajohtaja, Lapin liitto

Jorma Miettinen, johtaja, Alma Media Oyj/MTV Oy

Ismo Silvo, ohjelmajohtaja, Yleisradio Oy

Pekka Urjanheimo, aluekehitysjohtaja, sisäasiainministeriö

Asiantuntijat

Tapio Haapanen, kehitysjohtaja, TeliaSonera Oyj

Ismo Heino, johtaja, Elisa Oyj

Matti Kotisaari, toimitusjohtaja, Markab Oy

Jouni Kämäräinen, osastopäällikkö, Nokia Oyj

Taneli Vuorinen, johtaja, Song Networks Oy

Toiminnan kuvaus

Tietoliikenteen kehittämisen osalta jaoston tavoitteena oli erityisesti alueellisesti tasarvoisten sekä laajasti ja monipuolisesti hyödynnettävissä olevien tietoliikenneyhteyksien kehittyminen koko maahan. Jaosto otti huomioon myös lähialueyhteistyön mahdollisuudet ja tarpeet. Jaosto arvioi lainsäädännön ja muun regulaation kehittämistarpeita mahdollisimman nopean ja tasapuolisen tietoyhteiskuntakehityksen turvaamiseksi.

Jaosto kartoitti vaihtoehtoisia tietoliikenneyhteyksiä ja niihin käytettäviä teknologioita. Tämän jälkeen jaosto pyrki löytämään uusia keinoja kehityksen turvaamiseksi käytettävissä olevien yhteyksien aiempaa syvällisemmällä ja tehokkaammalla hyödyntämisellä. Jaosto seurasi valtioneuvoston 29.1.2004 hyväksymän kansallisen laajakaistastrategian linjauksia ja ehdotuksia sekä teki tarvittaessa niitä tukevia tarkentavia esityksiä ja aloitteita.

Digitaalisen televisiotoiminnan kehittämisen osalta jaoston tavoitteena oli edesauttaa sisällöjen laajenemista ja rikastumista ja kuluttajia hyödyntävien palveluiden lisääntymistä. Jaosto pyrki omalta osaltaan myös nopeuttamaan kansalaisten siirtymistä digitaalisten lähetysten hyödyntäjiksi. Jaosto selvitti mahdollisuudet varmistaa lisäpanostus digitaalisen sisällön ja palvelujen tuotantoon.

Jaosto hyödynsi *Televisiotoiminta ja Yleisradio Suomessa 2010* -työryhmän väliraporttia *Kohti digiaikaa* sekä syksyllä 2004 valmistunutta työryhmän loppuraporttia. Jaosto seurasi edellä mainituissa raporteissa esitettyjen toimenpide-ehdotusten toteutumista, kuten tekijänoikeuslainsäädännön kehittämistä ja interaktiivisten digisovittimien hankintaa muun muassa kouluhin. Jaosto toimi kiinteässä yhteistyössä digitaalisen television klusteriohjelman ArviD:n kanssa. Jaosto seurasi analogisten lähetysten lopettamisajankohtaa koskevan valtioneuvoston periaatepäätöksen toteutumista ja tuki asiaan liittyvää tiedotuskampanjaa.

Jaosto seurasi teknisten asioiden lisäksi verkkojen entistä paremman ja laajemman hyödyntämisen varmistamiseksi myös sisältötuotannon ja palveluiden kehittämistä. Jaosto seurasi myös kilpailun kehittymistä. Tavoitteena oli kansalaisten elämää helpottavien ja rikastuttavien palvelujen sekä yrityselämän, hallinnon ja julkisten palvelujen toimintaa tehostavien palvelujen ja toimintamuotojen kehittyminen.

Jaostoaloitteet

Julkishallinnon sähköiset palvelut -jaoston, Kansalaisten tietoyhteiskuntavalmiuksien kehittämisjaoston sekä Tietoliikenneyhteydet ja digitaalinen televisiotoiminta -jaoston *yhteisaloite maksuttomien asiakaspäätteiden ja yhteyksien saamiksi kirjastoihin ja Yhteispalvelupisteisiin* 3.8.2004.

Aloite digi-tv-internet-kokeilun tukemisesta tietoyhteiskuntaohjelman ministeriryhmälle ja tietoyhteiskuntaneuvostolle 5.8.2004.

Aloite digitaalisten kanavanippujen rakentamisen tukemisesta Lapissa tietoyhteiskuntaohjelman ministeriryhmälle ja tietoyhteiskuntaneuvostolle 5.8.2004.

Kansalaisten tietoyhteiskuntavalmiuksien kehittämisjaosto

Toimikausi

Tietoyhteiskuntaneuvosto asetti Kansalaisten tietoyhteiskuntavalmiuksien kehittämisjaoston 8.12.2003.

Jäsenet

Puheenjohtaja

Marja-Liisa Viherä, research fellow, TeliaSonera Oyj

Varapuheenjohtaja

Irma Nieminen, tietohallintopäällikkö, opetusministeriö

Maija Berndtson, kirjastotoimenjohtaja, Helsingin kaupunginkirjasto

Sari Hannila-Neulainen, ohjelmapäällikkö, Turun kaupunki

Ani Kajander, kehittämisspäällikkö, Sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskus Staakes

Kaarlo Korvola, tietohallintopäällikkö, sisäasiainministeriö

Eeva-Inkeri Sirelius, pääsihteeri, Vapaan sivistystyön yhteistyöjärjestö

Päivi Timonen-Verma, toiminnanjohtaja, Helsingin kaupungin nuorisosiainkeskus

Sinikka Turunen, toiminnanjohtaja, Suomen Kuluttajaliitto ry

Taina Törmä, rehtori, Helsingin kaupungin työväenopisto

Sihteeri

Jouni Kangasniemi, kehittämisspäällikkö, opetusministeriö

Toiminnan kuvaus

Jaoston keskeinen toiminta kiteytyi *Arjen elinvoima* -hankkeessa, jossa kerättiin kansalaisten arjen tarinoita siitä, kuinka tieto- ja viestintäteknikan mahdollisuuksia voi hyödyntää ammatillisessa ja harrastuksiin liittyvässä osaamisessa, kuten esimerkiksi kädentaidoissa, kirjallisisa harrastuksissa, päivittäisessä asiointissa ja paikallisessa vaikuttamisessa.

Hanke toimi keinona kehittää yleisiä tietoyhteiskunta- ja mediavalmiuksia sekä edisti yhteistyötä kaikkien tietoyhteiskuntaohjelmassa mainittujen toimijoiden kanssa.

Lisäksi hanke toimi yhtenä jaoston keskeisenä tiedonhankintavälineenä annettaessa lausuntoja ja tehtäessä tietoyhteiskuntakehitystä koskevia aloitteita.

Jaostoaloitteet

Julkishallinnon sähköiset palvelut -jaoston, Kansalaisten tietoyhteiskuntavalmiuksien kehittämisjaoston sekä Tietoliikenneyhteydet ja digitaalinen televisiotoiminta -jaoston *yhteisaloite maksuttomien asiakaspäätteiden ja yhteyksien saamiksi kirjastoihin ja Yhteispalvelupisteisiin* 3.8.2004.

Koulutus, tutkimus ja tuotekehitys -jaosto

Toimikausi

Tietoyhteiskuntaneuvosto asetti Koulutus, tutkimus ja tuotekehitys -jaoston 8.12.2003.

Jäsenet

Puheenjohtaja

Eero Silvennoinen, teknologiajohtaja, Tekes

Varapuheenjohtaja

Tero Kuitunen, ylitarkastaja, kauppa- ja teollisuusministeriö

Kari-Pekka Estola, Head of Laboratory, Nokia Group

Mika Kalliomaa, ST/majuri, puolustusvoimat

Ella Kiesi, yli-insinööri/opetusneuvos, Opetushallitus

Paavo Löppönen, arviointi- ja kehittämisjohtaja, Suomen akatemia

Eero Pekkarinen, osastonjohtaja, Kemi-Tornion ammattikorkeakoulu

Liisa Souru, OAJ:n johtaja/Akavan hallituksen jäsen, AKAVA ry

Paula Viertola, yritysasiamies, Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry

Sihteeri

Marja Kylämä, opetusneuvos, opetusministeriö

Asiantuntijat

Janne Sariola, johdon konsultti, Talent Partners Oy

Jarmo Viteli, johtaja, Tampereen yliopisto

Toiminnan kuvaus

Eri yhteyksissä on todettu, että Suomen tulevaisuuden kilpailukyvyyn perustana on vahva osaaminen, joka voi kehittyä vain perusteellisen koulutuksen ja korkeatasoisen tutkimus- ja tuotekehitystoiminnan avulla. Osaamisen kehittäminen ja laaja hyödyntäminen on keskeistä koko yhteiskunnan kehittämisen kannalta. Aihe-alueena koulutus, tutkimus ja tuotekehitys on tärkeä, mutta samalla laaja ja haastava.

Koulutus, tutkimus ja tuotekehitys -jaosto otti tavoitteekseen vaikuttaa siihen, että:

- koulutuksen, tutkimuksen ja tuotekehityksen yksiköt ymmärtävät hyvin tietoyhteiskuntakehityksen merkityksen
- maassa on riittävästi oikeanlaista osaamista ja sitä osataan hyödyntää oikein
- koulutuksen, tutkimuksen ja tuotekehityksen yksiköt toimivat saumattomassa yhteistyössä alueellisesti, kansallisesti ja kansainvälisesti
- koulutus, tutkimus ja tuotekehitys on laadukasta ja sitä on tarjolla riittävästi

Jaostoaloitteet

Koulutus, tutkimus ja tuotekehitys -jaosto oli toimintansa ajan keskittynyt koulutuksen, tutkimuksen ja tuotekehityksen kokonaisuuteen sekä yhteistyön kehittämiseen eri toimijoiden välillä. Jaoston työ kiteytyi LUMOUS-ohjelmaksi ja -toimintatavaksi, jonka toteuttaminen sisältyy toimenpide-esityksenä kansalliseen tietoyhteiskuntastrategiaan.

Työelämäjaosto

Toimikausi

Tietoyhteiskuntaneuvosto asetti Työelämäjaoston 8.12.2003.

Jäsenet

Puheenjohtaja

Pirjo Stähle, professori, Lappeenrannan teknillinen yliopisto

Varapuheenjohtaja

Tuomo Alasoini, projektipäällikkö, Työelämän kehittämisohjelma, työministeriö

Merja Berglund, työmarkkina-asiamies, Suomen Yrittäjät ry

Eija Hietanen, kehittäispäällikkö, Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry

Tiina Hanhike, projektikoordinaattori, työministeriö

Olli Hietanen, aluepäällikkö, Tulevaisuuden tutkimuskeskus

Antti Kasvio, tutkimusjohtaja, Työterveyslaitos

Heli Kuusi, ylijohdaja, Opetushallitus

Anu Sajavaara, asiantuntija, Elinkeinoelämän keskusliitto EK

Markku Markkula, puheenjohtaja, AKAVA ry

Tapio Huttula, puheenjohtaja, Erityisalojen Toimihenkilöliitto ERTO ry

Tarja Virkala, viestintäjohtaja, Teknologiateollisuus ry

Anna Manner-Raappana, lainopillinen asiamies, Suomen Yrittäjät ry

Sihteeri

Majja-Leena Uimonen, erikoissuunnittelija, työministeriö

Toiminnan kuvaus

Hallituksen tietoyhteiskuntaohjelmassa (2003–2007) todetaan, että hallitus turvaa koulutetun työvoiman saatavuuden sekä koulutuksen laadun. Lisäksi edistetään työssä oppimista tieto- ja viestintäteknologian keinoin. Työelämän käytännöillä on keskeinen merkitys tuottavuuden ja kilpailukyvyyn lisäämisessä, ja uuden teknologian tuottavampi hyödyntäminen työpaikoilla edellyttääkin organisatorisia innovaatioita teknologisten rinnalle.

Tietoyhteiskuntaneuvoston työelämäjaosto kiteytti työskentelyään ohjaavan viitekehyksen seuraaviin näkökulmiin:

- informaatioyhteiskunnasta tietämysyhteiskuntaan
- työn muutostrendit
- osaamisen kasvun globaali perspektiivi

Tietoyhteiskunnan työelämään liittyvää kehitystä tarkasteltiin neljästä näkökulmasta:

- osaamisen ja innovatiivisuuden lisääminen työelämässä
- osaamisen ja innovatiivisuuden muuntaminen työllistäväksi kasvuksi
- muutoksen hallinta työpaikoilla
- muutoksen hallinta työmarkkinoiden tasolla

Jaostoaloitteet

Työelämäjaosto esitti aloitteessaan 24.10.2005 viittä tutkimus- ja kehittämistoimenpidettä, joilla pyritään vahvistamaan suomalaista johtamis- ja esimiestyötä kilpailukyvyyn ja hyvinvoinnin edistämisen näkökulmasta.

Julkishallinnon sähköiset palvelut -jaosto

Toimikausi

Tietoyhteiskuntaneuvosto asetti Julkishallinnon sähköiset palvelut -jaoston 8.12.2003.

Jäsenet

Puheenjohtaja

Veikko Syyrakki, toimitusjohtaja, Seutukeskus Oy Häme (evp)

Varapuheenjohtaja

Eino Hosia, neuvotteleva virkamies, sisäasiainministeriö

Ritva Elonen, tietoyhteiskuntajohtaja, TietoEnator Oyj

Leni Haavisto, ylitarkastaja, sisäasiainministeriö

Olav Jern, maakuntajohtaja, Pohjanmaan liitto

Matti Korkeela, kehittämisjohtaja, Osuuspankkikeskus

Seppo Kurkinen, neuvotteleva virkamies, valtiovarainministeriö

Arto Laurikainen, kunnanjohtaja, Paltamo/Kainuun hallintokokeilu

Hannes Lindén, palvelujohtaja, WM-data Oy

Jarkko Lumio, johtaja, Tampereen kaupungin hyvinvointipalvelujen kehittämissyksikkö

Folke Sundqvist, projektikoordinaattori, Suomen Kuntaliitto (evp)

Jari Viljasaari, kehityspäällikkö, Suomen Posti Oyj

Sihteeri

Juhani Korhonen, neuvotteleva virkamies, valtiovarainministeriö

Asiantuntijat

Hannu Luntiala, ylijohdaja, Väestörekisterikeskus

Jyri Koivisto, johtaja, TDC Song Oy

Aimo Maanavilja, Reseach Fellow, Elisa Oyj

Pekka Sinkkilä, tietohallintopäällikkö, liikenne- ja viestintäministeriö

Pauli Vahtera, KHT

Toiminnan kuvaus

Hallituksen tietoyhteiskuntaohjelmassa todetaan, että valtionhallinto edistää tietoyhteiskunta-kehitystä luomalla uusia toimintatapoja ja sähköistämällä valtion omia palveluita ja hallintoa sekä edistämällä vastaavaa kehitystä kuntasektorilla ja elinkeinoelämässä. Tätä tehtävää toteutti myös tietoyhteiskuntaneuvoston sähköinen asiointi julkishallinnossa -jaosto.

Sähköisellä asiointilla tai verkkoasiointilla tarkoitetaan perinteistä asiointia täydentävää, korvaavaa tai uudistavaa julkisten palveluiden tuottamista, jakelua, käyttöä ja niihin liittyvää vuorovaikutusta, joka perustuu tietoverkkojen hyödyntämiseen.

Tiivistettynä jaoston tehtäviä olivat:

- kartoittaa jo olemassa olevia julkishallinnon sähköisen asiointin toimenpiteitä.
- tehdä aloitteita hallituksen tietoyhteiskuntaohjelmaan.
- pyrkiä vaikuttamaan sähköiseen asiointiin liittyvän lainsäädännön selkeyttämiseen.
- vaikuttaa yhteishankintojen lisääntymiseen julkishallinnossa ja erityisesti kunnallishallinnossa.

Jaoston työssä sähköiset palvelut ymmärrettiin laajasti ja niihin luettiin mukaan digitv:n ja mobiilivälineiden kautta saatavat palvelut. Palveluiden monikanavajakelua pidettiin keskeisenä edellytyksenä sähköisten palveluiden yleistymiselle ja palvelun laadun paranemiselle.

Jaoston työn painopiste oli lähellä kansalaisia tarjottavissa palveluissa ja kuntasektorissa. Toinen keskeinen painopiste oli julkishallinnon prosessien kehittämisessä ja virtaviivaistamisessa.

Selvitykset

Julkishallinnon sähköinen asiointi toteutti keväällä 2006 haastattelututkimuksen julkishallinnon sähköisen asiointin nykytilasta ja kehittämistarpeista.

Jaostoaloitteet

Julkishallinnon sähköiset palvelut -jaoston, Kansalaisten tietoyhteiskuntavalmiuksien kehittämisjaoston sekä Tietoliikenneyhteydet ja digitaalinen televisiotoiminta -jaoston *yhteisaloite maksuttomien asiakaspäätteiden ja yhteyksien saamiksi kirjastoihin ja Yhteispalvelupisteisiin* 3.8.2004.

Aloite sähköisen hallinnon toimittajafoorumien perustamisesta 18.5.2005. Forum olisi vuosittain julkisen sektorin järjestämä tilaisuus, joka olisi avoin kaikille tieto- ja viestintäteknikan palvelu- ja laite-toimittajille.

Aloite sähköisen asiointin palvelu- ja hankekartan laatimiseksi 20.05.2005. Aloitteessa esitettiin toteutettavaksi hanke- ja palvelukartta, jossa soveltuvassa viitekehyksessä kuvataan toteutuneet ja rakenteilla olevat viranomaisten verkkopalvelut.

Sosiaali- ja terveydenhuolto –jaosto

Toimikausi

Tietoyhteiskuntaneuvosto asetti Sosiaali- ja terveydenhuolto -jaoston 8.12.2003.

Jäsenet

Puheenjohtaja

Timo Valli, tietohallintojohtaja, Pirkanmaan sairaanhoitopiiri

Varapuheenjohtaja

Ralf Ekebon, projektipäällikkö, sosiaali- ja terveysministeriö

Rolf Eriksson, yksikön päällikkö, Suomen Kuntaliitto

Elise Kivimäki, osastopäällikkö, Kansaneläkelaitos

Lauri A. Laitinen, toimitusjohtaja, Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiiri

Sirpa Liimatta, projektipäällikkö, TELLAPPI-hanke
Merja Merasto, osastopäällikkö, Tehy ry
Markku Nenonen, pääsihteeri, julkisen hallinnon tietohallinnon neuvottelukunta JUHTA, sisäasiainministeriö
Pekka Ruotsalainen, tutkimusprofessori, Sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskus Stakes
Matti Tossavainen, johtaja, Elisa Oyj
Markku Äärimaa, toiminnanjohtaja, Lääkäriliitto (evp)

Sihteeri

Annakaisa Iivari, projektipäällikkö, sosiaali- ja terveysministeriö

Asiantuntijat

Jari Forsström, lääketieteen tohtori, Novo Group Oyj
Timo Koivu, toimitusjohtaja, Medi-IT Oy
Maija Kleemola, toimistopäällikkö, Tietosuojavaltuutetun toimisto
Heli Sahala, projektipäällikkö, Suomen Kuntaliitto

Toiminnan kuvaus

Hallituksen työn keskeisenä tavoitteena oli toimikaudellaan parantaa sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen saatavuutta, laatua ja kustannustehokkuutta. 2000-luvulla edessä oleviin haasteisiin, joita ovat muun muassa väestön ikääntyminen ja työikäisten määrän pieneneminen, voidaan osittain vastata hyödyntämällä tieto- ja viestintäteknologian tarjoamia mahdollisuuksia.

Sosiaali- ja terveydenhuolto -jaosto näki merkittävinä ne tietoyhteiskuntaohjelman tavoitteet ja toimenpiteet, jotka liittyvät sosiaali- ja terveyspalvelujen kehittämiseen, terveyden edistämiseen ja itsenäisen suoriutumisen tukemiseen.

Palvelujen tarpeeseen voidaan vaikuttaa muun muassa edistämällä terveellisiä elämäntapoja. Verkossa jaettava tieto ja ohjeet ovat niitä tietoyhteiskunnan keinoja, joilla näitä tavoitteita edistetään.

Erytynen painoarvo oli niillä tietoyhteiskunnan palveluilla, joiden avulla ihmisten omaa vastuuta ja selviytymistä voidaan tukea. Jaosto painotti myös terveysvaikutteisiin tuotteisiin ja teknologiaan liittyvää tuotekehitystä ja tutkimusta.

Sosiaali- ja terveyspalvelujen menokehitykseen voidaan vaikuttaa toimintamalleja tehostamalla.

Tietoyhteiskuntaohjelmassa syrjäytymisen ehkäisy tarkoitti sitä, että on huolehdittava kansalaisten yhdenvertaisista mahdollisuuksista hankkia tietoyhteiskuntavalmiuksia sekä käyttää esteettömästi tietoyhteiskunnan palveluita. Erytisesti tulee huolehtia siitä, että vammaiset ja muut erityisryhmät ovat yhdenvertaisessa asemassa sähköisten palveluiden suhteen.

Työssäkäyvän väestön tietoyhteiskuntavalmiuksista huolehtiminen vaikuttaa työssä jaksamiseen ja siihen, että työntekijä kokee selviänsä muuttuvan työelämän vaatimuksissa.

Jaosto seurasi ja arvioi erityisesti seuraavia hankkeita:

- saumattoman palveluketjun hanke

- sähköisen potilaskertomuksen ja sähköisen lähete-palautejärjestelmän käyttöönoton ja yhteensopivuuden edistäminen
- sähköisten reseptien pilotti
- selvitys itsenäisen suoriutumisen edistämisen mahdollisuuksista ja keinoista tieto- ja viestintäteknologian avulla ja mahdollinen toteutussuunnitelma
- terveydenhuollon sähköisten toimintamallien käytön edistäminen (esim. digitaalinen kuvantaminen)
- terveydenhuollon ammattilaisten valtakunnallinen sähköinen varmentamispalvelu
- sosiaalihuollon ekonsultaatiohanke
- sosiaalialan tietoteknologian käytön edistäminen lähtien alan omista kokonaisuutena arvioituista kehittämistarpeista
- terveystietoa verkkoon

Liiketoiminnan ja sisältöjen sähköistyminen –jaosto

Toimikausi

Tietoyhteiskuntaneuvosto asetti Liiketoiminnan ja sisältöjen sähköistyminen -jaoston 8.12.2003.

Jäsenet

Puheenjohtaja

Yrjö Neuvo, johtaja, Nokia Group (evp), Dimes ry

Varapuheenjohtajat

Jukka Liedes, johtaja, opetusministeriö

Aatto J. Repo, toiminnanjohtaja, Tietoyhteiskunnan kehittämiskeskus Tiece ry

Kerstin Rinne, johtaja, Sanoma WSOY Oyj

Marko Filenius, toimitusjohtaja, Arena Partners Oy

Heli Salmi, Coordinator (Expert Services), Elma Electronic Trading

Jarmo Keinonen, kehitysjohtaja, Fortum Oyj

Jaakko Sauvola, Director, Nokia Group

Kimmo Haahkola, liiketoimintajohtaja, Suomen itsenäisyyden juhlarahasto Sitra

Marja Liisa Niinikoski, toimitusjohtaja, Net Effect Oy

Katriina Puhakka, kehittämispäällikkö, Oulun kaupunki

Niila Rajala, toimitusjohtaja, K-plus Oy

Marko Seppä, projektijohtaja, Tampereen teknillinen yliopisto

Janne Makkula, lainopillinen asiamies, Suomen Yrittäjät ry

Jorma Härkönen, johtaja, MTV Media Oy

Sihteeri

Antti Eskola, kaupallinen neuvos, kauppa- ja teollisuusministeriö

Asiantuntijat

Vesa Hongisto, tietohallintopäällikkö, Museovirasto

Johannes Lassila, puheenjohtaja, Suomen elokuvatuottajien keskusliitto ry

Helene Juhola, kehitysjohtaja, Viestinnän keskusliitto ry

Pekka Rauhala, Vice President, TeliaSonera Finland Oyj

Armi Vilkman, yli-insinööri, liikenne- ja viestintäministeriö

Toiminnan kuvaus

Hallituksen toimikautena kehitettiin sähköisen liiketoiminnan toimintaympäristöä yhteistyössä elinkeinoelämän kanssa muun muassa tukemalla sähköisen laskutuksen ja hankintatoimen käyttöönottoa.

Hallitus halusi varmistaa digitaalisten kulttuuristen sisältöjen tuotannon sekä runsaan ja monipuolisen tarjonnan. Tavoitteena oli vahva kansallinen tuotantorakenne sekä innovatiivinen ja osaava ammattikunta ja vientikelpoisuus.

Tietoyhteiskuntaneuvoston Liiketoiminnan ja sisältöjen sähköistyminen -jaoston yleisenä tavoitteena oli edistää sähköisen liiketoiminnan toimintaympäristön sekä sähköisten palveluiden ja sisältöjen kehitystä tuomalla esille sähköisen liiketoiminnan kannalta keskeisiä kehitystrendejä, ottamalla kantaa jaoston tavoitteiden kannalta keskeisten hankkeiden ja aloitteiden toimeenpanoon, esittämällä uusia aloitteita sekä muilla tavoilla.

Erityisenä tavoitteena jaostolla oli identifioida toimintavuonna 2004 pieni joukko kärkihankkeita sekä valmistella ja tukea aloitteita, jotka edistävät jaoston yleistavoitteita 3-5 vuoden sisällä. Jaosto panosti näiden hankkeiden lisäarvoa tuottavaan tukemiseen omalla toiminnallaan ja verkostoitumalla.

Jaosto jakoi työkenttensä, sähköisen liiketoiminnan, sähköisten palvelujen ja sisältöjen edistämisen neljään koriin ja perusti vastaavat alatyöryhmät:

- sähköisen liiketoiminnan toimintaympäristö
- sähköisen liiketoiminnan uudet liiketoimintamallit ja yrittäjyys
- julkishallinnon sähköiset palvelut ja sisällöt
- kulttuuriset sisällöt

Jaostoaloitteet

Jaoston *aloite tekijänoikeuslainsäädännön uudistamisesta* 8.3.2004.

LIITE 2 TYÖRYHMÄT

Tässä liitteessä on esitetty ne tietoyhteiskuntaohjelman työryhmät, jotka valtioneuvoston kanslia on asettanut. Työryhmistä on esitetty viimeisin kokoonpano.

Näiden työryhmien lisäksi valtioneuvoston kanslia asetti valtion IT-johtoryhmän ensimmäiselle toimikaudelle 18.11.2004-31.12.2005.

MINISTERIRYHMÄ

Toimikausi

Pääministeri Matti Vanhasen hallituskausi

Jäsenet

Puheenjohtaja

Pääministeri Matti Vanhanen

Liikenne- ja viestintäministeri Susanna Huovinen, varapuheenjohtaja

Opetusministeri Antti Kalliomäki

Puolustusministeri Seppo Kääriäinen

Toinen valtiovarainministeri Ulla-Maj Wideroos

Kaikilla ministereillä osallistumisoikeus

Asiantuntija

Risto Volanen, valtiosihteeri, valtioneuvoston kanslia

Sihteeri

Katrina Harjuhahto-Madetoja, ohjelmajohtaja, valtioneuvoston kanslia

Toiminnan kuvaus

Pääministerin johtama ministeriryhmä johti ja koordinoi tietoyhteiskuntaohjelmaa apunaan valtioneuvoston kansliaan sijoitettu ohjelmajohtaja.

TIETOYHTEISKUNTAOHJELMAN JOHTO- JA SEURANTARYHMÄ

Toimikausi

Valtioneuvosto asetti tietoyhteiskuntaohjelman johto- ja seurantaryhmän 12.9.2003. Määräaika oli pääministeri Matti Vanhasen hallituskauden loppuun.

Jäsenet (suluissa varajäsen)

Puheenjohtaja

Katrina Harjuhahto-Madetoja, ohjelmajohtaja, valtioneuvoston kanslia

Seppo Kurkinen, neuvotteleva virkamies, valtiovarainministeriö

(Arja Terho, neuvotteleva virkamies)

Ari Uusikartano, tietohallintojohtaja, ulkoasianministeriö

(Yrjö Länsipuro, ulkoasiainneuvos)

Eino Hosia, neuvotteleva virkamies, sisäasiainministeriö

(Markku Nenonen, pääsihteeri)

Ralf Ekebom, projektipäällikkö, sosiaali- ja terveysministeriö

(Annakaisa Iivari, projektipäällikkö)

Jukka Liedes, johtaja, opetusministeriö

(Marja Kylämä, ylitarkastaja)

Antti Eskola, kaupallinen neuvos, kauppa- ja teollisuusministeriö

(Tero Kuitunen, ylitarkastaja)

Heikki Heikkilä, tietohallintojohtaja, ympäristöministeriö

(Siv Dahlin-Jansson, viestintäjohtaja)

Matti Salmenperä, johtaja, työministeriö

(Maija-Leena Uimonen, erikoissuunnittelija)

Risto Yrjönen, neuvotteleva virkamies, maa- ja metsätalousministeriö

(Tarmo Maunu, tietohallintopäällikkö)

Tuija Kuusisto, tietohallintojohtaja, puolustusministeriö

Kari Kujanen, tietohallintojohtaja, oikeusministeriö

Juhapekka Ristola, neuvotteleva virkamies, liikenne- ja viestintäministeriö

(Päivi Antikainen, neuvotteleva virkamies)

Satu Rönöqvist, erityisasiantuntija, valtioneuvoston kanslia

Auni-Marja Vilavaara, hallintojohtaja, valtioneuvoston kanslia

Heikki Lunnas, kehittämisspäällikkö, Suomen Kuntaliitto

Jaana Kaakkola, tietoasiantuntija, valtioneuvoston kanslia

Susanna Hyvärinen, suunnittelija, valtioneuvoston kanslia

Sinikka Mustakari, taloussuunnittelija, valtioneuvoston kanslia

Sihteeri

Ville-Veikko Ahonen, suunnittelija, valtioneuvoston kanslia

Toiminnan kuvaus

Johto- ja seurantaryhmän tehtävänä oli edistää ja seurata valtioneuvoston hyväksymän tietoyhteiskuntaohjelman toimeenpanoa ja toteutumista sekä raportoida siitä ohjelman ministeriryhmälle. Johto- ja seurantaryhmä määritteli myös ne mittarit, joilla ohjelman vaikuttavuustavoitteiden toteutumista voitiin seurata.

Lisäksi johto- ja seurantaryhmä koordinoi valtionhallinnon omia, tietoyhteiskuntaohjelmaan liittyviä toimenpiteitä horisontaalisella tasolla, jotta voitiin varmistua siitä, etteivät toteutettavat toimenpiteet ole päällekkäisiä tai keskenään ristiriidassa.

Keskeinen tehtäväalue oli myös yhteistyö ja yhteydenpito muiden tietoyhteiskuntakehitykseen vaikuttavien toimijoiden kanssa.

Ministeriöistä johto- ja seurantaryhmään nimetyt henkilöt edistivät omalla hallinnonalallaan tietoyhteiskuntaohjelman ja siihen liittyvien hankkeiden toteuttamista. He toivat johto- ja seurantaryhmän käsittelyyn tai tiedoksi sellaiset suunnitteilla olevat hankkeet, joilla oli yhteys tietoyhteiskuntaohjelman toteuttamiseen sekä raportoivat jo toteutusvaiheessa olevien hankkeiden edistymisestä.

ASI AKASPÄÄTETYÖRYHMÄ

Toimikausi

Tietoyhteiskuntaohjelman ministeriryhmä käynnisti maksuttomien asiakaspäätteiden kokonaismäärää koskevan selvitystyön kokouksessaan 11.8.2004. Työryhmä esitti työnsä tulokset ministeriryhmälle 15.12.2004.

Jäsenet

Puheenjohtaja

Jukka Liedes, johtaja, opetusministeriö

Ville-Veikko Ahonen, hallinnollinen avustaja, tietoyhteiskuntaohjelman toimisto

Leni Haavisto, suunnittelija, sisäasiainministeriö

Heikki Haukirauma, tietohallintopäällikkö, työministeriö

Kirsti Kekki, kulttuuriasiainneuvos, opetusministeriö

Ritva Kivi, yli-insinööri, opetushallitus

Pekka Kopra, erityisasiantuntija, Suomen Kuntaliitto

Sinikka Sipilä, toiminnanjohtaja, Suomen Kirjastoseura

Toiminnan kuvaus

Työryhmä selvitti asiakastietokoneiden määrää ja tietoliikenneyhteyksiä yleisissä kirjastoissa, Yhteispalvelupisteissä, työvoimatoimistoissa, kansaneläkelaitoksen (KELA) paikallistoimistoissa ja verohallinnon toimipisteissä sekä muissa julkishallinnon pisteissä. Lisäksi kartoitettiin koulujen ja kotien tietokoneet ja tietoliikenneyhteydet sekä internetin käyttö työpaikoilla. Päätteiden määrän ja tarpeen selvittämisen lisäksi työryhmä osallistui asiakaspäätteiden JHS-suosituksen laadintaan.

TIETO- JA VIESTINTÄTEKNOLOGIALLA AIKAANSAADUT TEHOSTAMISHYÖDYT JULKISESSA HALLINNOSSA -TYÖRYHMÄ (TEHO-TIVI)

Toimikausi

15.9.2004-31.3.2005

Jäsenet

Puheenjohtaja

Katrina Harjuhahto-Madetoja, ohjelmajohtaja, tietoyhteiskuntaohjelman toimisto

Markku Nenonen, pääsihteeri, julkisen hallinnon tietohallinnon neuvottelukunta JUHTA, sisä-
asiainministeriö

Juhani Korhonen, neuvotteleva virkamies, valtiovarainministeriö

Railla Mäkitalo, neuvotteleva virkamies, valtiovarainministeriö

Työryhmän tukena ulkopuolisena konsulttina toimi Capgemini Finland Oy.

Toiminnan kuvaus

Tieto- ja viestintäteknikalla aikaansaatuja tehostamishyötyjä selvittäneessä (TEHO-TIVI) hankkeessa analysoitiin, miten julkisella sektorilla tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntämällä sekä prosesseja ja toimintamalleja uudistamalla on voitu tehostaa erityisesti kansalaisille tuotettuja ydinpalveluita. Analysoidut kohteet olivat muun muassa sosiaali- ja terveydenhuoltoon, opetukseen sekä verotukseen liittyviä hankkeita.

SUOMEN SEITSEMÄN SUURIMMAN KAUPUNGIN MOBIILIPALVELUT -TYÖRYHMÄ

Toimikausi

Valtioneuvoston kanslia asetti 4.8.2005 Suomen seitsemän suurimman kaupungin mobiilipalvelut -työryhmän toimimaan osana hallituksen tietoyhteiskuntaohjelman toteuttamista ajalle 4.8.2005-31.12.2006.

Jäsenet

Puheenjohtaja

Janne Mustonen, projektipäällikkö, Oulun kaupunki

Katrina Harjuhahto-Madetoja, ohjelmajohtaja, valtioneuvoston kanslia

Timo Karppinen, kehityspäällikkö, Lahden kaupunki

Anne Lindblad-Ahonen, projektipäällikkö, Vantaan kaupunki

Klaus Nylamo, sähköisten palvelujen koordinaattori, Tampereen kaupunki

Jani Ojala, järjestelmävastaava, Espoon kaupunki

Mikko Pakarinen, hankevastaava, Turun kaupunki

Jorma Svartholm, erityissuunnittelija, Helsingin kaupunki

Sihteeri

Mira Teppana, sihteeri, valtioneuvoston kanslia

Toiminnan kuvaus

Työryhmän tehtävänä oli selvittää mitä mobiilipalveluja seitsemällä suurimmalla kaupungilla on ja millaisiksi kansalaiset ne kokevat. Lisäksi selvitettiin, miten julkishallinnon mobiilipalveluja voitaisiin kehittää ja miten palvelut saataisiin kaikkien käyttöön. Työryhmän tavoitteena oli myös kehittää yhteistyössä julkishallinnon mobiilipalveluja ja tehdä niistä mahdollisimman pitkälle monistettavia. Lisäksi tavoitteena oli edistää kansalaisten mobiilipalvelujen käyttöä.

KUUDEN SUURIMMAN KAUPUNGIN TIETOYHTEISKUNTATUTKIMUKSEN
TYÖRYHMÄ

Toimikausi

4.8.2005-31.12.2006

Jäsenet

Puheenjohtaja

Asta Manninen, vs. johtaja, Helsingin kaupunki (varajäsen Juha Suokas)

Sari Hannila-Neulainen, projektipäällikkö, Turun kaupunki (varajäsen Kimmo Lemmetyinen)

Päivi Kuusisto, internet-päätoimittaja, Tampereen kaupunki

Anne Lindblad-Ahonen, projektipäällikkö, Vantaan kaupunki

Kirsti Mattila, projektipäällikkö, Oulun kaupunki

Teuvo Savikko, tutkuspäällikkö, Espoon kaupunki (varajäsenet Simo Reipas ja Juha Rajamäki)

Sihteeri

Päivi Mutanen-Pirttilä, suunnittelija, tietoyhteiskuntaohjelman toimisto

Toiminnan kuvaus

Työryhmän tehtävänä oli laatia suunnitelma kuuden suurimman kaupungin yhteiseksi tietoyhteiskunta-aiheiseksi tutkimukseksi sekä tukea ensimmäisen tutkimuksen toteuttamista. Työryhmä määritteli yhteisen tietoyhteiskunta-aiheisen tutkimuksen tutkimuskohteet ja rajaukset sekä laati ehdotuksen käytännön toteutuksesta.

VALTION TIETOHALLINNON OHJAUKSEN JA ORGANISOINNIN KEHITTÄMISTYÖRYHMÄ (TIME)

Toimikausi

Valtioneuvoston kanslia asetti 13.2.2004 työryhmän valmistelemaan valtion tietohallinnon menettelytapojen kehittämistä ja kokonaiskoordinoitua parantavaa toteuttamismallia osana hallituksen tietoyhteiskuntaohjelmaa. Määräaika oli vuoden 2004 loppuun.

Jäsenet

Puheenjohtaja

Juhani Turunen, alivaltiosihteeri, valtiovarainministeriö

Henry Ehrstedt, kehitysjohtaja, Valtiokonttori

Katrina Harjuhahto-Madetoja, ohjelmajohtaja, valtioneuvoston kanslia

Leena Honka, tietohallintojohtaja, Tullihallitus

Kari Kujanen, tietohallintojohtaja, oikeusministeriö

Markku Nenonen, pääsihteeri, sisäasiainministeriö

Sauli Savisalo, vanhempi osastoesiupseeri, puolustusministeriö

Tapio Virkkunen, neuvotteleva virkamies, liikenne- ja viestintäministeriö

Risto Yrjönen, neuvotteleva virkamies maa- ja metsätalousministeriö

Sihteerit

Päivi Mutanen, suunnittelija, valtioneuvoston kansliasta

Arja Terho, neuvotteleva virkamies, valtiovarainministeriö

Työryhmän tukena ulkopuolisena konsulttina toimi Accenture Oy.

Toiminnan kuvaus

Työn tavoitteena oli laatia linjaukset, joiden perusteella valtioneuvosto voi tehdä päätöksen valtion tietohallintostrategiasta vuoden 2004 aikana. Työryhmän tehtävänä oli tunnistaa keskitetyn tietohallinnon tarpeet, alueet ja rajaukset suhteessa ministeriöiden ja virastojen tietohallintoon sekä määritellä sitä koskevat linjaukset osana tietohallintostrategiaa. Työryhmän asettamispäätöksessä todettiin myös, että tietohallintostrategian valmistelussa huomioidaan kytkennät kuntasektorin tietohallintoon.

Työryhmän tuli laatia myös väliraportti, jonka se luovutti tietoyhteiskuntaohjelman ministeriryhmälle 15.6.2004. Väliraportissa työryhmä esitti alustavat linjaukset valtion tietohallinnon kokonaiskoordinaation toteuttamismallista. Ministeriryhmä antoi tukensa työryhmän linjauksille. Samassa yhteydessä todettiin, että tiukan aikataulun vuoksi kuntasektorin kytkennät rajataan työryhmän työskentelyn ulkopuolelle. Pääministeri asettaa myöhemmin kuntasektorin tietohallinnon kehittämiseksi erillisen työryhmän, jonka työssä otetaan huomioon valtionhallinnon linjauksia.

KUNTIEN JA VALTION TIETOHALLINNON YHTEISTEN MENETTELYTAPOJEN JA KOORDINOINNIN KEHITTÄMISTYÖRYHMÄ (KUNTATIME)

Toimikausi

Valtioneuvoston kanslia asetti kuntien ja valtion tietohallinnon menettelytavat -työryhmän ajalle 10.12.2004–30.6.2005.

Jäsenet

Puheenjohtaja

Marketta Kokkonen, kaupunginjohtaja, Espoon kaupunki

Cay Sevón, ylijohtaja, sisäasiainministeriö, varapuheenjohtaja
Jan-Erik Backa, talous- ja kehitysjohtaja, Pedersören kunta
Mauri Gardin, kaupunginjohtaja, Rovaniemen kaupunki
Katrina Harjuhahto-Madetoja, ohjelmajohtaja, valtioneuvoston kanslia
Pentti Itkonen, erityisasiantuntija, sosiaali- ja terveysministeriö
Jan-Henrik Johansson, erityisasiantuntija, Uudenmaan liitto
Pekka Kantola, tekninen johtaja, Kuusamo
Timo Kietäväinen, varatoimitusjohtaja, Suomen Kuntaliitto
Katriina Puhakka, kehittämisjohtaja, Oulun kaupunki
Matti Puhakka, johtaja, Kansaneläkelaitos
Arja Terho, neuvotteleva virkamies, valtiovarainministeriö
Timo Valli, tietohallintojohtaja, Pirkanmaan sairaanhoitopiiri

Sihteerit

Heikki Lunnas, kehittämisspäällikkö, Suomen Kuntaliitto
Markku Nenonen, pääsihteerit, julkisen hallinnon tietohallinnon neuvottelukunta JUHTA, sisäasiainministeriö

Työryhmän tukena ulkopuolisena konsulttina toimi Capgemini Finland Oy.

Asiantuntijaryhmät

Sosiaali- ja terveydenhuollon yhteinen sähköinen asiakastietojen hallinta- ja arkistointijärjestelmä

Pentti Itkonen, erityisasiantuntija, sosiaali- ja terveysministeriö, puheenjohtaja
Timo Valli, tietohallintojohtaja, Pirkanmaan sairaanhoitopiiri
Jari Jokela, sairaanhoitopiirin johtaja, Lapin sairaanhoitopiirin kuntayhtymä
Kauko Hartikainen, erityisasiantuntija, Suomen Kuntaliitto
Heli Sahala, projektipäällikkö, sosiaali- ja terveysministeriö
Antero Ensio, toimitusjohtaja, Ensitieto Oy
Katriina Puhakka, kehittämisjohtaja, Oulun kaupunki
Juhani Tikkanen, yksikön johtaja, Kansallisarkisto
Erja Heikkinen, projektipäällikkö, Kainuun maakunta -kuntayhtymä
Ari Vanninen, johtava konsultti, Capgemini Finland Oy

Julkisen hallinnon strategisen ja operatiivisen hankintatoimen prosessien keskittämisen, yhtenäistämisen ja sähköistämisen tuki

Pekka Kantola, palvelujohtaja (tukipalvelukeskus), Kuusamon kaupunki, puheenjohtaja
Jan-Erik Backa, talous- ja kehitysjohtaja, Pedersöre kommun
Leena Piekkola, yksikön päällikkö, Suomen Kuntaliitto
Oiva Myllyntaus, kehityspäällikkö, Suomen Kuntaliitto
Eira Mononen, kyvykkyyksien johtaja, Espoon kaupunki
Timo Kuismin, kaupunginsihteeri, Espoon kaupunki
Tomi Hytönen, budjettisihteeri, valtiovarainministeriö
Kari Koivumaa, erikoistutkija, Valtiokonttori
Timo Rantanen, toimitusjohtaja, RHL Data Oy
Timo Rantanen, ICT-palveluyksikön päällikkö, Hansel Oy
Antti Salminen, johtava konsultti, Capgemini Finland Oy

Julkisen hallinnon yhteisen sähköisen asiainn ja kansallisen sähköisen arkistoinnin kehittäminen

Katrina Harjuhahto-Madetoja, ohjelmajohtaja, valtioneuvoston kanslia, puheenjohtaja
Markku Nenonen, pääsihteeri, sisäasiainministeriö
Helena Pajari, asianhallintasuunnittelija, Tampereen kaupunki
Seppo Kurkinen, neuvotteleva virkamies, valtionvarainministeriö
Maaret Botska, erityisasiantuntija, Suomen Kuntaliitto
Marita Pikkarainen, kehittämisspäällikkö, Kainuun maakunta -kuntayhtymä
Matti Puhakka, johtaja, Kansaneläkelaitos
Pekka Kopra, erityisasiantuntija, Suomen Kuntaliitto
Timo Ketola, talousjohtaja, Alavuden kaupunki
Veikko Hytönen, tietohallintojohtaja, Kansaneläkelaitos
Raimo Pohjola, arkistoneuvos, Kansallisarkisto
Juha Turunen, johtava konsultti, Capgemini Finland Oy

Julkisen hallinnon tietohallinnon ohjausmekanismien kehittäminen

Markku Nenonen, pääsihteeri, sisäasiainministeriö, puheenjohtaja
Heikki Lunnas, kehittämisspäällikkö, Suomen Kuntaliitto
Arto Jalkanen, tietohallintojohtaja, Jyväskylän kaupunki
Pekka Kantola, palvelujohtaja (tukipalvelukeskus), Kuusamon kaupunki
Juhani Korhonen, neuvotteleva virkamies, valtionvarainministeriö
Matti Hakomäki, toimitusjohtaja, Pohjois-Karjalan Tietotekniikkakeskus Oy
Jyrki Myllyvirta, kaupunginjohtaja, Mikkelin kaupunki
Ari Vanninen, johtava konsultti, Capgemini Finland Oy

Toiminnan kuvaus

Ryhmän tavoitteena oli laatia jatkovalmistelun pohjaksi raportti, joka sisältää nykytilan ja tavoitetilan kuvauksen sekä toimenpide-ehdotukset kuntasektorin ja kunta-valtio -yhteistyön kehittämiseksi.

Työryhmän tehtävänä oli laatia myös väliraportti, jonka se luovutti tietoyhteiskuntaohjelman ministeriryhmälle 22.4.2005. Väliraportissa työryhmä esitti alustavat keihäänkärkialueet, joiden kehittämiseksi ministeriryhmä antoi tukensa. Työryhmä perusti kullekin keihäänkärki-hankkeelle asiantuntijaryhmät, jotka osallistuivat kunkin osa-alueen sisällön suunnitteluun.

KUNTIEN TIETOHALLINTOYHTEISTYÖTÄ VAHVISTAVAN TOIMIJAN PERUSTAMISTA VALMISTELLUT KEHITTÄMISTYÖRYHMÄ (KUNTAIT)

Toimikausi

Valtioneuvoston kanslia asetti KuntaIT-työryhmän ajalle 1.10.2005-18.1.2006.

Jäsenet

Puheenjohtaja

Katrina Harjuhahto-Madetoja, ohjelmajohtaja, valtioneuvoston kanslia

Silja Hiironniemi, ylijohtaja, sisäasiainministeriö

Pentti Itkonen, erityisasiantuntija, sosiaali- ja terveysministeriä

Arvo Jäppinen, ylijohtaja, opetusministeriö

Timo Kietäväinen, varatoimitusjohtaja, Suomen Kuntaliitto

Marketta Kokkonen, kaupunginjohtaja, Espoon kaupunki

Juhani Turunen, alivaltiosihteeri, valtiovarainministeriö

Sihteeristö

Heikki Lunnas, tietoyhteiskunta-asiaiden päällikkö, Suomen Kuntaliitto

Päivi Mutanen-Pirttilä, suunnittelija, valtioneuvoston kanslia

Markku Nenonen, pääsihteeri, julkisen hallinnon tietohallinnon neuvottelukunta JUHTA, sisäasiainministeriö

Paaso Pia, hankepäällikkö, sisäasiainministeriö

Toiminnan kuvaus

Työryhmä asetettiin valmistelemaan kuntien tietohallintoyhteistyötä vahvistavan toimijan (KuntaIT) perustamista. Ryhmän tavoitteena oli laatia konkreettinen esitys asiasta 30.12.2005 mennessä. Työryhmän tuli työssään arvioida myös julkisen hallinnon tietohallinnon neuvottelukunnan JUHTAn rooliin ja toimintaan tarvittavia muutoksia, julkiset palvelut verkkoon eli JUPA-hankkeen toiminnan ja tulosten kytkentää perustettavaan KuntaIT-toimijaan sekä kytkentöjä kunta- ja palvelurakennemuutokseen eli Paras-hankkeeseen ja valtion tietohallinnon uudistamiseen eli ValtIT-hankkeeseen.

TIETOYHTEISKUNTAKEHITYKSEN YHTEISTEN MENETTELYTAPOJEN JA KOORDINOINNIN KEHITTÄMINEN OPETUSTOIMESSA -TYÖRYHMÄ (OPETUSTIME)

Toimikausi

Valtioneuvoston kanslia asetti 30.11.2006 työryhmän valmistelemaan esitystä opetustoimen tietoyhteiskuntakehityksen sekä tieto- ja viestintäteknikan hyödyntämisen kannalta keskeistä toimenpiteistä. Työryhmän tuli luovuttaa tietoyhteiskuntaohjelman ministeriryhmälle toimenpide-esityksensä 24.2.2007 mennessä. Työryhmä pyysi 2.3.2007 valtioneuvoston kanslialta työlle jatkoaikaa 30.3.2007 asti.

Jäsenet

Puheenjohtaja

Timo Lankinen, yksikön päällikkö, ammatillisen koulutuksen yksikkö, opetusministeriö

Marja Kylämä, opetusneuvos, opetusministeriö, varapuheenjohtaja

Veronica Granö-Suomalainen, utbildningsombudsman, Svenska Kulturfonden

Katrina Harjuhahto-Madetoja, ohjelmajohtaja, tietoyhteiskuntaohjelma

Antti Holmroos, IT-johtaja, KuntaIT-yksikkö, sisäasiainministeriö

Liisa Huovinen, johtaja, Mediakeskus, Helsingin kaupungin opetusvirasto

Kimmo Huttu, opettaja, Kuusamon kaupunki

Leena Joensivu, yksikönjohtaja, Tampereen sosiaali- ja terveysalan opisto

Erja Nokkanen, opetusneuvos, Opetushallitus

Pasi Silander, erityistutkija, eLearning Centre, Hämeen ammattikorkeakoulu

Arto Sulonen, hallitusneuvos, kuntaosasto, sisäasiainministeriö

Inkeri Toikka, erityisasiantuntija, Suomen Kuntaliitto

Sihteeristö

Tuomo Ahjokannas, projektipäällikkö, Valtiokonttori

Jaana Kaakkola, tietoasiantuntija, tietoyhteiskuntaohjelma, valtioneuvoston kanslia

Tuulikki Koski, erikoissuunnittelija, opetusministeriö

Markku Nenonen, pääsihteeri, julkisen hallinnon tietohallinnon neuvottelukunta JUHTA, sisäasiainministeriö

Työryhmän tukena ulkopuolisena konsulttina toimi MentorIT FCG Oy.

Toiminnan kuvaus

OpetusTIME-työryhmän tehtävänä oli tunnistaa opetustoimessa tietoyhteiskuntakehityksen sekä tieto- ja viestintäteknikan hyödyntämisen kannalta keskeiset ohjauksen sekä yhteisten ratkaisujen ja arkkitehtuurien tarpeet, alueet ja rajaukset. Työryhmän tehtävänä oli lisäksi määrittellä ne alueet, joilla tarvitaan kansallista arkkitehtuuria, kansallisia ratkaisuja ja kansallista ohjausta, sekä ne vastuuorganisaatiot, jotka jatkossa vastaavat tämän osa-alueen kehityksestä.

KANSALLISEN TIETOYHTEISKUNTASTRATEGIAN VALMISTELUHANKKEEN JOHTORYHMÄ

Toimikausi

Valtioneuvoston kanslia asetti 23.2.2006 kansallisen tietoyhteiskuntastrategian valmisteluhankkeen johtoryhmän ajalle 27.2.–30.9.2006.

Jäsenet

SUPPEA KOKOONPANO

Puheenjohtaja

Katrina Harjuhahto-Madetoja, ohjelmajohtaja, valtioneuvoston kanslia

Jäsenet

Timo Kietäväinen, varatoimitusjohtaja, Suomen Kuntaliitto

Veli-Matti Mattila, toimitusjohtaja, Elisa Oyj

Kerstin Rinne, johtaja, SanomaWSOY Oyj

Eero Silvennoinen, teknologiajohtaja, Teknologian tutkimuskeskus Tekes

Vappu Taipale, pääjohtaja, Sosiaali- ja terveystieteiden tutkimus- ja tutkimuskeskus Stakes

Veijo Turunen, asiantuntija, Elinkeinoelämän keskusliitto EK

Tarja Virkala, toimitusjohtaja, Tietoalojen liitto ry

Sihteeri

Ville-Veikko Ahonen, suunnittelija, valtioneuvoston kanslia

LAAJA KOKOONPANO (EDELLÄ MAINITTUJEN HENKILÖIDEN LISÄKSI)

Jäsenet

Raijo Aarnio, tietosuojavaltuutettu, Tietosuojavaltuutetun toimisto

Martin Andersson, apulaisjohtaja, Viestintävirasto

Ritva Elonen, tietoyhteiskuntajohtaja, TietoEnator Oyj

Jorma Huuhtanen, pääjohtaja, Kansaneläkelaitos

Jouni Keronen, tietohallintojohtaja, Fortum Oyj

Matti Korkeela, kehittämisjohtaja, Osuuspankkikeskus

Markku Markkula, valtuuston varapuheenjohtaja, Tekniikan Akateemisten Liitto TEK

Aatto J. Repo, toiminnanjohtaja, Tietoyhteiskunnan tutkimuskeskus Tieke ry

Risto Suominen, johtaja, Suomen Yrittäjät ry

Reijo Svento, toimitusjohtaja, Tietoliikenteen ja tietotekniikan keskusliitto FiCom ry

Jarmo Viteli, professori, Tampereen yliopisto

Toiminnan kuvaus

Kansallisen tietoyhteiskuntastrategian johtoryhmän tehtävinä olivat:

- strategiatyön päälinjauksien hyväksyminen
- strategian valmistelun ja projektiryhmän toiminnan ohjaaminen
- projektiryhmän tuottaman dokumentaation käsitteleminen ja hyväksyminen

- strategiadokumenttien kommentointi
- toimenpide-esitysten priorisointi
- kärkihankkeiden määrittely

Kansallisen tietoyhteiskuntastrategian johtoryhmä raportoi toiminnastaan tietoyhteiskuntaohjelman ministeriryhmälle ja tietoyhteiskuntaneuvostolle.

KANSALLISEN TIETOYHTEISKUNTASTRATEGIAN VALMISTELUHANKKEEN PROJEKTIRYHMÄ

Toimikausi

Valtioneuvoston kanslia asetti 14.3.2006 kansallisen tietoyhteiskuntastrategian valmisteluhankkeen projektiryhmän. Määräaika oli 30.9.2006 asti.

Jäsenet

Puheenjohtaja

Ville-Veikko Ahonen, suunnittelija, valtioneuvoston kanslia

Jäsenet

Päivi Antikainen, neuvotteleva virkamies, liikenne- ja viestintäministeriö

Antti Eskola, kaupallinen neuvos, kauppa- ja teollisuusministeriö

Susanna Hyvärinen, suunnittelija, valtioneuvoston kanslia, varapuheenjohtaja

Annakaisa Iivari, projektipäällikkö, sosiaali- ja terveysministeriö

Jouni Kangasniemi, kehittämisspäällikkö, opetusministeriö

Marja Kylämä, opetusneuvos, opetusministeriö

Jaana Lappi, ylitarkastaja, kauppa- ja teollisuusministeriö

Markku Nenonen, pääsihteeri, julkisen hallinnon tietohallinnon neuvottelukunta JUHTA, sisäasiainministeriö

Arja Terho, neuvotteleva virkamies, valtiovarainministeriö

Sihteerit

Shirin Namiq, sihteeriharjoittelija, valtioneuvoston kanslia

Mira Teppana, sihteeriharjoittelija, valtioneuvoston kanslia

Projektiryhmän työhön osallistuvat myös hankkeelle valittujen konsulttien Talent Partners Oy ja Turun kauppakorkeakoulun Tulevaisuuden tutkimuskeskuksen nimeämät edustajat.

Toiminnan kuvaus

Kansallisen tietoyhteiskuntastrategian projektiryhmän tehtävinä olivat:

- strategiadokumenttien työstämisestä vastaaminen
- strategiaan liittyvien työpajatilaisuuksien organisoiminen
- strategian julkaisemisesta vastaaminen
- strategian viestinnästä huolehtiminen

Kansallisen tietoyhteiskuntastrategian projektiryhmä raportoi toiminnastaan strategian johtoryhmälle.

LIITE 3 TIETOYHTEISKUNTAOHJELMA.FI-SIVUSTO

Tietoyhteiskuntaohjelman internet-sivusto tietoyhteiskuntaohjelma.fi avattiin toukokuussa 2004. Sivustoa toimitettiin myös englannin- ja ruotsinkielellä. Sivustolla julkaistiin perustietoa ohjelmasta ja neuvostosta, ohjelman raportteja ja julkaisuja, eri ministeriöiden tietoyhteiskunta-aiheisia uutisia, ohjelman toimiston toimittamia uutisia sekä tietoa tietoyhteiskunta-aiheisista tapahtumista. Sivuston päätoimittajina toimivat suunnittelija Päivi Mutanen-Pirttilä ja tietoasiantuntija Jaana Kaakkola. Koko toimiston henkilöstö osallistui aktiivisesti sivuston säännölliseen päivittämiseen.

Sivustolla julkaistiin vuosien 2004–2007 aikana 56 tietoyhteiskuntavaikuttajien kirjoittamaa kolumnia. Kolumneissa käsiteltiin monipuolisesti ajankohtaisia aiheita.

KOLUMNIT JA KOLUMNISTIT 2004–2007

6.5.2004

Matti Vanhanen: Yhdessä maailman parhaaseen suomalaiseen tietoyhteiskuntaan

Tietoyhteiskuntakehitys Suomessa etenee juuri nyt pienin, mutta määrätietoisin askelin. Hallituksen tietoyhteiskuntaohjelman mukaisesti olemme siirtyneet sanoista tekoihin: viemme olemassa olevia hyviä suunnitelmia ja strategioita käytäntöön huomioiden kuitenkin taloudelliset reunaehdot.

Matti Vanhanen
pääministeri

28.5.2004

Eino Hosia: Tietoyhteiskunta kuntien ja kansalaisten varassa

Sisäasiainministeriö pitää alue- ja kuntaministeri Hannes Mannisen mukaan tietoyhteiskuntaohjelmaa tärkeänä ja tervetulleena etappina maamme tietoyhteiskuntakehityksessä, jossa on nyt menossa aiempaa realistisempi ja rauhallisempi vaihe. Hallitus odottaa ohjelmalta tuloksia ja näitä saadakseen ohjelma konkretisoituu ja keskittyy muutamaan tärkeimpään asiaan. Ohjelma pyrkii jalkautumaan kansalaisten ja yritysten arkipäivään.

Eino Hosia
neuvotteleva virkamies
sisäasiainministeriö

14.6.2004

Katrina Harjuhahto-Madetoja: Kesä koittaa tietoyhteiskunnassa

Suomi on alkanut pikku hiljaa vetäytyä kesälomalle, minkä huomaa ainakin puheluiden ja sähköpostin määrän vähenemisenä. Itselläni alkaa olla kohta vuosi takana ohjelmajohtajan pestiä ja olen iloinen siitä, että aikanaan – tamperelaisten kannustuksesta – tätä paikkaa hain. Olen myös kiitollinen siitä, että olen saanut tämän vuoden aikana tutustua niin moneen upeaan ihmiseen, jotka tosissaan tekevät työtä tietoyhteiskunnan – ja koko yhteiskunnan – kehittämisen eteen. Toinen työsuhteeni ohjelmajohtajana päättyy kesäkuun lopussa ja kolmas alkaa heinäkuun alussa.

*Katrina Harjuhahto-Madetoja
ohjelmajohtaja
tietoyhteiskuntaohjelma*

13.8.2004

Ralf Ekebon: Verkottuminen etenee terveydenhuollossakin - epäilyksistä huolimatta

Viime aikoina on useammalta taholta kuulunut huolestuneita kannanottoja siitä, että Suomi tietoyhteiskuntakehityksessä olisi jäämässä johtavista maista jälkeen. Monasti kuulee myös väitettävän, että nimenomaan terveyspalveluiden osalta tilanne tältä osin olisi erityisen heikko. Mielestäni sekä tietoyhteiskunta että terveydenhuolto ovat niin tärkeitä asioita, että keskustelu molemmista eittämättä on tervetullutta. Nyt vain – vakavasti otettavien keskustelijoiden - olisi syytä ankkuroida argumentointiaan hieman paremmin todellisuuteen.

*Ralf Ekebon
projektipäällikkö
sosiaali- ja terveysministeriö*

30.8.2004

Ville-Veikko Ahonen: Parhaita käytäntöjä metsästetään edelleen

Vielä ehtii ilmoittaa käytäntöjä Pääministerin parhaat käytännöt –kilpailuun! Kesän aikana kilpailuun on ilmoitettu paljon hyviä käytäntöjä, mutta ehdokkaita palkittaviksi kaivataan edelleen. Aikaa ilmoittamiselle on 10.9. asti.

Suomi on paitsi tuhansien järvien maa niin myös tuhansien projektien ja pilottien maa. Meillä on käynnissä valtavasti erilaisia hankkeita, pilotteja, ohjelmistokehittelyjä ja hyviä ideoita, joista on vaikea erottaa toteuttamiskelpoisimmat ja idearikkaimmat käytännöt. Toisaalta vaikka käytäntöä jo sovellettaisiinkin sen markkinointi ja levittäminen on usein työn ja tuskan takana. Tietoisuus hyvistä käytännöistä ja niiden käyttöönotto kansalaisten keskuudessa on siis ongelman ydin. Näitä ongelmia parhaiden käytäntöjen palkitseminen yrittää osittain ratkaista.

*Ville-Veikko Ahonen
hallinnollinen avustaja
tietoyhteiskuntaohjelma*

12.9.2004

Heikki Lunnas: Mitä kunnissa tapahtuu jos mitään ei tapahdu?

Suomen Kuntaliiton yhteydessä toimiva ja kunnallisjohtoa edustava tietoyhteisKUNTA-foorumi listasi vuonna 2003 laatimassaan julkilausumassa näkökulmiaan siihen, mitä tapahtuu, jos tieto- ja tietoliikennetekniikan suomat mahdollisuudet jätetään kunnissa lähivuosina hyödyntämättä.

*Heikki Lunnas
kehittämispäällikkö
Suomen Kuntaliitto*

27.9.2004

Antti Leinonen: Itse puuhastelusta yhdessä tekemiseen

Joskus on hyvä pysähtyä miettimään, mikä on hallinnon tehtävä. Suomessa kansa päättää asioista edustuksellisesti, lakeja säätämällä. Hallinto ei hallinnoi kansaa. Kansan tekemien päätösten osalta hallinnolla on vastuu valmistelusta, toteuttamisesta ja toimeenpanosta.

Antti Leinonen

Kirjoittaja toimii nykyisin Hansel Oy:ssä, ICT-palveluiden yksikön päällikkönä. Hän on aiemmin toiminut puolustusministeriössä tietohallintopäällikkönä ja tietoyhteiskuntaohjelmassa aktiivisena valmistelijana ohjelman perustamisesta saakka.

11.10.2004

Kari Kujanen: Sähköinen oikeusprosessi ja digitaalinen oikeussali

Tietoyhteiskuntaohjelman julkishallinnon sähköisen asiointiin kehityskohteina ovat muun muassa sähköisen oikeusprosessin ja asiakaspalvelun kehittäminen ja digitaali- ja videotekniikan käytön edistäminen oikeudenkäynneissä. Sähköisten palveluiden avulla apua oikeusongelmiin voidaan saada aiempaa joutuisammin, monipuolisemmin ja edullisemmin.

Kari Kujanen

*tietohallintojohtaja
oikeusministeriö*

25.10.2004

Ritva-Sini Merilampi: Mediakasvatuksella kehitetään kansalaistaitoja

Vastaukset elävät aikansa, kysymykset tulevat yhä uudestaan. Niin myös mediakasvatuksessa: kysymys "minän ja maailman" välisen suhteen luomisesta on aina ajankohtainen. Millaisista elementeistä tietoyhteiskunnan kansalaisuus koostuu; miten olla ja elää tietoyhteiskunnassa? Olisiko mediakasvatuksella siinä jokin rooli?

Ritva-Sini Merilampi

*opetusneuvos
opetusministeriö*

8.11.2004

Juhani Korhonen: Miten brittihallinto on käynyt kiinni tietoyhteiskuntaan

Iso-Britannia ei ole keikkunut tietoyhteiskuntarankkausten kärkisijoilla. Yleensä se on ollut tunnetumpien kärkimaiden, kuten Kanadan, USAn, Singaporen ja Pohjois-maiden, jäljessä. Viimeisimmässä Accenturen raportissakin UK oli sähköisessä hallinnossa tippunut jo jaetulle 9:nnele sijalle. Silti Britannia tarjoaa kiinnostavan kohteen tarkastella tietoyhteiskuntaponnistuksia.

Juhani Korhonen

*neuvotteleva virkamies
valtiovarainministeriö*

Kirjoittaja työskentelee neuvottelevana virkamiehenä valtiovarainministeriön hallinnon kehittämisostolla. Hän oli puoli vuotta virkamiesvaihdossa Office of the e-Envoyssa, josta oli pari vuotta aiemmin kollega vastavuoroisesti virkamiesvaihdossa valtiovarainministeriössä.

22.11.2004

Pia Paaso: Askel kohti konkretiaa

Tietoyhteiskuntaohjelmaan kuuluvaan Julkiset palvelut verkkoon (JUPA) -hankkeeseen valitut palvelukokonaisuudet on nyt määritelty ja prosessit mallinnettu. Tämä merkitsee askelta kohti konkretiaa, kohti sähköisiä palveluita, joita hankkeessa halutaan saada aikaan ensi vuoden loppuun mennessä kansalaisten käyttöön.

*Pia Paaso
sisäasiainministeriö
hankepäällikkö
Julkiset palvelut verkkoon (JUPA) –hanke*

18.1.2005

Katrina Harjuhahto-Madetoja: Yhteisvastuuta ja yhteistyötä

Viime aikojen tapahtumat ovat jälleen osoittaneet, että eteenpäin päästään parhaiten yhteistyöllä. Valtion tietohallintoa lujitetaan yhtenäisellä ohjauksella ja organisoinnilla ja myös kuntien ja valtion tietohallinnon yhteentoimivuutta parannetaan. Kokonaan uusia sisältöjä käsitteet yhteistyö ja yhteisvastuu ovat saaneet Aasian kriisin myötä.

*Katrina Harjuhahto-Madetoja
ohjelmajohtaja
tietoyhteiskuntaohjelma*

31.1.2005

Juha Aromaa: Älä jätä lasta opettelemaan yksin

Käyn silloin tällöin koulussa puhumassa internetin käytöstä sekä lapsille että vanhemmille. Kerran kysyin luokassa peruskoulun eka- ja tokaluokkalaisilta, kuka on käynyt internetissä. Kolmisenkymmentä pientä kättä nousi heti. Vain yksi tyttö ei viitannut. Muutaman pienen tarkistuskysymyksen jälkeen vaikutti jopa siltä, että lapset olivat ymmärtäneet, mitä olin kysynyt. Todennäköisesti näistä vesseleistä lähes kaikki todella olivat päässeet tutustumaan tietoyhteiskunnan todellisuuteen verkossa.

*Juha Aromaa
viestintäpäällikkö
Mannerheimin Lastensuojeluliitto*

16.2.2005

Päivi Mutanen-Pirttilä: Mitä tietoyhteiskunnasta pitäisi raportoida?

Tietoyhteiskuntaneuvoston ensimmäinen raportti julkistettiin tiistaina helmikuun 15. päivänä. Opus on yli satasivuinen paketti täynnä isoja ja pieniä yksityiskohtia tietoyhteiskunnan kehittämisestä – sen lähimenneisyydestä ja tulevaisuudenkuvista. Raportin useissa kohdissa nousee esiin tietoyhteiskunnan levittäytyminen monia erilaisia ihmisryhmiä koskevaksi asiaksi. Tieto- ja viestintäteknikkaa osataan ja halutaan käyttää hyödyksi arkipäivässä. Itse käsite on myös saanut aikaisempaa monipuolisempia sisältöjä ja viittaa nyt ennemminkin ihmisten toimintaan kuin tekniikkaan.

*Päivi Mutanen-Pirttilä
suunnittelija
tietoyhteiskuntaohjelman toimisto*

28.2.2005

Matti Salmenperä: Työn muutos ja lisäarvon löytäminen

Mitä on tapahtunut työlle? Professori Juha Siltalan mielestä työlle on käynyt huonosti. Työltä on viety henki ja jäljelle on jäänyt vain ankeita, stressaavia pakkoliikkeitä ja asiakasohjautuvien suoritteiden mekaanisesti laatuohjattua tuottamista. Asiakkaita on keksitty sinnekin, missä niitä ei ole ja asiakkaita on tehty niistäkin, jotka eivät asiakkaiksi halua. Samalla työ, joka jo ehdittiin nähdä sekä sisäisen että ulkoisen hyvinvoinnin lähteenä, on kääntynyt näitä tarkoituseriään vastaan. Siltalan kuva on karrikatyyri, mutta antaa kyllä aihetta vakavaan huoleen.

*Matti Salmenperä
johtaja
työministeriö*

15.3.2005

Vappu Taipale: Hyvinvointivaltio on suuren luokan sosiaalinen innovaatio

Suomi on viime aikoina saanut kunniaa ja mainetta sijoittumisillaan globaaleissa ranking-listoissa. World Economic Forumin arvioinnissa sijoituimme maailman kilpailukykyisimmäksi taloudeksi sekä vuonna 2003 että vuonna 2004. Saman foorumin tuorein ympäristövertailu helmikuussa 2005 osoitti, että Suomi on ykkönen ympäristövertailussa, jossa käytetään kestävän kehityksen indeksiä ESI:ä. OECD- maiden PISA- tutkimuksissa koululaisemme ovat olleet kärjessä oppimistuloksillaan sekä lukemisessa että matemaattisissa aineissa. Miten tällainen on mahdollista? Taustalla on suuren luokan sosiaalinen innovaatio, jota nimitetään pohjoismaiseksi hyvinvointivaltioksi.

*Vappu Taipale
pääjohtaja
Stakes
tietoyhteiskuntaneuvoston jäsen*

29.3.2005

Raimo Vaalasranta: Käytännön kokemuksia liiketoiminnan sähköistämisestä

Helmikuussa 2005 julkaistussa Tietoyhteiskuntaneuvoston raportissa "Tulevaisuuden verkottuva Suomi", liiketoiminnan sähköistymistä tarkastellaan kolmesta näkökulmasta: teknologian kehitys, liiketoiminnan kehitys ja organisaatioiden kypsyys omaksua sähköisen liiketoiminnan käytäntöjä. Raportissa todetaan, että lähes kaikilla suomalaisilla yrityksillä on tekninen valmius käyttää liiketoiminnan sähköistymisen palveluita. Tekniikka ja infrastruktuuri eivät siis enää ole esteenä liiketoiminnan sähköistymiselle.

*Raimo Vaalasranta
toimitusjohtaja
ProCountor International Oy*

12.4.2005

Juhani Tikkanen: Asiakirjan digitaalinen elinkaari vaatii suunnittelua

Kansallisarkistossa säilytettävä vanhin asiakirja on vuodelta 1316. Se on säilynyt läpi vuosisatojen ja historian myllerrysten osin sattumalta, mutta ennen kaikkea tietoisten säilyttämiseen tähtäävien toimenpiteiden seurauksena. Mikäli aikajänne, jonka tuo yksittäinen meidän päiviimme säilynyt asiakirja – kuningas Birgerin suojeluskirje Karjalan naisille - ulotetaan tulevaisuuteen, olemme vuodessa 2694. Voivatko oman aikamme digitaaliset asiakirjat säilyä yhtä pitkän ajanjakson?

*Juhani Tikkanen
yksikön johtaja
Kansallisarkisto, Asiakirjahallintoyksikkö*

26.4.2005

Tapio Varis: E-oppimisen Suomi maailmalla

Olin isäntänä kymmenhenkisen brasilialaisvaltuuskunnan vieraillessa Suomessa ja tutustuesssa suomalaisen tietoyhteiskunnan tilaan. Brasilia on suurvalta, jonka kaikkinaisen merkitys globalisoituvassa maailmassa on noususuunnassa. Suomalaisten taito ja osaaminen kiinnostaa. Erityisesti maahan haluttaisiin nyt ammatillista osaamista, soveltavaa teknologiaa sekä yritysyhteistyötä.

*Tapio Varis
Kirjoittaja on mediakasvatuksen professori ja globaalien e-oppimisen Unesco-professori Tampereen yliopistossa*

10.5.2005

Marketta Kokkonen: Julkisen hallinnon yhteistyö tiivistyy

KuntaTIME –työryhmä esittää pääministerille jättämässään väliraportissaan niin kuntien kuin koko julkisen hallinnonkin yhteistyön tiivistämistä konkreettisilla hankkeilla. Hankkeet ulottuvat sosiaali- ja terveystoimen yhteisistä tietojärjestelmistä ja hankintaprosessien yhdenmukaistamisesta yhteisiin hallinnon sähköisiin arkistoihin ja julkisen hallinnon tietohallinnon ohjaukselleihin.

*Marketta Kokkonen
kaupunginjohtaja
Espoon kaupunki
KuntaTIME-työryhmän puheenjohtaja*

24.5.2005

Raili Mäkitalo: Asiakas ja euro konsultiksi?

Hallitus toteaa maaliskuisessa valtiontalouden kehyspäätöksessä, että julkisten menojen arviointua nopeampi kasvuvauhti on vakavin haaste koko kansantalouden vakaudelle. Mistä apua julkissektorin kasvaviin kustannuksiin ja huonoon tuottavuuteen?

*Raili Mäkitalo
TEHO-TIVI -työryhmän jäsen
neuvotteleva virkamies
valtiovarainministeriö*

7.6.2005

Olli-Pekka Heinonen: Rahoitusmallien erot monipuolistavat suomalaisen tv-tarjonnan

Video on demand, nauhattomuus, tosi-tv, tallentavat kovalevyt, mobiili-tv, HDTV, interaktiivisuus... kaikki avainsanoja, jotka ovat voimakkaammin viimeisen kahden vuoden aikana kiinnittyneet tv:n kehitykseen. Tv-maisema on muuttunut ja on edelleen muuttumassa rajusti. Suomalainen lineaarisesti kehittynyt tv-toiminta juhlii 50-vuotista taivaltaan historiansa suurimpien epäjatkuvuuksien keskellä.

*Olli-Pekka Heinonen
televisiotoiminnan johtaja
YLE, Televisiotoimiala
tietoyhteiskuntaneuvoston jäsen*

21.6.2005

Tarja Virmala: Johtaminen vaikeutuu

Maailma on muuttunut viimeisen 50 vuoden aikana enemmän kuin koskaan aiemmin. Muutosta on johtanut teknologian murros. Radio yleistyi vajaan 40 vuodessa, televisio reilussa 15:ssä. Matkapuhelin ja internetin läpilyöntiin tarvittiin vain viisi vuotta.

Ihminenkin on muuttunut. Hän on edelleen ihminen, mutta hän on erilainen. Siksi häntä on myös johdettava eri tavalla kuin ennen. Sivistys on levinnyt ja valistusta on kaikkialla. Esimies ei enää tunne työntekijöidensä töitä. Työntekijä on monessa asiassa esimiästään viisaampi.

*Tarja Virmala
toimitusjohtaja
Tietoalojen liitto ry
tietoyhteiskuntaneuvoston jäsen*

8.8.2005

Ismo Silvo: Häviääkö digi-viestinnästä aika?

Kuinka usein olemmekaan kohdanneet tokaisun, että digitaalisuus muuttaa kaiken sykkeeksi, aikajänteen lyhyeksi, kokemukset hektisiksi. Viestintä ja elämykset lyhenevät ja reaaliaikaisuus, historiattomuus valtaa kokemuskentän, ajan kaari ja sen hallinta katoavat. Yksi digitalisoituvan yhteiskunnan usein pelätty epäterve piirre, jopa kauhukuva, on juuri tämä ajan ja perspektiivin katoaminen.

*Ismo Silvo
ohjelmajohtaja
Yleisradio TV 1
tietoyhteiskuntaneuvoston tietoliikenneyhteydet ja digitaalinen televisiotoiminta -jaoston jäsen*

23.8.2005

Marja-Liisa Viherä: Viestintä uusiksi

Olen tohkeissani. Kesän Berlusconi-ruokakeskustelu, SlowFood-kirjan lukeminen, upeiden luomukananmunien löytyminen, esitelmän Animalista kuunteleminen ja kuorrotuksena Podcasting-radioon tutustuminen on saanut pääni pyörryksiin.

Miksi? Mikä tässä nyt on niin tohkeuttavaa? Kysymys on pitkälti tiedon saamisesta ja arvoista. Kysymys on lähiruoasta, ruoan arvostuksesta, eläinten arvostuksesta, vertaisviestinnästä ja tutkivasta journalismista sekä median merkityksestä. Viime kädessä on kysymys myös siitä, vastaavatko erilaiset viestintäratkaisut kansalaisten arjen tarpeisiin.

Marja-Liisa Viherä

kansalaisten tietoyhteiskuntavalmiudet -jaoston puheenjohtaja

6.9.2005

Katrina Harjuhahto-Madetoja: Tarttukaamme hetkeen

Se on koittanut. Se on nyt. Se on tässä. Nimittäin momentum sille, että julkishallinto puhalttaa tietoyhteiskunta-asioissa yhteen hiileen. Tavoitteena on tiivistää selkeästi tietoyhteiskunta- ja tietohallintoyhteistyötä niin valtionhallinnon ja kuntasektorin sisällä kuin koko julkishallinnon tasolla; ja samalla myös yhteiskunnan muiden toimijoiden kanssa.

Katrina Harjuhahto-Madetoja

ohjelmajohtaja

tietoyhteiskuntaohjelma

20.9.2005

Maria Repo: Suomi verkossa -koulutus pyörii jo

Suomi verkossa -kampanjan koulutukset ovat lähteneet käyntiin. Suomi verkossa -teemaviikkoa vietetään 7.-11.11.2005, jolloin kirjastoissa ja yhteispalvelupisteissä annetaan kansalaisille opatusta sähköiseen asiointiin ja -palvelujen käyttöön. Henkilökunta valmistautuu kansalaisten kysymyksiin yhteensä 23 koulutustilaisuudessa ympäri Suomea.

Maria Repo

Kohtaamispaikka@lasipalatsin suunnittelija

Suomi verkossa -koulutusten tuottaja

3.10.2005

Juhani Pekkola: Missä, missä kukat on?

Hyvään hippiaikaan laulettiin: "Missä, missä kukat on, tullut kesä on. Kukkaset on kadonneet. Tiedätkö syyn?" Globalisaation edetessä luemme - ilman säveliä - työelämän otsikoita: "Lakko, sulkku, yt-neuvottelu, irtisanominen, lomautus, työvoimakustannus..." ilman lisäystä: "tiedätkö syyn?"

Kyllä, kyllä, tiedämme, että hyvä uutinen on huono uutinen. Jäämme kuitenkin paitsi viesteistä, jotka kertoisivat työllistymisestä, innovaatioista, kannattavuudesta ja yhteistyöhengestä. Eikö menestystä löydy? Eivätkö työmailla kukkaset kasva?

Juhani Pekkola

FT, Dosentti

tietoyhteiskuntaneuvoston työelämäjaoston sihteeri ja projektipäällikkö työministeriössä

19.10.2005

Veikko Syyrakki: Vauhtia sähköiseen asiointiin

Tieto- ja viestintäteknikka valtaa arkielämäämme hurjalla sykkeellä. Määrä kasvaa vauhdilla ja uusia oivalluksia syntyy päivittäin. Julkisen puolen hajautetuilla resursseilla ei juurikaan ole pystytty vastaamaan haasteisiin, joita kansalaiset oikeutetusti asettavat.

Veikko Syyrakki

julkishallinnon sähköinen asiointi -jaoston puheenjohtaja

1.11.2005

Markku Äärimaa: Visio tietoyhteiskunnasta sosiaali- ja terveysalalla

Monet ovat nähneet tietotekniikan Euroopan pelastajana, siitä on toivottu lääkettä joka parantaa euroskleroosiksi nimetyn taudin. Lissabonissa vuonna 2000 hyväksytyyn strategian mukaisesti Euroopasta piti tehdä maailman kilpailukykyisin alue vuoteen 2010 mennessä. Informaatioteknologian laajan käyttöönoton lisäksi palveluiden ostamisen ja tarjoamisen tieltä tuli raivata loputkin esteet.

Markku Äärimaa

tietoyhteiskuntaneuvoston sosiaali- ja terveydenhuoltojaoston jäsen

16.11.2005

Heli Salmi: Sähköisen laskutuksen pykälä meillä ja muualla

Mitä enemmän tutustuu muiden EU-maiden lainsäädäntöön, sitä onnellisemmaksi tulee siitä, että saa toimia Suomessa. Kovin moneen lainsäädännön alaan ei tietysti yksi ihminen törmää, ehkä onneksi näin. Sähköisessä laskutuksessa viime vuodet on pinnalla ollut EU:n arvonlisäverodirektiivi* ja sen pohjalta toteutetut kansalliset lainsäädännön muutokset.

Heli Salmi

Coordinator (Expert Services)

Elma Electronic Trading

Kirjoittaja on Sähköinen liiketoiminta, sähköiset palvelut ja sisällöt -jaoston jäsen

29.11.2005

Eero Silvennoinen: Oppimisen verkosto tulevaisuuden innovaatioyhteiskunnan tukena

Suomen tulevaisuuden kilpailukyvyyn eräs keskeinen ydin voisi olla hyvin johdettu ja resursoitu avoin oppimisen, opetuksen ja yhdessä tekemisen verkosto. Oleellisesti kysymys on laajasta yhteistyöstä esimerkiksi osaamiskeskitymissä, yliopistoissa, ammattikorkeakouluissa ja yrityksissä työskentelevien henkilöiden välillä.

Eero Silvennoinen

Tekesin teknologiajohtaja

tietoyhteiskuntaneuvoston koulutus, tutkimus ja tuotekehitys -jaoston puheenjohtaja

13.12.2005

Heikki Mäenpää: Kaukana kotoa nousevan auringon maa

Erilaisten vuosipäivien avulla voimme nostaa esille monia asioita. Usein ne kuitenkin unohtuvat uusien vuosipäivien tullessa tilalle. Marraskuussa 2004 vierailin Hiroshiman atomipommimuseossa. Museon vieraskirjan luona kävijöitä pyydettiin kirjoittamaan tunnoistansa. Kokemastani hiljentyneenä huomasin, etten pystynyt kirjoittamaan riviäkään.

Heikki Mäenpää
erikoissuunnittelija
ABC-IT Monimediatuottaja
Kangasalan Sivistyskeskus

10.1.2006

Ville Saarikoski: Rajat, yhteentoimivuus ja tulevaisuuden tietoyhteiskunta

Rajojen ylittäminen on aina opettavaista. Mielenkiintoisin kansallisvaltioiden rajanylityskokeus syntyi Japanissa 90-luvulla asuessamme. Japaniin palatessamme passiviranomainen huomasi, ettei meillä ollut passissamme maastapoistumisleimaa.

Prosessien luvatussa maassa tämä oli aiheuttaa valtavan sekaannuksen ja raskaan byrokraatia- ja laatupiirikoneiston käynnistämisen – siis meille viattomille prosessiin joutuneille tuntien odotuksen. Tilanteesta meidät pelasti useamman rajavartijan kollegiaalinen ja rationaalinen pohdiskelu, joka päättyi toteamaan: "kun ette kerta ole maasta poistuneet, niin siirtykää takaisin maahan". Näin tehtyämme oli kaikki myös prosessin silmissä välittömästi kunnossa. Onneksi ei japanilaisprosessi vielä silloin ollut yhteentoiminnassa suomalaisen vastaavan kanssa – Suomessa käyntiä Japanista poistumatta ei olisi selittänyt mikään.

Ville Saarikoski
erityisasiantuntija
TIEKE Tietoyhteiskunnan kehittämiskeskus

24.1.2006

Katrina Harjuhahto-Madetoja: Viimeistä vuotta viedään – tiedossa toimeenpanoa ja tulevaisuuden visiointia

Ohjelmajohtaja Katrina Harjuhahto-Madetoja kertoo kolumnissaan ajankohtaisista tietoyhteiskuntaohjelman asioista ja viimeisen toimintavuoden tehtävistä. Viimeistä vuotta viedään, mutta paljon tulee vielä tapahtumaan!

Katrina Harjuhahto-Madetoja
ohjelmajohtaja
tietoyhteiskuntaohjelman toimisto

7.2.2006

Päivi Mutanen-Pirttilä: Arki on muutoksista hankalin

Tieto- ja viestintäteknikan järkevällä käytöllä voidaan parantaa toiminnan tuottavuutta, tehokkuutta, tuloksellisuutta, taloudellisuutta, kannattavuutta tai vaikuttavuutta – termi vaihtuu sen mukaan, mistä näkökulmasta asiaa tarkastellaan ja mitä tuotetaan. Väite sinänsä on laajalti hyväksytty. Teoriassa.

Päivi Mutanen-Pirttilä
tiedottaja, tietoyhteiskuntaneuvoston toisen raportin tuottaja
valtioneuvoston viestintäyksikkö

21.2.2006

Sinikka Mustakari: Parhaat käytännöt kunniaan

Parhaiden käytäntöjen etsintä alkoi jälleen tiistaina 7. helmikuuta, kun pääministeri avasi jo toisen Pääministerin parhaat käytännöt -kilpailun. Ensimmäisen kerran parhaita käytäntöjä etsittiin ja palkittiin vuonna 2004. Tuolloin kilpailu saavutti huiman suosion, ja keräsi yli 260 käytäntöä kilpailemaan parhaat käytännöt -palkinnoista.

Sinikka Mustakari

*taloussuunnittelija, Parhaat käytännöt -kilpailun koordinaattori
tietoyhteiskuntaohjelman toimisto*

7.3.2006

Leena Honka: Hyppy tulevaisuuteen

Koko valtionhallinnon tietohallintotoiminnassa toimii tällä hetkellä noin 4000 päätoimista henkilöä. Vuosikustannukset ovat noin 600 milj. euroa. Näillä resursseilla on tehty monia hyviä ratkaisuja ja kansainvälisestikin hienoja juttuja, kuten esim. perusrekisterit ja automatisoitu väestölaskenta. Toimimme kuitenkin erittäin hajanaisesti. Useimmat ratkaisut ja palvelut tuotetaan edelleen virastossa, ministeriössä tai hallinnonalan sisällä "siilomaisesti".

Leena Honka

*valtion IT-johtaja
valtion IT-toiminnan johtamisyksikkö, valtiovarainministeriö*

21.3.2006

Seppo Niemelä: Luottamus syntyy osallistumisesta

Kuuntelin äskeistä hallinnon kehittämisseminaaria yrittäen ymmärtää, mikä osuus kansalaisille hallinnossa tätä nykyä annetaan. Yksi puhuja käytti sanaa kerran, mutta sekin osoittautui vahingoksi. Mies korjasi kansalaisen heti asiakkaaksi.

Tähän tiivistyi surullinen ajankuva. Joka ei sitä usko, lukekoon hallinnon kehittämisen selonteon. Se betonoi kansalaisista vieraantuneen hallinnon itseriittoisuuden.

Seppo Niemelä

*ohjelmajohtaja
kansalaisvaikuttamisen politiikkaohjelma, oikeusministeriö*

4.4.2006

Pia Paaso: Onnistumisen iloa sähköisten palveluiden rakentamisessa

Kaksi vuotta menee nopeasti. Helmikuussa 2004 aloitin sisäasiainministeriössä Julkiset palvelut verkkoon (JUPA) -hankkeen vetäjänä. Sähköisiä asiointipalveluita lähdettiin rakentamaan aivan uusista lähtökohdista, prosesseja ja toimintamalleja kehittämällä.

Kolumnin kirjoittaja Pia Paaso toimi sisäasiainministeriössä JUPA-hankkeen ja KuntaIT-hankkeen hankepäällikkönä. Huhtikuussa hän aloitti Tekesissä toimialajohtajana.

18.4.2006

Sirpa Kekkonen: Onko seuraavalla hallituksella politiikkaohjelmia?

Otsikon kysymykseen vastaavat ne, jotka ensi keväänä istuvat hallitusneuvottelupöydässä. Poliitiikkaohjelmien toimintamallia hallituksen työvälineenä kehitetään kuitenkin jo parhaillaan.

Valtioneuvoston kanslian hankkeessa pureudutaan nykyisen hallituksen politiikkaohjelmista saatuihin kokemuksiin. Niiden pohjalta mietitään, mitä vaihtoehtoisia tapoja tulevaisuudessa olisi tukea hallitusohjelman toteuttamista ohjelmajohtamista soveltaen.

Kolumnin kirjoittaja Sirpa Kekkonen on projektipäällikkö valtioneuvoston kansliassa. Hän toimii myös ohjelmajohtamisen kehittämishankkeen pääsihteerinä.

2.5.2006

Susanna Hyvärinen: Tietoyhteiskunta-asiat vahvasti esillä Suomen EU-puheenjohtajakaudella

Suomen historian toinen EU-puheenjohtajakausi lähestyy huimaa vauhtia. Virallisesti puheenjohtajuus alkaa heinäkuun alussa ja jatkuu vuoden 2006 loppuun.

Hyppäsin uutena suunnittelijana tietoyhteiskuntaohjelman pyörteisiin maaliskuun lopussa ja suoraan mm. Suomen EU-puheenjohtajakauden seminaarien valmisteluihin.

Kolumnin kirjoittaja Susanna Hyvärinen toimii suunnittelijana tietoyhteiskuntaohjelman toimistossa.

15.5.2006

Pekka Kantola: Kesätöihin Helsinkiin – KuntaIT-yksikköä kätilöimään

Kevään tulon merkinä perheessäni keskustellaan usein nuortemme kesätöistä. Enpä arvanut, että tänä vuonna onkin minun vuoroni lähteä kesätöihin Helsinkiin.

Kesätyöpaikkanani on viiden kuukauden hankepäällikön tehtävä sisäasianministeriössä. Meidän KuntaIT-hankeeseen osallistuvien tehtävänä on kätilöidä maahan KuntaIT-yksikkö ja sen toiminnot kuntien ja koko julkisen sektorin tietohallinnon yhteistyön tiivistämiseksi.

Pekka Kantola on virkavapaalla Kuusamon kaupungin palvelujohtajan tehtävästä. IT-haasteina Kuusamossa ovat erityisesti tietohallinnon ja ydintoiminnan yhteensovittaminen, tietohallinnon tilaajayhteistyön organisointi sekä asiakaspalvelun kehittäminen tieto- ja viestintätekniikan keinoin.

30.5.2006

Ville-Veikko Ahonen: Aikakone käynnissä

Aikakone on käynnissä – tulevaisuutta valmistellaan uudella tietoyhteiskuntastrategialla!

Hallituksen tietoyhteiskuntaohjelma elää viimeistä toimintavuottaan, mutta ei hätää, sillä perintönä seuraavalle hallitukselle työstetään parhaillaan useiden satojen asiantuntijoiden ja vaikuttajien kanssa uutta kansallista tietoyhteiskuntastrategiaa. Hankkeen projektipäällikölle kiire on osa arkipäivää, sillä strategian on oltava valmis syyskuun 26. päivä, jolloin se julkaistaan osana Helsinki ICT Week -tapahtumaa.

Ville-Veikko Ahonen

Kolumnisti on tietoyhteiskuntaohjelman suunnittelija ja Kansallisen tietoyhteiskuntastrategian projektipäällikkö.

12.6.2006

Katrina Harjuhahto-Madetoja: Satua vai totta

Olipa kerran hallitus, joka halusi tehostaa hallitusohjelmansa toimeenpanoa, joten se otti käyttöön uuden johtamismallin ja käynnisti neljä poikkihallinnollista politiikkaohjelmaa.

Katrina Harjuhahto-Madetoja on tietoyhteiskuntaohjelman ohjelmajohtaja.

30.8.2006

Janne Mustonen: Mobiiliteknologian hyödyntäminen julkisella sektorilla

GSM, GPRS, EDGE, 3G, WLAN, HSDPA, UMA, Flash, S60, S80, S90, Bluetooth, RFID, NFC, GPS, Citrix, RSS, Web, WAP,...

... Sovellukset, Softat, Midletit, Applikaatiot, Vpn, Apn, Tunnelit, Palomuurit, Mobiilivarmenne ja VeTuMa.

Siinä peruselementit julkisen sektorin mobiilipalvelujen kehittäjälle. Nämä teknologiset termit vilisevät päivittäin uutisissa ja sanomalehtien sivuilla ja saattavat aiheuttaa ärsytystä, ahdistusta, vihastusta, jopa ihastustakin.

Mainitut teknologiat tarjoavat kuitenkin lukemattoman määrän vielä oivaltamattomia mahdollisuuksia. Kun yhdistetään tarpeellinen määrä yllä mainittuja teknologioita, palvelutuotannosta vastaava substanssiosaaja sekä ratkaisun toteuttaja, saadaan aikaiseksi palveluprosessia tehostavia tai jopa oikaisevia innovatiivisia sovelluksia.

Janne Mustonen

Kirjoittaja toimii Oulu Innovaatioympäristö -hankkeen ja SmartTouch-hankkeen projektipäällikkönä sekä hallituksen tietoyhteiskuntaohjelman 7 suurimman kaupungin mobiilityöryhmän puheenjohtajana.

11.9.2006

Reijo Aarnio: Tietosuojastako vientituote?

Surffaillessani hiljattain ulkoministeriön kotisivuilla jouduin sattumalta sivulle, jossa esiteltiin avoimia työpaikkoja. Siellä törmäsin ilmoitukseen, jolla haettiin tietoyhteiskunta-asiantuntijaa Pretoriaan, joka tietääkseni on Etelä-Afrikassa.

Tosiaankin – Etelä-Afrikkaan. Tehtävänkuvaan kuuluu eteläisen Afrikan alueen tietoyhteiskunta- ja tiede- ja teknologiakehityksen analysointi osana alueen taloudellista ja sosiaalista kehitystä.

Tietoyhteiskunnan erottamaton osa on tietosuoja, sillä todetaanhan hallitusohjelmassakin, että kansalaisten ja yritysten luottamusta tietoyhteiskunnan palveluihin edistetään tietosuoja parantamalla. Tästä ajatuksesta olen ylpeä.

Kolumnin kirjoittaja Reijo Aarnio toimii tietosuojavaikuttajana.

25.9.2006

Jaana Kaakkola: Korea tietoyhteiskunta - vai karu?

Vietin loppukesällä viikon Etelä-Koreassa. Monet pitävät korealaista tietoyhteiskuntaa meitä edistyneempänä. Erityisesti mobiilisuus ja paljon puhuttu ubiikki ovat herättäneet jonkinlaista kateutta.

Jaana Kaakkola

Kolumnisti toimii tietoasiantuntijana tietoyhteiskuntaohjelman toimistossa ja osallistui kansainväliseen kongressiin Koreassa elokuun lopussa.

9.10.2006

Pertti Hölttä: Kohti palvelu- ja käyttäjäkeskeistä sähköistä markkinaa?

Monet tieto- ja viestintäteknologian (ICT) kehitystä kuvaavat esitykset ja linjaukset ovat korostaneet merkittävää yhteiskunnallista muutosta, jossa olemme siirtymässä teknologiavetoisesta tietoyhteiskunnasta kohti palvelu- ja yksilökeskeistä tietoyhteiskuntaa.

Kolumnin kirjoittaja Pertti Hölttä vastaa Elisa Oyj:n tutkimusyhteistyöstä. Dimes ry:ssä hän johtaa Service Oriented Systems -ohjelmaa.

24.10.2006

Markku Nenonen: KuntaFenix - yhteisiä toimintamalleja ja IT-palveluita

Tietoyhteiskuntaohjelman ja Tekesin välillä käynnistyi syksyllä 2005 yhteistyöhanke, jonka tavoitteena on edistää sähköisiä osallistumis- ja asiointipalveluita.

Yhteistyöllä pyritään yhdistämään eri kansallisten tason toimijoiden välistä osaamista ja roolia. Tekes otti prosessin pohjaksi Fenix-teknologiaohjelman.

Kolumnin kirjoittaja Markku Nenonen toimii JUHTAn pääsihteerinä sisäasiainministeriössä.

7.11.2006

Kirsi Niittyinperä: Ubiikkia sisältöä

Olen takertunut sanaan "ubiquitous". Kompuroin ilmaisussa "ubiquitous information society". Haluaisin kulkea kauniisti korkokengissä sen rinnalla, mutta viime kuukaudet olen painanut kurahaalari päällä ubiikkiviidakossa.

Kun kuulin sanan "ubiquitous", se kalskahti korvaani toisaalta tyylikkäänä ja toisaalta tärkelevänä. Käännösohjelma tarjosi käännöksen: kaikkialla läsnäoleva. Ensimmäisenä mieleeni tuli Jumala ja toisena ilma. Kaikkialla läsnä oleva tietoyhteiskunta. Yhteiskunta on kaikkialla läsnä sekin ja joka tapauksessa – meidän elämme siinä. Turhaa ja tarpeellista tietoa on yhteiskunta pullollaan ja erilaiset tekniset ratkaisut ovat itsestään selvä osa arkeamme. Siis mitä uutta?

Kirsi Niittyinperä on Tuotos ry:n toiminnanjohtaja. Tuotos on av- ja elokuvatuottajien tekijänoikeusyhdistys. Se toimii av-tuottajien ja katsojien välissä helpottamassa tekijänoikeuslupien saamista ja korvausten maksamista sekä tiedon saantia.

20.11.2006

Seija Kulkki: Living Labs -verkostosta uutta eurooppalaista innovaatiota

Suomen EU puheenjohtajuuskausi on saapumassa loppukaarteeseen. Nyt on ollut hyvä tilaisuus esitellä Suomea tietoyhteiskunnan kärkimaana, ja suomalaista innovaatiopolitiikkaa.

Mutta millaisen eurooppalaisen innovaatiopolitiikan suunnan näyttäjänä haluamme toimia? Ja mitä "innovaatio" merkitsee meille tavallisille EU-kansalaisille? Yhä monimutkaisempia tietoteknisiä laitteita, joita tuotetaan yritysten tutkimus- ja tuotekehitysyksiköissä. Uusia tuote- ja palveluinnovaatioita, joita tiede- ja innovaatiopuistot kehittelevät yliopistojen kyljessä? Ehkäpä, mutta innovaatiota voidaan lähestyä myös uudesta, ihmisten ja teknologiakäyttäjien näkökulmasta 'Living Labs' -konseptin kautta.

Seija Kulkki

KTT

Helsingin Kauppakorkeakoulun Center for Knowledge and Innovation Research (CKIR)

5.12.2006

Timo Karppinen: Kosketus kreikkalaiseen tietoyhteiskuntaan

Ensimmäinen kosketukseni kreikkalaiseen tietoyhteiskuntaan oli, kun UPS-palvelun lähetti oli jättänyt minulle lapun, jossa kerrotaan yrityksestä toimittaa lähetys kotiini.

Odottelin mielenkiinnolla, mitä seuraavalla yrityksellä mahtaa lähetyksenä saapua. Seuraavana arkipäivänä tuo odotettu paketti saapuikin. Se oli pettymyksekseni yksi ainoa kirjekuori, joka piti sisällään toisen kirjekuoren. Mahtaa olla tärkeitä papereita, ajattelin. Avasin kirjeen, ja totesin siellä olevan lentoyhtiön printtaaman otteen heidän varausjärjestelmästänsä sekä kutsun muodolliselle illalliselle. Liekö kohteliaisuutta vai tietoyhteiskunnan prosessien määrittelytyössä sattunut bugi, sillä olisihan nuo tiedot voinut laittaa yhtä hyvin mailiini.

Kolumnisti Timo Karppinen toimii Lahden kaupungin kehityspäällikkönä.

20.12.2006

Harjuhahto-Madetoja: Ohjelma päättyy, elämä jatkuu

Hallituksen tietoyhteiskuntaohjelman ja tietoyhteiskuntaneuvoston toimikaudet lähestyvät vääjäämättä loppuaan - kuten koko hallituskausikin. Käsillä alkaa olla loppuarvioinnin aika.

Kolumnisti Katrina Harjuhahto-Madetoja on hallituksen tietoyhteiskuntaohjelman ohjelmajohtaja.

15.1.2007

Lina Van Aerschot: Tasa-arvoinen tietoyhteiskuntakehitys vaatii yhteiskunnallista panostusta

Tietoyhteiskuntavalmiuksien takaaminen kaikille ihmisille tasa-arvoisesti on Euroopan Komission tärkeimpiä tavoitteita. Sosiaaliset ja alueelliset erot halutaan häivyttää niin, että tieto- ja viestintäteknikka on kaikkien kansalaisten ulottuvilla.

Kolumnisti Lina Van Aerschot toimii tutkijana ELOST-projektissa (E-Government for low socio-economic status groups) Tampereen yliopiston Sosiaalipolitiikan ja sosiaalityön laitoksella.

29.1.2007

Aimo Maanavilja: Suomalaista tietoyhteiskuntaa rakennetaan hallinnon ja yritysten osaavalla yhteistyöllä

Elämme hallituksen tietoyhteiskuntaohjelman viimeisiä kuukausia. Viime vuosi huipentui ko-measti erityisesti tietoyhteiskuntaneuvoston ja sen jaostojen intensiiviseen strategiatyöhön kansallisen tietoyhteiskuntastrategian 2007 - 2015 parissa sekä Suomen EU-puheenjohtajakauteen.

*Kolumnin kirjoittaja, Research Fellow Aimo Maanavilja toimii Elisan yhdyshenkilönä hallituksen tietoyhteiskuntaohjelmassa ja tietoyhteiskuntaneuvoston julkishallinnon sähköisen asi-
oinnin jaostossa.*

14.2.2007

Olli Salminen: Kuulla ja kuunnella tietoverkossa - siinä haastetta hallinnolle!

Suomalaiset ovat ryhtyneet käyttämään uusia verkkopalveluja ripeästi. Netissä asioidaan, ja sieltä haetaan tietoa ja viihdettä. Kansalaisaktiivisuuskin näkyy verkossa monin tavoin. Kes-kusteluja käydään ja materiaalia liikkuu tekstin, puheen, videopätkien ja kuvien voimalla. Verkossa myös organisoidutaan toimintaan. Julkishallinnon järjestämällä osallistumis- ja vai-kuttamisfoorumilla sen sijaan on edelleen hiljaista.

Kolumnisti Olli Salminen on oikeusministeriön ylläpitämän Otakantaa.fi -keskustelufoorumin verkkotoimittaja. Kolumni perustuu Salmisen juuri valmistuneeseen lisensiaatintyöhön "Tavik-set tietoverkoissa - kansalaisosallistumisen edellytyksiä ja mahdollisuuksia viestintävalmiuksi-en näkökulmasta".

LIITE 4 RAPORTIT JA MUUT JULKAISUT

Julkisen sektorin mobiilitekniikan hyödyntämissuunnitelma. Seitsemän suurimman kaupungin mobiilityöryhmän loppuraportti. Valtioneuvoston kanslia, tietoyhteiskuntaohjelma 2007.

Julkiset asiakaspäätteet suomessa - Maksuttomien julkisten asiakaspäätteiden tila ja tarve Suomessa vuonna 2004. Asiakaspäätetyöryhmän selvitys hallituksen tietoyhteiskuntaohjelman ministeriryhmälle. Valtioneuvoston kanslia, tietoyhteiskuntaohjelma 2004.

Kansallinen tietoyhteiskuntastrategia 2007–2015 - Strategian jalkauttamissuunnitelma. Valtioneuvoston kanslia, tietoyhteiskuntaohjelma 2007.

Kansaneläkelaitoksen palveluiden sähköistäminen. Muistio tietoyhteiskuntaohjelman ministeriryhmälle. Valtioneuvoston kanslia, tietoyhteiskuntaohjelma 2005.

Kuntien ja valtion tietohallinnon yhteisten menettelytapojen ja koordinoinnin kehittäminen, kehittämistyöryhmän loppuraportti (KuntaTIME). Valtioneuvoston kanslia, tietoyhteiskuntaohjelma 2005.

Kuntien tietohallintoyhteistyötä vahvistavan toimijan perustaminen (KuntaIT), kehittämistyöryhmän loppuraportti. Valtioneuvoston kanslia, tietoyhteiskuntaohjelma 2006.

Muistio tietoyhteiskuntaohjelmalle suomalaisten tieto- ja viestintäteknikan käytöstä ja siihen suhtautumisesta. Tilastokeskus 2004.

Muistio tietoyhteiskuntaohjelmalle suomalaisten tieto- ja viestintäteknikan käytöstä ja siihen suhtautumisesta. Tilastokeskus 2005.

Muistio tietoyhteiskuntaohjelmalle suomalaisten tieto- ja viestintäteknikan käytöstä ja siihen suhtautumisesta. Tilastokeskus 2006.

Rahoitus selvitys. Selvitys julkisten rahoittajien tarjoamista tietoyhteiskuntahankkeiden rahoitusvaihtoehdoista. Valtioneuvoston kanslia, tietoyhteiskuntaohjelma 2004.

Suurten kaupunkien yhteistyö tietoyhteiskunta-asioissa - Seitsemän suurimman kaupungin mobiilityöryhmän muistio tietoyhteiskuntaohjelmalle. Valtioneuvoston kanslia, tietoyhteiskuntaohjelma 2004.

Tieto- ja viestintäteknikalla aikaansaadut tehostamishyödyt julkisessa hallinnossa, TEHO-TIVI -työryhmän loppuraportti. Valtioneuvoston kanslia, tietoyhteiskuntaohjelma 2005.

Tietoyhteiskunnan esteet ja haasteet – selvitys tietoyhteiskuntaohjelman ministeriryhmälle ja tietoyhteiskuntaneuvostolle. Valtioneuvoston kanslia, tietoyhteiskuntaohjelma 2006.

Tietoyhteiskuntakehityksen yhteisten menettelytapojen ja koordinoinnin kehittäminen opetustoimissa, työryhmän loppuraportti (OpetusTIME). Valtioneuvoston kanslia, tietoyhteiskuntaohjelma 2007.

Tietoyhteiskuntatapahtumat Suomen EU-puheenjohtajakaudella 2006. Valtioneuvoston kanslia, tietoyhteiskuntaohjelma 2007.

Tulevaisuuden elinvoimainen Suomi. Tietoyhteiskuntaneuvoston raportti. Valtioneuvoston kanslia, tietoyhteiskuntaohjelma 2006.

Tulevaisuuden verkottuva Suomi, Tietoyhteiskuntaneuvoston raportti. Valtioneuvoston kanslia, tietoyhteiskuntaohjelma 2005.

Uudistuva, ihmisläheinen, kilpailukykyinen Suomi - Kansallinen tietoyhteiskuntastrategia 2007–2015. Valtioneuvoston kanslia, tietoyhteiskuntaohjelma 2006.

Valtion tietohallinnon ohjaus ja organisointi, kehittämissyöryhmän loppuraportti (TIME). Valtioneuvoston kanslia, tietoyhteiskuntaohjelma 2004.

Valtionhallinnon kuntasektorille vuosina 2004–2006 rahoittamien tietohallinto- ja tietoyhteiskuntahankkeiden ja määrärahojen kartoitus. Valtioneuvoston kanslia, tietoyhteiskuntaohjelma 2007.

Verkottumisella tehokkuutta - TEHO-TIVIn täytäntöönpanoehdotuksia (Raili Mäkitalo). Valtioneuvoston kanslia, tietoyhteiskuntaohjelma 2006.

Virtaako tieto? Kunta-valtio -tietovirtaselvitys 2006. Valtioneuvoston kanslia, tietoyhteiskuntaohjelma 2007.

LIITE 5 TIETOYHTEISKUNTAOHJELMALLE HALLITUSKAUDELLA KOHDISTETUT LISÄMÄÄRÄRAHAT

1. Hallitusneuvottelut, kevät 2003: 85 milj. € (Tekes)
2. LTA, syksy 2003: 1,2 milj. € (VNK, STM)
3. Kehysriihi, kevät 2004: 6,25 milj. € (VNK, SM, OPM, STM)
4. Budjettiriihi, syksy 2005: 1,4 milj. € (STM: terveydenhuollon kansalliset ratkaisut)
5. LTA, syksy 2005: 0,45 milj. € (VM: VETUMA-palvelu)
6. Tietoyhteiskuntarahoituspaketti, syksy 2006: 38 milj. €

Esimerkkejä lisämäärärahoilla joko kokonaan tai osittain rahoitetuista/rahoitettavista hankkeista:

Valtioneuvoston kanslia

- Kansalliseen tietoturvapäivään osallistuminen 2005 ja 2006
- Tietoyhteiskuntaohjelman verkkosivuston toteutus ja ylläpito
- Pääministerin parhaat käytännöt -kilpailu vuosina 2004 ja 2006
- Selvitys tietotekniikan virallisen standardoinnin kansallisesta organisoinnista (SFS)
- TIME-työryhmä (selvitystyö ja toteutussuunnitelma valtion tietohallinnon menettelytapojen kehittämisestä ja kokonaiskoordinoinnin toteuttamismallista)
- KuntaTIME-työryhmä (kuntien ja valtion tietohallinnon yhteisten menettelytapojen ja koordinoinnin kehittäminen)
- KuntaIT-työryhmä (kuntien tietohallintoyhteistyötä vahvistavan toimijan perustaminen)
- OpetusTIME-työryhmä (tietoyhteiskuntakehityksen yhteisten menettelytapojen ja koordinoinnin kehittäminen opetustoimessa)
- KuntaIT-hankkeet: KuntaFenix-hakemusten arviointi, palvelu- ja hankekarttaselvitys, kuntien asiakkuudenhallinnan kehittämishanke (KuntaCRM), rahoituspalvelu, kunta-valtio -tietovirtaselvitys ja hankintatoimen kehittämishanke
- Suomi verkossa -kampanja 2005
- Tieto- ja viestintätekniikalla aikaansaadut tehostamishyödyt julkisessa hallinnossa - selvitys (TEHO-TIVI -hanke)
- Selvitys verkko-oppimisen yhtenäisen käytön laajentamisesta valtionhallinnossa (JUKOLA-hanke)
- Digitv-tiedotuskampanja
- Kansallisen tietoyhteiskuntastrategian ja jalkauttamissuunnitelman valmistelu
- Suomen EU-puheenjohtajakauden viralliset konferenssit
- Selvitys kuntasektorin alueellisten toimijoiden verkostoyhteistyöstä ja KUSTOS-verkoston perustaminen
- Kuntasektorille suunnattu prosessimallinnuskoulutus
- Mediakasvatusseminaari
- Tietoyhteiskuntamittareiden kehittäminen ja vuosittaiset tutkimukset
- Tietoyhteiskuntaneuvoston raportit hallitukselle
- Tietoyhteiskunta-aiheisten tilaisuuksien järjestäminen ja tukeminen (mm. WSIS)
- Tietoyhteiskuntaohjelma.fi-sivusto

Sisäasiainministeriö

- Julkiset palvelut verkkoon eli JUPA-hanke (mm. projektipäällikön palkkaus, arkkitehtuurimäärittely, rajapintojen toteutus, VTJ-yhteys)
- KuntaIT-yksikön palkkakustannuksia

Valtiovarainministeriö

- Verkkotunnistamisen ja -maksamisen alustan (VETUMA-palvelu) toteuttaminen ja käyttöönotto

Opetusministeriö

- Koulujen laajakaistayhteyksien kehittäminen
- Opettajien koulutustehtäviä hoitavien sisällöntuotanto- ja täydennyskoulutushankkeita (opettajankoulutuslaitokset)
- OPE.fi II -opetusmateriaalipaketin tuottaminen (opetushallitus)
- VIRVA-hankkeen sisällöntuotantoon ja opetushenkilöstön täydennyskoulutukseen, aineisto kaikille avoin (toimijana Helsingin palvelualojen oppilaitos)
- Valtakunnallinen opettajien osaamistietokanta täydennyskoulutustarpeisiin (OPH ja kunnalliset toimijat)
- Varaus vuoden 2007 tieto- ja viestintäteknikan opetuskäytön sisällöntuotantohankkeisiin
- Kirjastojen asiakaspääteiden hankinta: vuosille 2005 ja 2006 myönnetyllä rahoituksella hankittiin yhteensä 560 tietokonetta, lisäksi hankittiin oheislaitteita, langattomia verkko-yhteyksiä, lisättiin koulutusta sekä parannettiin tietoliikenneyhteyksiä

Sosiaali- ja terveysministeriö

- Terveystieteiden tutkimuskeskuksen kehittäminen (Kansanterveyslaitos)
- Terveystieteiden tutkimuskeskuksen varmennepalvelun kehittäminen
- Sähköisen reseptin toimeenpano
- Sosiaalialan tietoteknologiahanke
- Selvitys saumattoman palveluketjun kokeilulain käyttöönotosta
- Rahoitusta Tekesin Avointa-hankkeelle, sosiaali- ja terveydenhuollon tietoteknologiaselvitykselle sekä Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiirin UUMA-hankkeelle
- Sosiaali- ja terveydenhuollon kansallisen tietojärjestelmäarkkitehtuurin jatkomäärittelytyö ja toimeenpano-ohjaus
- Erityisasiantuntijan palkkaus
- Lainsäädännön tausta-aineiston valmistelu
- Arkkitehtuurimäärittelyyn osallistuneen asiantuntijan menot
- Sähköisen reseptin vaatimusmäärittelyt ja projektihallinnolliset tehtävät
- Kansallisen toimijan valmisteluun liittyvät tehtävät (varautuminen lakien edellyttämään toimeenpanoon, Kansaneläkelaitos)
- Työn fyysisen kuormituksen arviointijärjestelmä (Työterveyslaitos)
- Kansallisen tietojärjestelmäarkkitehtuurin määrittelytyö
- Sosiaali- ja terveysministeriön järjestämien seminaari- ja koulutustilaisuuksien kuluja sekä työryhmäkuluja

Tietoyhteiskuntarahoituspaketti, syksy 2006

- Sähköinen tullausjärjestelmä
- Kuntien kehittämishankkeet / KuntaIT-yksikkö
- CSC:n supertietokone
- Valtakunnalliset osaamiskeskusklusterit
- Poliisitoimen biometristen tunnisteiden käyttö
- Sosiaali- ja terveydenhuollon kansallinen sähköinen arkistopalvelu
- EU:n ARTEMIS-hanke
- Selvitys sähköisen asiointin edistämisestä (SM)
- Suojatun VALTU-tietojärjestelmän kehittäminen
- Katso-organisaatiotunnistuspäalvelun laajennus koko julkishallinnon käyttöön
- Kansallisen sähköinen arkiston kehittäminen (Kansallisarkisto)
- Vesikulkuneuvorekisterin perustaminen
- Tietotekniikan virallisen standardoinnin kansallinen järjestäminen (SFS)
- Päästökaupparekisterin kehittäminen

LIITE 6 TIETOYHTEISKUNTAOHJELMAN HANKKEISIIN KÄYTETYT MÄÄRÄRAHAT VUOSINA 2004–2006 (€)

Tietoyhteiskuntaohjelman hankkeisiin käytetyt määrärahat pääluokittain vuonna 2004	
Valtioneuvoston kanslian pääluokka	
Sähköinen liiketoiminta, sähköiset sisällöt ja palvelut	139 918
Valtion tietohallinto	24 700
Kansalaisten tietoyhteiskuntavalmiudet ja tietoyhteiskuntapalveluiden käytön tehostaminen	11 500
Muu ohjelman koordinointi ja toimiston palkat	290 265
Ulkoasianministeriön pääluokka	
Sähköinen asiointi julkishallinnossa	726 104
Oikeusministeriön pääluokka	
Sähköinen asiointi julkishallinnossa	1 699 868
Kansalaisten tietoyhteiskuntavalmiudet ja tietoyhteiskuntapalveluiden käytön tehostaminen	30 500
Lainsäädännölliset toimenpiteet	30 000
Sisäasiainministeriön pääluokka	
Sähköinen asiointi julkishallinnossa	231 642
Kansalaisten tietoyhteiskuntavalmiudet ja tietoyhteiskuntapalveluiden käytön tehostaminen	37 800
Puolustusministeriön pääluokka	
Sähköinen asiointi julkishallinnossa	4 000
Koulutus, työelämä, t&k	34 000
Valtiovarainministeriön pääluokka	
Sähköinen asiointi julkishallinnossa	1 205 331
Valtion tietohallinto	336 314
Muut	377 675
Opetusministeriön pääluokka	
Koulutus, työelämä, t&k	16 668 444
Sähköinen liiketoiminta sähköiset sisällöt ja palvelut	2 026 833
Kansalaisten tietoyhteiskuntavalmiudet ja tietoyhteiskuntapalveluiden käytön tehostaminen	3 525 000
Sähköinen asiointi julkishallinnossa	452 895
Tietoliikenneyhteydet ja digitaalinen televisioiminta	1 000 000
Maa- ja metsätalousministeriön pääluokka	
Sähköinen liiketoiminta, sähköiset sisällöt ja palvelut	451 929
Liikenne- ja viestintäministeriön pääluokka	
Sähköinen liiketoiminta, sähköiset sisällöt ja palvelut	3 149 626
Tietoliikenneyhteydet ja digitaalinen televisioiminta	619 884
Kansalaisten tietoyhteiskuntavalmiudet ja tietoyhteiskuntapalveluiden käyttö	262 286
Kauppa- ja teollisuusministeriön pääluokka ¹	
Sähköinen asiointi julkishallinnossa	240 882
Sähköinen liiketoiminta, sähköiset sisällöt ja palvelut	144 388
Sosiaali- ja terveysministeriön pääluokka	
Sosiaali- ja terveydenhuolto	13 089 561
Työministeriön pääluokka	
Sähköinen asiointi julkishallinnossa	517 822
Sähköinen liiketoiminta, sähköiset sisällöt ja palvelut	2 263 977
Koulutus, työelämä, t&k ²	25 875 418
Lainsäädännölliset toimenpiteet	18 500
Yhteensä	75 487 062

Lisäksi t&k-määrärahat ovat kasvaneet vuoden 2004 talousarviossa, kuten edellä vaikuttavuuskatsauksessa on mainittu. Sähköistä asiointia ja valtion tietohallintoa on lisäksi kehitetty lähinnä eri virastojen toimintamäärärahoilla.

¹ Lisäksi on tuettu pk-yritysten ICT-valmiuksia, mutta rahallista erittelyä ei voida esittää.

² Sisältää Tykes-ohjelmaan käytetyt määrärahat, joista osa tukee tietoyhteiskuntaohjelman tavoitteita.

Tietoyhteiskuntaohjelman hankkeisiin käytetyt määrärahat pääluokittain vuonna 2005³

Valtioneuvoston pääluokka	
Kansalaisten tietoyhteiskuntavalmiudet ja turvallinen tietoyhteiskunta	190 408
Koulutus, työelämä, tutkimus ja tuotekehitys	13 838
Julkishallinnon palveluiden kehittäminen	40 838
Julkishallinnon tietohallinto	76 153
Liiketoiminnan ja sisältöjen sähköistäminen	20 594
Muu tietoyhteiskuntaohjelman koordinointi	314 282
Ulkoasianministeriön pääluokka ⁴	
Julkishallinnon palveluiden kehittäminen	2 224 680
Julkishallinnon tietohallinto	10 000
Kansainvälinen ulottuvuus	250 000
Oikeusministeriön pääluokka	
Kansalaisten tietoyhteiskuntavalmiudet ja turvallinen tietoyhteiskunta	100 000
Julkishallinnon palveluiden kehittäminen	1 205 886
Sisäasiainministeriön pääluokka	
Julkishallinnon palveluiden kehittäminen	883 556
Liiketoiminnan ja sisältöjen sähköistäminen	6 086
Puolustusministeriön pääluokka	
Koulutus, työelämä, tutkimus ja tuotekehitys	520 000
Julkishallinnon palveluiden kehittäminen	130 000
Valtiovarainministeriön pääluokka	
Kansalaisten tietoyhteiskuntavalmiudet ja turvallinen tietoyhteiskunta	8 197
Koulutus, työelämä, tutkimus ja tuotekehitys	2 442
Julkishallinnon palveluiden kehittäminen	2 948 365
Julkishallinnon tietohallinto	2 632 428
Liiketoiminnan ja sisältöjen sähköistäminen	6 086
Kansainvälinen ulottuvuus	1 300
Muut	407 883
Opetusministeriön pääluokka	
Tietoliikenneyhteydet ja digitaalinen televisiotoiminta	2 067 237
Kansalaisten tietoyhteiskuntavalmiudet ja turvallinen tietoyhteiskunta	460 000
Koulutus, työelämä, tutkimus ja tuotekehitys	33 863 180
Julkishallinnon palveluiden kehittäminen	497 639
Julkishallinnon tietohallinto	240 000
Liiketoiminnan ja sisältöjen sähköistäminen	1 778 270
Maa- ja metsätalousministeriön pääluokka	
Liiketoiminnan ja sisältöjen sähköistäminen	703 000
Liikenne- ja viestintäministeriön pääluokka	
Tietoliikenneyhteydet ja digitaalinen televisiotoiminta	674 000
Kansalaisten tietoyhteiskuntavalmiudet ja turvallinen tietoyhteiskunta	555 000
Liiketoiminnan ja sisältöjen sähköistäminen	3 550 000
Kauppa- ja teollisuusministeriön pääluokka ⁵	
Julkishallinnon palveluiden kehittäminen	246 241
Liiketoiminnan ja sisältöjen sähköistäminen	214 864
Sosiaali- ja terveysministeriön pääluokka	
Sosiaali- ja terveydenhuolto	13 241 039
Työministeriön pääluokka	
Koulutus, työelämä, tutkimus ja tuotekehitys ⁶	23 753 861
Julkishallinnon palveluiden kehittäminen	460 000
Liiketoiminnan ja sisältöjen sähköistäminen	2 217 563
Yhteensä	96 514 916

Lisäksi t&k -rahoitus on kasvanut vuoden 2005 talousarviossa, kuten edellä vaikuttavuuskatsauksessa on todettu. Sähköistä asiointia ja valtion tietohallintoa on lisäksi kehitetty lähinnä eri virastojen toimintamäärärahoilla.

³ Osassa hankkeita ei ole voitu huomioida henkilötyötä. Tarkastelu ei sisällä maakunnallisten laajakaistaverkkojen rahoitusta.

Ohjelman rahoitukseen ei ole käytetty valtuuksia.

⁴ Lisäksi on tuettu Suomen kehityspoliitikassa tietoyhteiskuntakehitystä.

⁵ Lisäksi on tuettu pk-yritysten ICT-valmiuksien kehittämistä, mutta rahallista erittelyä ei voida esittää.

⁶ Sisältää Tykes-ohjelmaan käytetyt määrärahat, joista osa tukee tietoyhteiskuntaohjelman tavoitteita.

Tietoyhteiskuntaohjelman hankkeisiin käytetyt määrärahat pääluokittain vuonna 2006⁷

Valtioneuvoston kanslian pääluokka	
Sähköinen liiketoiminta, sähköiset sisällöt ja palvelut	49 265
TIVI-tekniikan hyödyntäminen julkishallinnossa	62 109
Kansainvälinen ulottuvuus	29 903
Kansalaisten tietoyhteiskuntavalmiudet ja turvallinen tietoyhteiskunta	5 000
Tietoyhteiskuntastrategian valmistelu ja strategian jalkauttaminen	110 085
Tietoyhteiskuntaneuvosto	49 674
Muu ohjelman koordinointi ja toimiston palkat	258 978
Ulkoasianministeriön pääluokka ⁸	
Julkishallinnon palveluiden kehittäminen	2 931 000
Julkishallinnon tietohallinto	17 000
Kansainvälinen ulottuvuus	52 000
Oikeusministeriön pääluokka	
Kansalaisten tietoyhteiskuntavalmiudet ja turvallinen tietoyhteiskunta	46 835
Julkishallinnon palveluiden kehittäminen	1 746 000
Julkishallinnon tietohallinto	160 000
Sisäasiainministeriön pääluokka	
Julkishallinnon palveluiden kehittäminen	482 511
Julkishallinnon tietohallinto	488 628
Puolustusministeriön pääluokka	
Julkishallinnon tietohallinto	8 955
Valtiovarainministeriön pääluokka	
Julkishallinnon palveluiden kehittäminen	2 031 174
Julkishallinnon tietohallinto	3 629 280
Opetusministeriön pääluokka ⁹	
Tietoliikenneyhteydet ja digitaalinen televisiotoiminta	2 000 000
Kansalaisten tietoyhteiskuntavalmiudet ja turvallinen tietoyhteiskunta	1 775 000
Koulutus, työelämä, tutkimus ja tuotekehitys	28 911 748
Julkishallinnon palveluiden kehittäminen	514 000
Julkishallinnon tietohallinto	60 900
Liiketoiminnan ja sisältöjen sähköistäminen	2 281 670
Lainsäädännölliset toimenpiteet	300 000
Maa- ja metsätalousministeriön pääluokka	
Liiketoiminnan ja sisältöjen sähköistäminen	827 000
Liikenne- ja viestintäministeriön pääluokka	
Tietoliikenneyhteydet ja digitaalinen televisiotoiminta	510 481
Kansalaisten tietoyhteiskuntavalmiudet ja turvallinen tietoyhteiskunta	430 000
Julkishallinnon tietohallinto	800
Liiketoiminnan ja sisältöjen sähköistäminen	3 300 000
Kansainvälinen ulottuvuus ¹⁰	105 818
Kauppa- ja teollisuusministeriön pääluokka	
Kansalaisten tietoyhteiskuntavalmiudet ja turvallinen tietoyhteiskunta	10 000
Koulutus, työelämä, tutkimus ja tuotekehitys	29 600 000
Liiketoiminnan ja sisältöjen sähköistäminen	462 845
Julkishallinnon palvelujen kehittäminen ¹¹	2 530 767
Julkishallinnon tietohallinto	40 000
Kansainvälinen ulottuvuus	250 000
Sosiaali- ja terveysministeriön pääluokka ¹²	
TIVI - Sosiaali- ja terveydenhuolto	8 165 620
Työministeriön pääluokka ¹³	
Koulutus, työelämä, tutkimus ja tuotekehitys	19 055 000
Julkishallinnon palveluiden kehittäminen	405 000
Liiketoiminnan ja sisältöjen sähköistäminen	755 780
Yhteensä	114 450 826

Lisäksi t&k määrärahat ovat kasvaneet vuoden 2006 talousarviossa, kuten edellä vaikuttavuuskatsauksessa on mainittu. Sähköistä asiointia ja valtion tietohallintoa on lisäksi kehitetty lähinnä eri virastojen toimintamenomäärärahoilla.

⁷ Osassa hankkeita ei ole voitu huomioida henkilöstökuluja

⁸ Menoarvio, lisäksi on tuettu Suomen kehityspolitiikassa tietoyhteiskuntakehitystä momentilta 24.30.66.

⁹ Ei sisällä julkisen tutkimus- ja tuotekehitysrahoituksen tason nostoa ja toiminnan vahvistamista.

¹⁰ Sisältää komissiolta, ENISAlta sekä yrityksiltä saadun rahoituksen osuuden.

¹¹ Sisältää YritysSuomi.fi-hankkeen osalta PKT-säätiön jäsenten osuudet.

¹² Määrärahoista on ilmoitettu v. 2006 tehdyt myönnöt, käyttö vuosien 2006-2008 välisenä aikana.

Määräraha ei sisällä kansallisen sosiaalialan tietoteknologiahankkeen aluehankkeita.

¹³ Sisältää Tykes-ohjelmaan käytetyt määrärahat, joista osa tukee tietoyhteiskuntaohjelman tavoitteita.